

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**ŞERMİN YAŞAR'IN “DEDEMİN BAKKALI”ADLI
ESERİNDE KELİME GRUPLARI**

Melis Zehra KARACA

Zonguldak 2024

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**ŞERMİN YAŞAR'IN "DEDEMİN BAKKALI" ADLI
ESERİNDE KELİME GRUPLARI**

**Hazırlayan
Melis Zehra KARACA**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Arda KARADAVUT**

Zonguldak 2024

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda ve basımda enstitü tez yazım ve basım yönergesine uygun davranıldığını taahhüt ederim.

Melis Zehra KARACA

09/07/2024

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 223282121003 numaralı Melis Zehra KARACA'nın hazırladığı “**Şermin Yaşar’ın “Dedemin Bakkalı” Adlı Eserinde Kelime Grupları**” başlıklı YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 01/07/2024 Pazartesi günü saat 14.00’te yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OY ÇOKLUĞUYLA / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Başkan
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÖZER

(Tez Danışmanı)
Üye
Dr. Öğr. Üyesi Arda KARADAVUT

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm KIRBAŞ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

01/07/2024

Doç. Dr. Yücel NAMAL
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum	: BEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı	
Tez Başlığı	: Şermin Yaşar'ın "Dedemin Bakkalı" Adlı Eserinde Kelime Grupları
Tez Yazarı	: Melis Zehra KARACA
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Arda KARADAVUT
Türü, Yılı	: Yüksek Lisans, 2024
Sayfa Adedi	: 92

Çocuk eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olan çocuk kitapları, çocuklara ana dilin zenginliğini kavratma ve ifade gücünü benimsetme adına çok önemli yer tutmaktadır. Çocuk edebiyatı alanının yaygınlaşmaya başlaması yazılan eserlerin içerik ve yapı bakımından incelenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu gereklilik doğrultusunda yapılan incelemeler ise Türkçenin ifade gücünü, yazarın dil ve üslup özelliklerini ortaya koyması açısından kıymetlidir. Söz dizimi içinde kelime grupları, eserin dil ve anlatım özelliğini oluşturan en önemli dil birimlerindendir. Kelime gruplarının incelenmesi, eserin dil ve anlatım özelliklerinin belirlenmesi adına önemlidir. Bu çalışmada, son zamanlarda çocuk edebiyatı alanında adından sıkça söz ettiren Şermin Yaşar'ın *Dedemin Bakkalı* adlı eserinde yer alan kelime gruplarının incelenmesi ve yazarın dil ve üslup özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda çalışmanın başlangıç evresinde konuyla ilgili literatür taraması yapılmış ve sözcük gruplarının tanımları, sınıflandırmaları ve genel özellikleri üzerine çeşitli araştırmacıların görüşleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda birçok araştırmacının farklı görüşlere sahip olduğu ve farklı sınıflandırmalar yaptığı saptanmıştır. İnceleme sırasında Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* isimli çalışması (2010) temel kaynak olarak belirlenmiştir. İncelemeler bu eserde yer alan sınıflandırmalara göre yapılmıştır. Çalışmanın genel çerçevesi belirlenirken diğer kelime grupları üzerine yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemler incelenmiştir. İnceleme sonucunda Arda Karadavut'un *Kuseyin Esenkocoyev'in Hikâyelerinde Kelime Grupları (Metin-İnceleme-Türkiye Türkçesine Aktarım)* isimli yüksek lisans tez çalışmasında (2016) kullandığı yöntem çalışmanın oluşum aşamasında yol gösterici olmuştur. Girişte çalışmanın konusu, amacı, uygulanan yöntemler ve bu alanda yapılan çalışmalar üzerine bilgi verilmiştir. Çalışma giriş ve sonuç kısmı hariç olmak üzere üç temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Şermin Yaşar'ın hayatı, edebî kişiliği ve eserleri üzerine edinilen bilgiler aktarılmıştır.

İkinci bölümde çocuk edebiyatı ve kelime grupları kavramları üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise *Dedemin Bakkalı* adlı eserde geçen kelime gruplarının sınıflandırılması yapılmış ve incelenen eserden sınıflandırmalara konu olan kelime gruplarına dair örnekler verilmiştir. Sonuç bölümünde ise incelemelerden çıkarılan veriler ışığında yazarın dil ve üslup özellikleri hakkında çıkarımlar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şermin Yaşar, Dedemin Bakkalı, Söz Dizimi, Kelime Grupları, Çocuk Edebiyatı

ABSTRACT

Institution	: ZBEU, Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature
Thesis Title	: Word Groups in Şermin Yaşar's Book Called “Dedemin Bakkalı”
Thesis Author	: Melis Zehra KARACA
Thesis Adviser	: Assist, Prof. Arda KARADAVUT
Type, Year	: MSc Thesis, 2024
Number of Pages	: 92

Children's books, which are essential in child education, have a very important place in helping children understand the native language's wealth and adopt expression skills. Evolution of children's literature has revealed the need to examine the written works in terms of content and structure. Established studies are important to prove expressive power of Turkish and linguistic and wording character of author. Within syntax, word groups are important language units. Word groups are building up the language and expression feature of the work. Examining word groups is important in determining the language and expression characteristics. During this study, *Dedemin Bakkalı* book's word groups are examined in order to determine the language and style characteristics of author Şermin Yaşar, who has been frequently mentioned in children's literature lately.

In line with these purposes, a literature review have performed and different philologist opinions about rationale, sorting and specifications of word groups were examined as first step. In conclusion, it has been determined that many philologists have different views and different classifications. During the analysis, Leyla Karahan's work titled *Syntax in Turkish* (2010) was determined as the main source. The examinations were made according to the classifications in this work. While determining the general framework of the study, the methods used in studies on other word groups were examined. As a result of the analysis, the method used by Arda Karadavut in his master's thesis titled *Word Groups in Kuseyin Esenkocoyev's Stories (Text-Analysis-Translation into Turkish)* (2016) was guiding in the formation phase of the study. Introduction part gives information about the subject, purpose, methods applied and the carried out studies. Except for the introduction and conclusion sections, this study consists of three main sections. Information is given about Şermin Yaşar's resume, literature life and works are given in first part. Concepts of

children's literature and word classes are emphasized in second part. Word classes in the work titled Dedemin Bakkalı were classified and examples of the word groups subject to classification were given from the work examined. With the data obtained from the studies inferences performed about the author's language and style characteristics, in the conclusion section.

Keywords: Şermin Yaşar, Dedemin Bakkalı, Syntax, Vocabulary Groups, Children's Literature

ÖN SÖZ

Toplumu oluşturan en önemli unsurlardan biri olan çocuklar, hiç şüphesiz ki kültürün olduğu gibi dilin de taşıyıcısı konumundadır. Çocuklar bedensel, ruhsal ve sosyal olarak gelişim dönemini tamamlamamış bireylerdir. Bu olgunlaşma sürecinde çocuklara eşlik eden vazgeçilmez yol arkadaşlarından biri de çocuk kitaplarıdır. Çocuk edebiyatı eserleri çocuklara ana dil yetkinliği kazandırması ve çocuğun sahip olduğu dilin imkânlarını keşfetmesi açısından son derece önemlidir. Son yıllarda ülkemizde çocuklara yönelik birçok eser yazılmıştır. Çocuk edebiyatının ülkemizde yaygınlaşmasıyla birlikte çocuk edebiyatı eserleri de araştırmalara ve incelemelere sıkça konu olmuştur. Bu eserler üzerine yapılan çalışmalarla birlikte eserlerin niteliğinin artırılması ve çocuk edebiyatı alanında ürün veren yazarların dil ve üslup özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Dil, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en kuvvetli araçtır. Dilin imkânlarını belirlemek adına ortaya çıkan dil bilimi sayesinde dil üzerine yapılan çalışmalar bilimsel bir temele dayandırılmıştır. Bununla birlikte yapılan çalışmaların sayısı da her geçen gün artmaktadır. Bir dili oluşturan unsurlar arasında önemli etkenlerden biri de kelime gruplarıdır. Kelime grupları iki kelimenin bir araya gelerek oluşturduğu gruplara verilen isimdir. Metindeki anlam yoğunluğunu oluşturması söze zenginlik ve derinlik katması açısından bir hayli önem taşır. Kelime grupları yazarın dil ve üslup özelliklerini belirleme konusunda araştırmacılara yol gösterici bir araçtır.

Bu çalışma üç aşamadan oluşmakta olup giriş kısmında çalışmanın hedefi, içeriği ve kullanılan yöntemler üzerine bilgi verilmiştir. Ana bölümlerin ilkinde Şermin Yaşar'ın hayatı, edebî kişiliği ve eserleri üzerine edinilen bilgiler aktarılmıştır. İkincisinde “çocuk edebiyatı” ve “kelime grupları” kavramları üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise Şermin Yaşar'ın *Dedemin Bakkalı* adlı eserinde geçen kelime grupları, eser içinden örneklerle anlatılmıştır. Anlatılan grup sonunda o gruba ait kullanım verileri grafikler hâlinde gösterilmiştir. Sonuç bölümünde ise kullanılan kelime gruplarına dair çıkarımlar yapılarak yazarın dil ve üslup özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın başından sonuna kadar ilgisini ve yardımlarını esirgemeyen, tecrübesiyle ve bilgisiyle yolumu aydınlatan, anlayışlı ve saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Arda KARADAVUT’a, her zaman ilgisi ve sabrıyla yanımda olan, çalışmayı yürütmemde beni hiç yalnız bırakmayan, en önemli destekçim kıymetli eşim Emre KARACA’ya teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ	1
1. ŞERMİN YAŞAR’IN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	10
1.1 Hayatı	10
1.2 Edebî Kişiliği.....	11
1.3 Eserleri.....	11
1.3.1 Çocuk Kitapları:	11
1.3.2 Yetişkin Kitapları:	13
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	15
2.1 Çocuk Kavramı.....	15
2.2 Çocuk Edebiyatı	15
2.3 Ülkemizde Çocuk Edebiyatı.....	17
2.4 Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları	21
2.5 Türkiye Türkçesinde Kelime Gruplarının Sınıflandırılması	25
3. İNCELEME.....	29
3.1 İsim Tamlaması	29
3.1.1 Unsurları Tek Kelime Olan İsim Tamlamaları.....	29
3.1.1.1 Unsurları Tek Kelime Olan Belirtili İsim Tamlamaları	29
3.1.1.2 Unsurları Tek Kelime Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları	30
3.1.1.3 Tamlayanı Zamir Olan Belirtili İsim Tamlaması	30
3.1.1.4 Tamlananı Zamir Olan Belirtili İsim Tamlaması	30
3.1.1.5 Her İki Unsuru Zamir Olan Belirtili İsim Tamlaması	30
3.1.2 En Az Bir Unsuru Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları.....	30
3.1.2.1 Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	31
3.1.2.2 Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	31
3.1.2.3 Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	31
3.1.2.4 Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması.....	32

3.1.2.5 Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması....	32
3.1.2.6 Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması....	32
3.1.2.7 Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması ..	33
3.1.2.8 Her İki Unsuru da Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	33
3.1.2.9 Tamlayanı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	33
3.1.2.10 Tamlayanı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlaması..	34
3.1.2.11 Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması...	34
3.1.2.12 Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması...	34
3.2 Sıfat Tamlaması.....	35
3.2.1 Belirtme Sıfatıyla Kurulan Sıfat Tamlaması	35
3.2.2 Niteleme Sıfatıyla Kurulan Sıfat Tamlaması.....	36
3.2.3 Birden Fazla Sıfatla Kurulan Sıfat Tamlaması.....	36
3.2.4 Sıfatı +ki Aitlik Ekini Alan Sıfat Tamlaması	37
3.2.5 Sıfatı Gibi Edatıyla Kurulan Sıfat Tamlaması.....	37
3.2.6 Sıfat Unsuru Zarfla Derecelendirilmiş Olan Sıfat Tamlaması ...	37
3.2.7 İsim Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlaması..	38
3.2.8 Sıfat Unsuru Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlaması	38
3.2.9 Sıfat Unsuru İkileme Olan Sıfat Tamlaması.....	39
3.3 Sıfat-Fiil Grubu	40
3.3.1 -(y)An Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu	40
3.3.2 -DIK Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu.....	41
3.3.2 -AcAK Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu	41
3.3.3 -mİş Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu.....	42
3.4 İsim-Fiil Grubu.....	43
3.4.1 -mA Ekiyle Kurulan İsim-Fiil Grubu	43
3.4.2 -(y)İş Ekiyle Kurulan İsim-Fiil Grubu.....	44
3.4.3 -mAk Ekiyle Kurulan İsim-Fiil Grubu	44
3.5 Zarf-Fiil Grubu	45
3.5.1 -İp Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu	46
3.5.2 -ArAK Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu	47
3.5.3 -IncA Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu	47
3.5.4 -AlI Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu	48
3.5.5 -mAdAn Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu	48
3.5.6 -DİkçA Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu	48
3.5.7 -DİğIndA Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu.....	49
3.5.8 -ken Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu.....	49
3.5.9 -A...A Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu.....	50
3.5.10 -r/-mAz Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu.....	50
3.6 Tekrar Grubu	51
3.6.1 Kelimelerin Aynen Tekrarıyla Kurulan Tekrar Grubu.....	52

3.6.2 Yakın Anlamalı Kelimelerin Bir Araya Gelmesiyle Kurulan Tekrar Grubu	52
3.6.3 Zıt Anlamalı Kelimelerin Bir Araya Gelmesiyle Kurulan Tekrar Grubu	53
3.7 Edat Grubu	54
3.7.1 “İle” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	54
3.7.2 “İçin” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	55
3.7.3 “Gibi” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	55
3.7.4 “Göre” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları.....	56
3.7.5 “Kadar” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları.....	56
3.7.6 “Sonra” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	56
3.7.7 “Önce” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	57
3.7.8 “Beri” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları.....	57
3.7.9 “Diye” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları.....	57
3.7.10 “Üzere” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	58
3.7.11 “Karşı” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları.....	58
3.7.12 “Dair” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	58
3.7.13 “Doğru” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları	58
3.7.14 “Dolayı” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları.....	58
3.7.15 “Başka” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları.....	59
3.8 Bağlama Grubu.....	59
3.8.1 “Ve” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu	60
3.8.2 “Ama” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu	60
3.8.3 “Ya Da” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	61
3.8.4 “Yoksa” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	61
3.8.5 “Değil” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu	61
3.8.6 “İle” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	61
3.8.7 “Ne... Ne...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	61
3.8.8 “Hem... Hem...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu	62
3.8.9 “...Da ...Da” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	62
3.8.10 “Bir... Bir...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	62
3.8.11 “İster... İster...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	62
3.8.12 “Ya... Ya...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	62
3.8.13 “Mi... Mi...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu.....	62
3.9 Ünvan grubu	63
3.10 Birleşik İsim Grubu	65
3.11 Ünlem Grubu	66
3.12 Sayı Grubu.....	67
3.13 Birleşik Fiil Grubu.....	68
3.13.1 İsim + Yardımcı Fiil Yapısındaki Birleşik Fiil Grubu	69
3.13.1.1 “et-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu	69
3.13.1.2 “ol-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu.....	70

3.13.1.3 “kıl-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu.....	70
3.13.1.4 “yap-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu	70
3.13.1.5 Diğer Fillerle Kurulan Birleşik Fiil Grubu (Deyimler)	71
3.13.2 Zarf-Fiil + Tasviri Fiil Yapısındaki Birleşik Fiil Grubu	71
3.13.2.1 “(y) a +bil-” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	71
3.13.2.2 “ (y) ı + ver-” İle Kurulan Birleşik Fiiller	72
3.13.2.3 “(y) a + kal-” İle Kurulan Birleşik Fiiller	72
3.13.2.4 “-mAyA başla-” İle Kurulan Birleşik Fiiller	72
3.13.2.5 “-mAk iste-” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	73
3.13.2.6 “-mAyA çalış-” İle Kurulan Birleşik Fiiller	73
3.14 Kısaltma Grubu	75
3.14.1 İsnat Grubu	76
3.14.3 Yönelme Grubu	77
3.14.4 Bulunma Grubu	77
3.14.5 Uzaklaşma Grubu	77
3.14.6 Vasıta Grubu.....	78
3.14.7 Eşitlik Grubu.....	78
3.14.8 İlk Unsuru Uzaklaşma Hâli, İkinci Unsuru Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları.....	79
3.14.9 İkinci Unsurun Yönelme Hâli Eki Taşıdığı Kısaltma Grupları	79
SONUÇ	81
KAYNAKÇA.....	87
ÖZ GEÇMİŞ	92

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3.1: İsim Tamlamalarının Dağılımı	35
Grafik 3.2: Sıfat Tamlamalarının Dağılımı.....	39
Grafik 3.3: Sıfat-Fiillerin Kullanım Sıklığı	43
Grafik 3.4: İsim-Fiillerin Kullanım Sıklığı.....	45
Grafik 3.5: Zarf-Fiillerin Kullanım Sıklığı	51
Grafik 3.6: Tekrar Grubunun Dağılımı.....	53
Grafik 3.7: Edat Grubunun Dağılımı	59
Grafik 3.8: Bağlama Grubunun Dağılımı	63
Grafik 3.9: İsim+Yardımcı Fiil Yapısındaki Birleşik Fiillerin Dağılımı.....	74
Grafik 3.10: Zarf-Fiil+ Tasviri Fiil Yapısındaki Birleşik Fiillerin Dağılımı.....	75
Grafik 3.11: Kısaltma Grubunun Dağılımı	80
Grafik 3.12: Kelime Gruplarının Dağılımı	83

KISALTMALAR LİSTESİ

Alm.	: Almanca
Fr.	: Fransızca
İng.	: İngilizce
Yay.	: Yayınları
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
ty.	: Tamlayan
tn.	: Tamlanan
YAY	: Yayınları

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Bu araştırmanın konusunu Şermin Yaşar'ın *Dedemin Bakkalı* adlı eserinde yer alan kelime grupları oluşturmaktadır.

Son zamanlarda çocuk edebiyatı alanında sıkça eser veren ve çok okunan Şermin Yaşar, çocukların ana dil yetkinliğinin gelişmesine katkıda bulunacak birçok eser vermiştir. *Dedemin Bakkalı* eseri de içerdiği konu ve olayların ele alınış yönüyle her dönemde çocuklar tarafından keyifle okunan eserlerden biridir. Bu eser üzerine henüz bir inceleme yapılmamış olması yazarın dil ve üslup özelliklerini ortaya koyma açısından kıymetlidir.

Dil insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en mühim araçtır. Muharrem Ergin dili tanımlarken dilin insanlar arasında doğal bir araç olduğunu, kendine has kuralları bulunduğunu ve zaman içinde değişime uğradığını bu sebepten de canlı bir varlık olduğunu aktarmıştır (Ergin, 2012, s. 3).

Banguoğlu dil hakkındaki görüşlerini açıklarken en güzel anlatma aracının dil olduğuna değinmiştir. Dilin insanların herhangi bir konuda anlatmak istediklerini aktarırken kullandığı sesli işaretler sistemi olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte çeşitli duygu ve düşünceleri aktarmak için vücut dilinden de yararlanılabildiğini açıklamıştır (Banguoğlu, 1974, s. 9).

Nurettin Demir & Emine Yılmaz dilin insana özgü bir olgu olduğunu ifade ederken diğer ifade şekillerinin insan dili kadar soyut ve karmaşık bir yapıya sahip olmadığından bahseder (Demir & Yılmaz, 2012, s. 15).

İletişimi sağlayan dili kullanmayı mümkün hâle getiren ses birliklerine kelime denir. Nurettin Demir & Emine Yılmaz, kelimenin ses olarak birbirinden vurguyla ve kelime aralarını belirten işaretlerle ayrılan bununla birlikte yazılı dilde boşluklarla gösterilen ses birlikleri olduğunu ifade etmiştir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 197). Kelimelerin kullanımı iletişimi sağlamada önemli olsa da dili anlamlı kılan, anlatılmak isteneni daha kuvvetli anlatmayı sağlayan unsur ise kelime gruplarıdır. Kelime grupları en az iki kelimenin birleşmesinden meydana gelen söz öbekleridir. Bu öbekler aracılığıyla anlatılmak istenenler daha vurgulu ve daha derinlikli hâle

gelir. Kelime gruplarını tanımlayan araştırmacılar birbirinden farklı görüşlere sahiptir. Bu sebeple sınıflandırma yaparken farklı görüşler ışığında farklı sınıflandırmalar yapılmıştır.

Muharrem Ergin, kelime grubunu tanımlarken kelime grubunun birden fazla kelime içerdiğini, yapısal ve anlamsal olarak bir bütünlüğe sahip olduğunu bununla birlikte dilde tek bir birim olarak ele alındığını ifade etmiştir (Ergin, 2012, s. 374). Nurettin Demir & Emine Yılmaz, en az iki kelimenin birleşmesiyle ve birleştikten sonra tek bir işlevde kullanılmasıyla kelime gruplarının oluştuğunu söylemiştir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 228). Leyla Karahan'a göre kelime grupları belli kurallar çerçevesinde bir araya gelen kelimelerden oluşmuştur. Karahan, bu kelimelerin çeşitli anlamlar kurmak amacıyla yan yana gelen yargısız dil birimleri olduğundan bahsetmiştir (Karahan, 2010, s. 39). Tahsin Banguoğlu, kelimelerin öbeklenmesini eserinde açıklarken sözü zenginleştirmek amacıyla sözcüklerin gruplaştığını ve kavramların arasında aşama ilişkiler oluşturduğunu söylemiştir. Oluşan bu ilişkilerinse tek bir kavramı karşıladığını belirtmiştir. Banguoğlu bu tür söz birliklerini kelime öbeği adı altında değerlendirmiştir (Banguoğlu, 1974, s. 496). Zeynep Korkmaz, kelime gruplarını sözcükler arasında çeşitli anlam ilgileri oluşturmak amacıyla bir araya gelen yapısal ve anlamsal oluşumundan dolayı tek bir nesne adını veya bir eylemi bildiren yargısı olmayan kelimeler birliği olduğunu dile getirmiştir (Korkmaz, 1992, s. 100).

Yukarıda verilen tüm tanımlar, kelime gruplarının metnin anlamını oluşturmada etkin bir role sahip olduğunu göstermektedir. Söz konusu eserde kelime gruplarının incelenmesi, eserin yazarının dil ve üslup özelliklerini ortaya koyması açısından yol göstericidir.

Araştırmanın Amacı

Çocuğun dil gelişiminde oldukça önemli yeri olan çocuk kitapları, dilin sahip olduğu imkânları esere yansıtmalı, çocuğa dil ediniminde destek verici olmalıdır. Çocuk kitaplarının en önemli işlevlerinden biri de ana dilin çocuklar tarafından doğru öğrenilmesine bulunduğu katkıdır. Bu tür kitaplar çocuğa dilini doğru kullanmada yardımcı olduğu gibi doğru konuşmasına ve anlam bütünlüğü kurmasına da doğrudan fayda sağlar.

Kelime grupları, çocukların metin üzerinde anlam bütünlüğü kurmasında son derece önemli bir etkidir. Dilin zenginliğini fark ettirmede oldukça etkili olan kelime grupları, metin içinde anlam derinliğini ve dilin zenginliklerini ortaya serer.

Bu çalışmanın amacı da Şermin Yaşar'ın *Dedemin Bakkalı* adlı eserinde kullanılan kelime gruplarının incelenmesidir. İnceleme sonucunda günümüzde çocuklar tarafından çok okunan ve çok sevilen bir yazar olan Şermin Yaşar'ın dil ve üslup özellikleri üzerine çıkarımlar yapılması hedeflenmektedir.

Araştırmada Uygulanan Yöntemler

Araştırmanın başlangıç aşamasında literatür taraması yapılmıştır. Tezin ikinci bölümünde yer alan kelime grupları, söz varlığı ve çocuk edebiyatı kavramıyla ilgili görüşler ve sınıflandırmalar incelenmiştir. Çocuk ve dil, dil gelişiminin çocuğa katkıları, çocuk kitaplarının niteliği, çocuk kitapları üzerine yapılan kelime grubu çalışmaları incelenmiş ve bu alanda yazılan kitaplar okunmuştur.

Literatür taraması tamamlandıktan sonra Şermin Yaşar'ın hayat öyküsü, edebî kişiliği ve yapıtları incelenmiştir. Şermin Yaşar'a ait eserler araştırılmıştır. Bu eserlerden *Cingo*, *Babaannem Geri Döndü*, *Para Ağacı*, *Oh Ne Âla Memleket*, *Abartma Tozu*, *Dedemin Bakkalı*, *Dedemin Bakkalı – Çıracık* adlı eserler okunmuştur. İçlerinde olayları doğallıkla gözler önüne seren ve samimi üslubuyla öne çıkan *Dedemin Bakkalı* isimli eser araştırma konusu olarak belirlenmiştir. Önce esere ait söz varlığının ortaya koyulması amacıyla eserde yer alan ölçünlü dilde kullanılan sesler, ölçünlü dilde kullanılan ekler, ölçünlü dilde kullanılan kelimeler, ölçünlü dil dışı kullanımlar, yabancı sözcükler, ilişki sözleri (kalıp sözler), din içerikli sözler, argo, küfür, terimler, ikilemeler, deyimler, atasözleri, isimler ve fiiller tespit edilmiştir.

Eserin söz varlığı hakkında fikir edinme aşaması tamamlandıktan sonra, eserde yer alan kelime grupları incelenmiştir. İkinci bölümde yer alan kelime grupları araştırmasından çıkan sonuç kelime gruplarının tanımlanması ve sınıflandırması konusunda birbirinden farklı görüşlerin mevcut olduğudur. Çalışma sırasında Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* isimli çalışması (2010) temel kaynak olarak belirlenmiştir. İncelemeler bu eserde yer alan sınıflandırmalara göre

yapılmıştır. Çalışmanın genel çerçevesi belirlenirken diğer kelime grupları üzerine yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemler incelenmiştir. İnceleme sonucunda Arda Karadavut'un *Kuseyin Esenkocoyev'in Hikâyelerinde Kelime Grupları (Metin-İnceleme-Türkiye Türkçesine Aktarım)* isimli yüksek lisans tez çalışmasında (2016) kullandığı yöntem çalışmanın oluşum aşamasında yol gösterici olmuştur. İnceleme esnasında her kelime grubu tek tek incelenmiştir. Yazım aşamasında ise her grubun önce açıklaması yapılmış, araştırmacıların farklı görüşlerine yer verilmiş, sonrasında eserde belirlenen kelime gruplarına eser içeriğinden beş örnek verilmiştir. Beş adetten az örneği olan kelime gruplarında ise eserde yer alan tüm örnekler ortaya konmuştur. Örneklendirme aşamasından sonra ise her grubun sonunda o gruba ait veriler grafik hâlinde verilmiş, sonuç bölümünde bu veriler üzerinden yorumlamalar yapılmıştır. Tezin sonuç kısmında ise elde olan verilere dayanarak söz konusu yazarın dil ve üslup özelliklerini belirleme amaçlanmıştır.

Kelime Grupları Üzerine Yapılan Çalışmalar

Söz dizimi üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda pek çok araştırmacının birbirinden farklı görüşlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple araştırmacılar farklı tanımlamalar ve farklı sınıflandırmalar yapmışlardır. Yapılan çalışmalar söz dizimi üzerine çalışan araştırmacılara yardımcı olma konusunda son derece etkilidir.

Leyla Karahan'a ait, *Türkçede Söz Dizimi* isimli çalışma kelime gruplarını ayrıntılı bir şekilde ele almıştır. Karahan, kelime gruplarını 14 başlık altında sınıflandırmış ve bu sınıflandırmalara konu olan gruplarla ilgili kendi tanımlarını vermiştir. Karahan bu çalışmadaki 14 kelime grubunu isim tamlaması, sıfat tamlaması, sıfat-fiil grubu, isim-fiil grubu, zarf-fiil grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, ünvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu, birleşik fiil grubu ve kısaltma grupları olarak belirlemiştir. Bu sözcük gruplarını da sahip olduğu özelliklere göre temel başlığının içinde farklı sınıflandırmalar altında sunmuştur (Karahan, 2010, s. 39-84).

Araştırmacılardan Nurettin Demir & Emine Yılmaz, *Türk Dili El Kitabı* isimli eserinde sözcük gruplarını tamlamalar ve aralarında tamlayan-tamlanan ilişkisi bulunmayan kelime grupları olmak üzere iki temel başlıkla değerlendirmiştir.

Tamlamalar olarak sınıflandırdığı söz öbekleri arasında isim tamlamaları, iyelik grubu, ilgi grubu, sıfat tamlamaları, takısız ad tamlaması sorunu, ünlem grubu gibi gruplar vardır. Aralarında tamlayan-tamlanan ilişkisi bulunmayan söz öbeklerine ise ünvan grupları, edat grupları, kısaltma grupları, çekim grubu, ikilemeler, sayı grubu, bağlama grubu, birleşik fiiller, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, birleşik kelimeler gibi grupları dâhil etmiştir (Demir & Yılmaz, 2012 s. 228-243).

Türk Dil Bilgisi adlı eserinde Muharrem Ergin, kelime gruplarını sınıflandırırken tekrarlar, bağlama grubu, iyelik grubu ve isim tamlaması, sıfat tamlaması, aitlik grubu, birleşik isim, birleşik fiil, ünvan grubu, ünlem grubu, edat grubu, isnat grubu, genitif, datif, lokatif, ablatif grupları, fiil grubu, partisip grubu, gerundium grubu ve kısaltma grupları gibi başlıklar kullanarak sınıflandırmıştır (Ergin, 2012, s. 374-397).

Tahsin Banguoğlu'na ait *Türkçenin Grameri* isimli çalışmada Banguoğlu, sözcük gruplarını belirtme öbekleri, ad takımları, sıfat takımları, zarf öbekleri, takı öbekleri, çekim öbekleri ve bağlam öbekleri şeklinde gruplara ayırmıştır (Banguoğlu, 1974, s. 497-531).

Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri adlı çalışmasıyla araştırmacılara yol gösteren Mustafa Altun, kelime gruplarını dört ana başlık altında sınıflandırmıştır. Bu gruplar bağımlı biçim birimlerle kurulu kelime grupları, bağımsız biçim birimlerle kurulu kelime grupları, Arapça ve Farsça biçim birimlerle kurulu kelime grupları, önerilen kelime grupları şeklinde dört ana başlık hâlinde sıralanmıştır. Gruplar kendi içinde de farklı gruplandırmalarla birbirinden ayrılmıştır. Altun eserinde, Türk romanlarından örnekler göstererek bu sınıflandırmalara göre inceleme yapmıştır (Altun, 2011, s. 15-22).

Alanın önemli isimlerinden Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri, Şekil Bilgisi* adlı yapıtında sözcük gruplarını ayrı başlıklarla incelemiştir. Kelime grupları adı altında bir başlığa eserinde yer vermemiştir (Korkmaz, 2009).

Türkiye Türkçesi Söz Dizimi isimli çalışmada Mustafa Özkan & Veysi Sevinçli, kelime gruplarını belirtme grupları ana başlığıyla değerlendirmiş isim tamlaması ve iyelik grubu, sıfat tamlaması, birleşik isim grubu, tekrar grubu, aitlik grubu, edat

grubu, ünvan grubu, birleşik fiil grubu, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, sayı grubu, ünlem grubu, bağlama grubu, kısaltma grupları şeklinde alt başlıklara ayırarak incelemiştir. Bununla birlikte Özkan & Sevinçli bu kelime gruplarını yargı bildirmeyen kelime grupları olarak kabul ederken, yüklem, özne, nesne, zarf, yer tamlayıcısı ve cümle dışı unsurları yargı grupları içinde değerlendirir (Özkan & Sevinçli, 2009, s. 17-102).

Abdurrahman Özkan, Mustafa Toker ve Ufuk Deniz Aşçı *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi* isimli çalışmada kelime gruplarını isim tamlaması, sıfat tamlaması, tekrar grubu, özel isim grubu, birleşik fiil, fiilimsi grupları, edat grubu, ünlem grubu, bağlama grubu, ünvan grubu, sayı grubu ve kısaltma grupları olmak üzere 12 ana başlık altında sınıflandırmıştır. (Özkan & Toker & Aşçı, 2016, s. 45-123).

Bilal Aktan ise *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi* adlı yapıtında sözcük gruplarını isim tamlaması ve iyelik grubu, sıfat tamlaması, birleşik isim grubu, tekrar grubu, aitlik grubu, edat grubu, ünvan grubu, birleşik fiil, sayı grubu, ünlem grubu, bağlama grubu, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, kısaltma grupları gibi gruplar hâlinde sınıflandırmış ve bu başlıkları da kendi içinde ayırarak inceleme yapmıştır (Aktan, 2009, s. 2-79).

Eda Eyi, *Mehmet Rauf'un Eylül Adlı Romanında Sözcük Grupları* adlı yüksek lisans tezinde oklama yöntemini kullanmıştır. Sözcük gruplarının derin ve yüzey yapı bakımından incelemesini yapmıştır (Eyi, 2021, s. 40-237).

Orhan Pamuk'un *Beyaz Kale Romanında Kelime Grupları* adlı yüksek lisans tez çalışmasında Ceyda Yağmur Zorba, metin çözümlemesi üzerine çalışmış, çalışmada Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* isimli eserini çalışmada temel bilgi kaynağı olacak şekilde belirlemiştir. Çalışmasında kelime gruplarıyla ilgili farklı araştırmacıların görüşlerine yer vermiş, alanla ilgili tanımları açıklamış, konuyla ilgili yapılan çalışmalara detaylı bir şekilde gözler önüne sermiştir (Zorba, 2023, s. 25-157).

Uygur Örtlek, *Gönül Hanım Romanında Kelime Grupları* adlı yüksek lisans çalışmasında kelime gruplarının tespiti esnasında Dr. Fethi Tevetoğlu'nun hazırlamış olduğu yayını kullanırken sınıflandırma esnasında Leyla Karahan'a ait

Türkçede Söz Dizimi isimli çalışmadan büyük ölçüde yararlanmıştır (Örtlek, 2019, s. 10-313).

Remzi Terzi, *Halide Edip Adivar'ın Handan Adlı Romanında Kelime Grupları* adlı çalışmasında Leyla Karahan'ın eserinde yer alan 14 başlık altında gerçekleşen sınıflandırmayı temel almıştır. Çalışmasında her kelime grubunun açıklamasını ve bu konuda görüş bildiren araştırmacıların yorumlarını vermiş daha sonra *Handan* isimli romanda geçen kelime gruplarına romandan cümlelerle tek tek örnek vermiş ve daha sonra elde edilen verileri grafiklerle sunmuştur (Terzi, 2021, s. 19-120).

Şule Çiçek, *İhsan Oktay Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası Adlı Romanın Kelime Grupları, Kelime Sayısı ve Kelimelerin Kullanım Sıklığı* adlı yüksek lisans tez çalışmasında kelime gruplarını incelerken kelime gruplarına ait farklı araştırmacıların görüşlerine yer vermiş, kelime gruplarının tanımını yapmıştır. Çalışmada kelime gruplarıyla birlikte kullanılan kelime sayısı ve kullanılan kelimelerin kullanım sıklığı da ortaya konmuştur (Çiçek, 2015, s. 3-105).

Onur Buzunoğlu, *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Ankara İsimli Romanında Kelime Grupları* adlı çalışmasında kelime gruplarını incelemiş, tasnif yaparken Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* isimli kaynağını temel kaynak olarak belirlemiştir. Eserdeki söz gruplarını detaylı bir şekilde sınıflara ayırmış ve kullanım sıklıklarına dair veriler sunmuştur (Buzunoğlu, 2022, s. 6-117).

Zafer İpek, *Reşat Nuri Güntekin'in Acımak İsimli Eserindeki Kelime Gruplarının İncelenmesi* adlı yüksek lisans tez çalışmasında kelime gruplarını detaylıca incelemiş, inceleme esnasında Muharrem Ergin'e ait *Türk Dil Bilgisi* adlı eserini ana kaynak olarak kullanmış ve sınıflandırmasını Ergin'e göre yapmıştır. Ayrıca kelime gruplarının cümle içindeki kullanımlarına da yer vermiştir (İpek, 2004, s. 1-176).

Sevdenur Çakır, *Peyami Safa'nın Matmazel Norliya'nın Koltuğu Romanında Yükleme ve Yükleme Oluşturan Kelime Grupları* isimli tez çalışmasında eserin edebiyatımızdaki yerinden bahsetmiş, yazarın yaşamından, edebî şahsiyetini oluşturan özelliklerinden ve yapıtlarından etraflıca bahsetmiştir. Eserde yükleme oluşturan kelime gruplarını incelemiştir (Çakır, 2020, s. 32-139).

Gül Yılmaz Çal, *Osmanzâde Tâ'ib Ahmed'in Münşeati "Gevher-i Yektâ"* (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme Ve Türkçe Kelime Grupları) adındaki doktora tezinde yapının transkripsiyonunu yapmış, metni incelemiş, metnin farklı nüshalarına yer vermiş ve daha sonra Türkçe kelime gruplarını tespit etmiştir. Tespit ettiği kelimeleri günümüz Türkçesiyle karşılaştırmıştır (Çal, 2016, s. 106-200).

Kelime grubu konusunda yapılacak çalışmalara örnek teşkil edecek bazı makaleler ise aşağıda sıralanmıştır:

“Vecihe Hatiboğlu, *Kelime Grupları ve Kuralları*” (Hatiboğlu, 1988, s. 203-244).

“Sinan Kazancı, *Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz*” (Kazancı, 2023, s. 173-180)

“Metin Karaörs, *Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi'nin Kelime Grupları, Cümle ve Cümle Çeşitleri Bakımından Karşılaştırılması*” (Karaörs, 1999, s. 129-144).

“Khatira Ismaylova, *Anar'ın Hikâyelerinde Kelime Grupları*” (Ismaylova, 2017, s. 496-510).

“Mehmet K. Gece, *Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Hikâyelerinde Kelime Grupları ve Sözdizimindeki Fonksiyonları*” (Gece, 2014, s. 49-61).

“Caner Kerimoğlu, *Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller Üzerine I (Kelime Grupları)*” (Kerimoğlu, 2006, s. 20).

“Alaeddin Mehmedoğlu, *Türkiye Türkçesinde Bazı Gramer Terim ve Anlayışları Üzerine*” (Mehmedoğlu, 2006, s. 105-126).

“Leyla Karahan, *Türkçede “-Dan Biri” Yapılı Kelime Grupları Üzerine*” (Karahan, 2012, s. 9-15).

“Salim Küçük & Sabri Muratcan Kandemir, *Edat Gruplarında İsim Unsurunu Oluşturan Kelime Grupları*” (Sabri & Kandemir, 2021, s. 1-10).

“Şaziye Dinçer Bahadır & İsmet Karaca, *Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları Hakkında Yapılmış Çalışmalar Üzerine Bibliyografya Denemesi*” (Bahadır & Karaca, 2023, s. 63-88).

“Kadir Yılmaz, *Türkçenin Söz Dizimi Matematiği*” (Yılmaz, 2022, s. 157-167).

“Gülsel Sev, *Dede Korkut Hikâyelerinde Unvan Grupları*” (Sev, 2006, s. 167-182).

“Saniye Aybüke Berk, *Çağdaş Türkçede Kelime Grupları*, A. N. Baskakov, 1974” (Berk, 2020, s. 195-200).

1. ŞERMIN YAŞAR'IN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1 Hayatı

Yazarımız Şermin Yaşar, 1982 yılının sonbaharında Almanya'nın Berlin şehrinde dünyaya gözlerini açmıştır. Ailesi Bileciklidir. Almanya'ya göç eden bir ailenin çocuğu olan Yaşar, bir süre Almanya'da yaşadktan sonra çocukluk yıllarında ailesiyle birlikte Türkiye'ye dönerek Bilecik'in Kınık ilçesine yerleşmiş ve uzun bir süre burada ikamet etmiştir.

Üniversite eğitimini Isparta'da bulunan Süleyman Demirel Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde almıştır. Lisansüstü eğitimine Gazi Üniversitesinde devam etmiştir. Bir süre reklam metin yazarlığı yapmıştır. Daha sonra yaşamına Ankara'da devam etmiştir. Yaşar'ın üç çocuğu bulunmaktadır. Anne olduktan sonra anneliğe dair deneyimlerini sosyal medya aracılığıyla geniş kitlelerle paylaşan yazar, 2015 yılında *Başlarım Şimdi Anneliğe* isimli ilk kitabıyla edebiyat dünyasına adım atmıştır. Sonrasında ise yazarlığa hız kesmeden devam etmiştir. Samimi üslubu ve çocukların gözünden yetişkinleri anlattığı eserleriyle kısa zamanda geniş kitlelere hitap etmiştir. Annelere ilham olmak, çocuklara eğitici oyun önerileri sunmak amacıyla yazdığı *Oyuncu Anne* adlı eseriyle büyük yankı uyandırmıştır. Günümüzde de hem yetişkinler hem çocuklar için yazdığı eserleriyle okurları tarafından ilgiyle takip edilmektedir.

Yazarlık geçmişi çok gerilere dayanmasa da Şermin Yaşar son dönemde pek çok türde eser vermiştir. Verdiği eserler geniş kitlelere hitap etmiş, gerek çocuk kitapları gerekse yetişkin kitapları büyük ilgi görmüştür. Sosyal medyayı son derece aktif kullanan yazar paylaşımlarında yazdığı açıklamalarla da ses getirmiş ve bu yazılar sevenleri tarafından keyifle okunmuştur. 2020 yılında Youtube üzerinden yayımlanan *Kelimenin Ardı* video serisiyle çocuklara bazı kelimelerin kökenlerini anlatmış ve bu seri de çocuklar tarafından çok beğenilmiştir. Aynı zamanda yazar kelime kökenlerini konu alan ve sevilerek ziyaret edilen *Kelime Müzesi* açmıştır. Şermin Yaşar'ın müze açma girişimlerindeki son durağı ise *Anne Müzesi* olmuştur. Bu müze 2024 yılında kapısını ziyaretçilerine açmıştır. Ayrıca yazar, 2021 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı *Deli Tarla* isimli eseriyle kucaklamıştır. Eserlerinde kendi biyografisine dair bilgiler yer almaktadır.

Şermin Yaşar'ın hayatı *Oh Ne Âlâ Memleket* adlı kitabında şu ifadeler aracılığıyla anlatılmıştır:

“1982 yılında Berlin’de doğdu. Hep yazar olmayı hayal etti ve hayallerinin peşine düşüp Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nden mezun oldu. Yüksek lisansını Yeni Türk Edebiyatı alanında yaptı. Uzun yıllar reklam ve medya sektöründe metin yazarlığı, reklam yazarlığı, kreatif direktörlük ve yaratıcı grup başkanlığı yapan Şermin Yaşar, reklamcılık mesleğine devam ederken bir yandan da çocuklar için yaratıcı ve gelişimlerini destekleyici oyun önerileri içeren kitaplar yazdı. Aynı zamanda ebeveynlere, yaratıcılık ve oyunun çocuk gelişimindeki önemi üzerine eğitimler verdi.

Çocuklarla oyunlar oynamayı, onlara masallar ve öyküler anlatmayı çok seven yazar çocuk edebiyatına Çok Hayal Kuran Çocuk, Oyun Takvimi, Kötü Alışkanlıklara İyi Öneriler, Dedemin Bakkalı, Dedemin Bakkalı-Çıracak, Tilki Masalları (Cesaret Sandığı, Uyuyor musun?, Garip Bir Kuyruk), Cingo, Kuş Masalları, Abartma Tozu ve Bizimki adlı eserleri kazandırdı. Şermin Yaşar üç çocuk annesidir. Hâlen en sevdiği işi yapmaya, yazı yazmaya devam ediyor.” (Yaşar, 2020, s. 166).

1.2 Edebî Kişiliği

Şermin Yaşar, çocuklar için yazdığı kitaplarda son derece samimi bir üslup kullanmıştır. Çocuklara yazarken kendi çocukluğundan ilham almış, olayları çocukların ağzından başarılı bir şekilde aktarmıştır. Eserlerinde çocuklara dil yetkinliği ve ana dil sevgisi kazandırmak amacıyla deyim ve atasözlerine yer vermiştir. Eserleri günlük konuşma dilinde yazılmıştır bu da çocukların eseri rahatça okumasını ve anlamasını sağlamaktadır. Yetişkin kitaplarında da aynı samimi dili tercih etmeyi bırakmamış, öykü kitaplarında da olanı olduğu gibi aktarmayı seçmiştir.

1.3 Eserleri

1.3.1 Çocuk Kitapları:

Çok Hayal Kuran Çocuk (2015): Hayal kurmayı çok seven bir çocuğun hayal perisi ile maceralarının anlatıldığı bir kitaptır.

Dedemin Bakkalı (2016): Tatil zamanları dedesinin yanında çıracaklık yapan bir çocuğun yaşadığı olaylar konu alınmıştır. Kitap boyunca çocukların gözünden yetişkinlerin nasıl görüldüğünü anlatılmıştır.

Dedemin Bakkalı-Çıracak (2017): Dedemin Bakkalı adlı kitabın ikincisidir. Yazar bu kitapta kendi gibi girişimci olmak isteyen çocuklara yol gösterir. Kitapta yazma etkinlikleriyle birlikte çocukların hayal güçlerini geliştirmeleri amaçlanmıştır.

Cesaret Sandığı Tilki Masalları (2017): Utangaçlık, çekingenlik ve pes etme huylarından kurtulmak için cesaret sandığından çare uman üç küçük tilkinin masalını anlatan bir kitaptır.

Uyuyor musun? Tilki Masalları (2017): Eserde anne ve babasından hayal kurmayı öğrenmeyi amaçlayan üç küçük tilkinin yaşadıkları anlatılmaktadır. Eserin türü masaldır.

Garip Bir Kuyruk Tilki Masalları (2017): Türü masal olan bu eserde üç küçük tilkinin arkadaşlık kurma üzerine yaşadığı maceralar anlatılır.

Cingo (2018): Kitapta Gocukoğlu ailesinin sahiplendikleri köpek olan Cingo'yla birlikte hayatlarında yaşanan değişimler anlatılıyor. Eserde yaşanan olaylar hem aile üyelerinin gözünden hem de Cingo'nun gözünden anlatılmıştır.

Kuş Masalları (2018): Eserde insanla ilgili değerler kuşlar aracılığıyla anlatılmaktadır. Eserin türü masaldır.

Abartma Tozu (2019): Kitapta bir kasabada yaşayan insanların tuhaf davranışlar sergilemeye başlamasıyla gelişen olaylar anlatılmıştır.

Bizimki (2019): Eserde bir türlü yerinde durmak istemeyen, hem meraklı hem akıllı bir fasulyenin maceralı yolculuğu anlatılmaktadır.

Cebimdeki Mandalina Ağaçları (2020): Hikâye türünde yazılan bu eserde, yetişkinler tarafından sorumluluk almaya uygun görülmeyen Ada'nın can sıkıntısıyla kurduğu hayaller anlatılır.

Oh Ne Âlâ Memleket (2020): Kitap yetişkinlerin ödev, ders ve sınav gibi sorumluluklarının olmayışını eleştiren bir grup arkadaşın yetişkin görevlerinden birinin sorumluluklarını almasıyla başlarından geçen maceraları anlatmaktadır.

Babaannem Geri Döndü (2021): Eserde yaramazlıklarından sürekli şikayet edilen Çınar isimli çocuğun babaannesinin kendilerine misafirliğe gelmesiyle başında geçen olaylar anlatılmıştır.

Hıhıcık (2021): Ailesinde iletişim sorunları yaşayan, anne ve babası konuşmayı hiç sevmeyen Hıhıcık'ın okula başlamasıyla kelimeleri keşfetmesi üzerine gelişen olayları anlatan bir kitaptır.

Pekicik (2021): Anne ve babası tarafından sürekli “peki” demeye alıştırılmış Pekicik'in hikâyesinin anlatıldığı eserdir.

Dahacık (2021): Eserde sürekli mükemmel çocuk olması için zorlanan Dahacık'ın hikâyesi anlatılmaktadır.

Lo (2022): Kitapta ailesiyle birlikte mevsimlik işçi olarak çalışan ismi dahi kullanılmayan “Lo”nun hikâyesi anlatılmıştır. Yetişkinlerin dünyasında önemsenmeyen ve görünmeyen çocuklar üzerinden yetişkinlere eleştiri yapılmıştır.

Para Ağacı (2022): Hikâye türündeki bu eserde kolay yoldan para kazanmanın kalıcı sonuçlar getirmeyeceği ve önemli noktanın emek olduğu anlatılmıştır.

Cumhuriyet'in İlk Sabahı (2023): Eser Şermin Yaşar ve İlber Ortaylı'nın ortak ürünüdür. Kurtuluş Savaşı yıllarının şerbetçi bir çocuğunun gözünden anlatılmasını konu edinen bir eserdir.

1.3.2 Yetişkin Kitapları:

Başlarım Şimdi Anneliğe (2014): Şermin Yaşar'ın kendi annelik deneyimleri üzerinden okuyucuya öneriler sunduğu bir eserdir.

Oyuncu Anne (2015): Ebeveynlerin çocuklarıyla kaliteli vakit geçirmesini amaçlayan oyun önerilerinden oluşan bir kitaptır.

Kötü Alışkanlıklara İyi Öneriler (2016): Yazarın kendi annelik tecrübelerinden yola çıkarak çocuklarda gözlemlediği sorun yaratan durumlara yönelik çözüm önerileri sunduğu eserdir.

Ev Yapımı Sihirli Değnek (2016): Şermin Yaşar'ın kendi hayat tecrübelerinden esinlenerek yazdığı bir kitaptır. Kitapta olumsuz olayların olumlu yanlarını görmek ve o olaylardan olumlu bir yarar çıkarmak üzerine yöntemler anlatılmıştır.

Oyun Takvimi (2017): Anne ve babaların çocuklarıyla kaliteli vakit geçirmesini amaçlayan yılın her gününe bir oyun önerisi sunan bir eserdir.

Tarihi Hoşça Kal Lokantası (2017): Günlük hayatın birçok yerinde karşımıza çıkabilecek kaybettiğini düşünen insanların hikâyelerinin anlatıldığı 29 öyküden oluşan bir kitaptır.

Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu (2019): İnsanın yer yer içini ısıtan yer yer hüznölendiren kısa öykülerden oluşan bir kitaptır.

Gelirken Ekmek Al (2019): 18 öyküden oluşan kitap, yazarın içten anlatımını barındırdığı için okurları tarafından beğeni görmüş bir kitaptır.

Deli Tarla (2020): 16 öyküden oluşan kitapta birbirinden farklı hikâyeler anlatılmıştır. Bu eser yazara “*Sait Faik Hikâye Armağanı*” ödölünü getirmiştir.

Kalk Yerine Yat (2021): 12 farklı hikâyeden oluşan eserde birbirinden farklı insanların sıradan ve bir o kadar da olağanüstü öyküleri konu alınmıştır. Eserde geçen kahramanları yaşadığı olaylar tüm gerçekçiliğiyle gözler önüne serilmiştir.

Söyleme Bilmesinler (2023): Şermin Yaşar’ın son kitabıdır. Bu kitapta üç kardeşin hikâyesi anlatılmaktadır. Eserde karakterlerin hikâyesi kendi ağızlarından anlatılmaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Çocuk Kavramı

Toplumun en önemli unsurlarından biri de çocuklardır. Çocukluk dönemi bireyin kişilik temellerinin atıldığı yıllar olarak karşımıza çıkar. Bu sebeple çocuğu eğiten, geliştiren ve hayata hazırlayan çocuk edebiyatı ürünlerinin önemi büyüktür.

Çocuk kavramı Güncel Türkçe Sözlük'te şu şekilde açıklanmıştır: *“Bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız; yavru, bala, uşak, velet”* (GTS, 2024).

Tacettin Şimşek, çocukluk döneminin dört aşamadan oluştuğunu söylemiştir. Bu aşamanın ilki çocuk doğduktan sonra geçen üç haftalık süreçtir. İkinci aşama ise on sekizinci ay dolana kadar sürer. Üçüncü aşama çocuğun 6-7 yaşlarına kadar olan sürecidir. Son aşama da ergenlik çağının sonuna kadar süren evredir. Şimşek, her çocuğun bireysel farklılıklarına göre bu süreçlerin değişiklik gösterebileceğini de ayrıca belirtmiştir (Şimşek, 2014, s. 13).

Tüm toplumların geleceğini inşa eden çocuklar, geleceğin mimarı olarak ilgiyle yetiştirilen, ihtiyaçları karşılanmaya çalışılan bireylerdir. Çocuklar bu dönem içinde edindiği bilgileri ve yetenekleri ileriki yaşantısında şüphesiz kullanmaya başlayacaktır. Bu dönemde kazanılan birçok beceri çocuğun yetişkinlik hayatında kendisine yön verecek ayrıca yol haritasını belirlemesine yardımcı olacaktır. Çocuklar içinde bulundukları bu olgunlaşma yolculuğunda dönemin getirdiği özelliklere bağlı olarak yaratıcı düşünceye, zengin hayal gücüne ve renkli ifade yetisine sahiplerdir. Bu yetenekleri geliştirmek, çocuğa doğru eğitimi vermek, doğru yönlendirmeyi yapmak yetişkinlerin dikkatle üzerinde durması gereken bir unsurdur. Bu yönlendirmeler yapılırken çocuğun bireysel ilgi ve zevkleri muhakkak dikkate alınmalıdır.

2.2 Çocuk Edebiyatı

Çocuk eğitiminin en önemli unsurlardan biri de çocuklara bu olgunlaşma serüveni boyunca yol arkadaşlığı edecek çocuk edebiyatı ürünleridir.

Dilek Tüfekçi Can'a göre çocuk edebiyatının oluşabilmesi için önce çocukların toplumda görünür olmaları, çocuk ve çocukluk kavramı üzerine sağlam

bir bilincin oluşması, çocukların istek ve ihtiyaçları dikkate alınarak eser üretme amacının ortaya çıkmasıyla mümkündür. Ayrıca Can, Batı’da 17. yüzyıldan önce çocuk kitlesini hedef alan kitapların sayıca yok denecek kadar az olduğunu belirtmiştir. Bunun en büyük sebeplerinden biri olarak da okumayı bilen çocuk sayısının az olmasını ve çocuklar için yazılan eserlerin yoğun mesaj kaygısı taşımasını göstermiştir. 18. yüzyılın başlarında çocuklar için farklı metin türlerinin oluşturulması gerekliliği gündeme geldiğinde ise çocuk edebiyatı ve onun sınırları üzerine de düşünceler yavaş yavaş oluşmaya başlamaktadır (Can, 2014, s. 11).

Çağdaş olarak çocuk edebiyatı Batı’da 18. yüzyılda başlarken ülkemizde 19. yüzyılın ortalarında başlamıştır. Zaman değiştikçe çocuğa bakış da değişmiş, sanayi, kültür ve uluslaşma alanında yaşanan gelişmeler çocuğa bakışı daha çağdaş bir hâle getirmiştir. Ülkemizde de çağdaşlaşma adımları atıldıkça çocuk ve çocuk eğitimi önem kazanmıştır. İlk adımlar Meşrutiyet’in ilan edilmesiyle atılırken zamanla çağdaş eğitim de hedeflenmiş böylece çocuğu eğitme konusunda önemli bir unsur olan çocuk edebiyatı kavramına da ihtiyaç duyulmuştur.

Edebiyat malzemesini dilin oluşturduğu güzel sanat etkinliğidir. Edebiyat aracılığıyla duygular, hayaller ve fikirler estetik duygu uyandıracak bir anlatımla okuyucuya sunulur.

Çocuk edebiyatı ise çocuklara yönelik yazılmış olan çocuk eğitiminde önemli rol oynayan eserlere verilen isimdir.

Tacettin Şimşek, çocuk edebiyatını tanımlarken çocuklar için edebiyat, çocuğun gelişim düzeyini göz önünde bulundurarak duygularını harekete geçiren onları düşüncelere sevk eden çocukların dünyasına hitap eden edebiyat olduğunu ifade etmiştir. Bu edebiyat alanının 2-15 yaş aralığındaki çocuklara hitap ettiğini ve bu yaş aralığındaki çocukların öncelikli hedef kitlesi olduğunu söylemiştir (Şimşek, 2014, s. 42).

Çocuk edebiyatı, yaşça küçük okuyucuların dil edinimine olan olumlu etkisiyle çocukların estetik ve edebî ihtiyaçlarını karşılayan, çocuklar için özel olarak oluşturulmuş bir edebiyattır. Beslendiği kaynak, çocuk ve çocukluk kavramlarıdır. Çocuk edebiyatı, çocukların gözünden dünyaya bakmak ve hayatı çocuk çerçevesinden değerlendirmek konularıyla ilgilenir. Bir yandan çocuklara

hitap ederken bir yandan da bir zamanlar çocuk olan bugünün büyüklerini de unutmaz. Çocuk eğitiminde de yadsınamaz olumlu etkileri vardır. Çocuklarda dil gelişimini destekler, eğlendirirken öğretir, estetik zevk uyandırma işlevini yerine getirir. Çocuğun duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı bir şekilde dile getiren çocuk edebiyatı ürünleri bir yandan da çocuğu hayata hazırlar. Çocuk olan kişinin ileride yaşayabileceği durumlara ait örnek olaylar sunar, çocuklara hayatı tanıtır. Benzer durumlarda nasıl davranması gerektiği konusunda onlara yol gösterir. Bazen değerler üzerinde durur, değerler eğitimi konusunda öğreticidir bazen de çocuğu maceralı bir serüvenin eşlikçisi yapar.

Çocuk edebiyatı ürünleri masal, hikâye, roman, şiir, gezi yazısı, anı, yaşam öyküsü gibi metin türleriyle çocuklara sunulabilir. Bu türleri sunarken de asıl odağı çocuğa dili, okumayı, kitabı ve bunların aracılığıyla da edebiyatı sevdirmektir.

2.3 Ülkemizde Çocuk Edebiyatı

Ülkemizde çocuk edebiyatının başlangıcı 18. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır. Bunun öncesinde çocuğun toplum içindeki yerinin ve öneminin anlaşılamaması, çocuk eğitimi konusunda kitlelerin yeterli bilinç düzeyine ulaşamaması vb. sebeplerle çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmalar çocuk kavramının anlam ve değer kazanmasıyla artmıştır.

Ülkemizde çocuk edebiyatıyla ilgili ilk ürünler sözlü gelenek ürünleridir. Ninniler, bilmece ve tekerlemeler gibi halk edebiyatı ürünü olan bu türlerin yanında geleneksel Türk Tiyatrosu da çocukların bu alandaki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanılmıştır. Çocuk edebiyatı ülkemizde çocuğa bakışın değişmesi ve çocuk eğitiminin önem kazanmasıyla ortaya çıkmıştır.

Çocuk edebiyatı alanında önemli kaynak eserlerden biri olan *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı* adlı eserin yazarı Tacettin Şimşek, klasik dönemde çocuk kavramının edebiyatımızda önemli ölçüde yer almadığını ifade etmiştir. Bu döneme dair önem taşıyan eserlerin 17. ve 18. yüzyıllarda yazıldığını işaret eden Şimşek, Nabi'nin yazmış olduğu *Hayriye*'yi ve Sümbülzade Vehbi'ye ait *Lütfiye* adlı eseri bu alanda değer taşıyan iki yapıt olarak göstermiştir. Bu iki eserin biçim ve içerik yönünden benzerlik gösterdiğini söyleyen Şimşek, eserin eğitici yönü üzerinde durur. O güne kadar verilen eserlerin daha çok çocuğun

yetişmesinde en önemli rollerden birini üstlenen anne ve babalara ögütlerden oluştuğunu *Hayriye* ve *Lütfiye*'yle bakışın çocuğa döndüğünü söylemiştir (Şimşek, 2014, s. 50-51).

Ülkemizde çocuk edebiyatının ortaya çıkması, çocuk eğitiminin öneminin kavranması, çocuğa bakış açısının değişmesi ve bugünün çocuklarının yarının yetişkinleri olacağına dair düşüncenin yerleşmesiyle olmuştur. Bu düşüncelerin hayata geçirilmeye başlanması Tanzimat Dönemi'ne rastlamaktadır.

Mübeccel Gönen, *Çocuk Edebiyatı* adlı eserinde 1839 yılında Tanzimat'ın ilan edilmesiyle birlikte çocuk edebiyatına ilginin de arttığını belirtmiştir. Ona göre dini okulların dışında eğitim veren kurumların açılması da bu alana ilginin artmasında önemli bir etki yaratır. Yine bu dönemde eser veren yazarların çocuklar için de eser vermeye başladığını ifade eder. Recaizade Ekrem, Muallim Naci, Şinasi, Akif Paşa, Ethem Pertev Paşa gibi tanınmış isimlerin bu alanda verdiği eserlerle çocuk edebiyatına uyanan ilginin arttığını ifade eder. Ayrıca bu yazarların yazdığı eserlerde günlük konuşma diline yakın, sade ve anlaşılır bir dille yazmaya çalıştığını aktarır (Gönen, 2015, s. 15).

Tacettin Şimşek, Tanzimat Dönemi'nde verilen eserlerin dönemin başında çeviri ağırlıklı olduğunu fakat zaman geçtikçe telif eserlerin verilmeye başlandığını da ifade eder. Çocuk edebiyatı alanında yaşanan gelişmelerin ülkemizin modernleşme süreciyle yakından ilgili olduğunu Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte bu alanda yapılan çalışmaların niceliğinin ve niteliğini artırdığına değinir. Ülkemizde çocuk edebiyatının yaygınlaşması yolunda çocuk dergi ve gazetelerinin dikkate değer olduğuna dikkat çeken Şimşek, 1869'da çıkmaya başlayan ilk çocuk gazete *MümeYYiz* isimli gazetenin de bu alanda önemli bir adım olduğunu ifade etmiştir (Şimşek, 2014, s. 51).

Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı adlı çalışmasında Şimşek, Cumhuriyet'in ilanından önce çocuk edebiyatı alanında önemli gelişmelerin yaşandığı Tanzimat Dönemi'nde verilen eserlere değinmiştir. Bu dönemde Şinasi'nin La Fontaine'den ilk çevirileri yaptığını, Recaizade Mahmut Ekrem'in 1885 yılında *Naçiz* isimli eserinde La Fontaine'den yaptığı bir çeviriye yer verdiğini ifade etmiştir. Dönemin dikkat çeken diğer bir ismi olarak da Daniel

Defoe'yi göstermiştir. Defoe'nin *Robenson* adlı eserinin birçok isim tarafından çevrisinin yaptığını söyleyen Şimşek, bu gelişmeleri de çocuk edebiyatına katkı açısından değerli bulmaktadır. Mahmut Nedim'in çevirisini yaptığı *Güiver'in Gezileri*" de yine bu döneme katkısı açısından önemlidir. Şimşek, Jules Verne'e ait eserlerin birçok isim tarafından Türkçeye çevrildiğini bu çevirilerin de çocuk edebiyatına olan ilgiliyi artırdığını aktarmıştır. Ayrıca Şimşek, bu dönemde verilen eserlerin çevirilerle sınırlı kalmadığını çocuk eğitimi açısından önem taşıyan, çocuğa doğruyu gösterme konusunda öğüt veren eserler olduğunu da ifade etmiştir. Şimşek, çalışmasında Ahmet Mithat Efendi'nin *Hâce-i Evvel* ve *Kıssadan Hisse* adlı eserini, Muallim Naci'ye ait *Ömer'in Çocukluğu*'nu, Recaizade Mahmut Ekrem'in *Tefekkür* isimli eserini bu alanda yazılmış olan dikkate değer eserler olarak belirtmiştir (Şimşek, 2014, s. 55).

Tanzimat Dönemi'nde sayılı olan çocuk edebiyatı ürünleri yerini II. Meşrutiyet'in ilanından sonra dikkat çeken bir hareketliliğe bırakmıştır. Yine bu dönemde çocuğun keşfedilmesi çocuk eğitimine önem verilmesi çocuk edebiyatının gelişimi açısından son derece önemlidir.

Mübeccel Gönen, 20. yüzyılın başlarında çocuk edebiyatı alanında yazılan şiir ve öykülerin sayısında artış görüldüğünü ifade eder. Tevfik Fikret'e ait *Ağustos Böceği* ve *Karınca* isimli eseri, *Şermin Çocuk Şiirleri* adlı yapıtı, İbrahim Aleaddin Gövsa'nın *Çocuk Şiirleri* isimli çalışmasını, Ali Ulvi Elöve'nin *Çocuklara Naşideler* isimli eserlerini bu alan içinde verilen önemli eserler olarak aktarır. (Gönen, 2015, s. 15).

Tacettin Şimşek'e göre, II. Meşrutiyet Dönemi'nde ülkede çağdaşlaşma adımları hızlanmıştır. Bunun sonucu olarak da bugünün çocukları yarının gençleri gözüyle bakılan çocukların eğitimi de son derece önem kazanmıştır. II. Meşrutiyet Dönemi'nde hem çocuk eğitimi hem de çocuklara bu eğitimi verecek öğretmenlerin yetişmesi konusu önem kazanmıştır. Çocuk edebiyatının temellerini atan isim Satı Bey, çocuklara dair yazılmış olan eserlerin sayıca çok az olduğunu fark eder ve bu konuda çalışmalar yapılmasının önemini düzenlediği konferansta anlatır. Ali Ulvi Elöve ve Alâettin Gövsa, Satı Bey'in bu çağrısına kayıtsız kalmamış çocuk edebiyatını tanımlamış ve yaygınlaşması için çaba göstermiştir. Tevfik Fikret'in *Şermin* adlı eseri ve Ziya Gökalp'in çocuklarda Türklük değerine dair bir bilinç

oluşturmak amacıyla bu değere göre yeniden düzenlediği halka ait masallar ve bu gayeyle yazdığı yazılar dönem içinde öncü hareketler olması sebebiyle önemlidir. Ziya Gökalp'ın yazdığı bu yazılar *Kızıl Elma*, *Yeni Hayat* ve *Altın Işık* adlı yapıtlarında toplanmıştır. Ömer Seyfettin'in kendi çocukluğunun anıları konu alan öyküleri, Kazım Karabekir'in çocuklara sohbet tarzında görgü kurallarını anlattığı *Çocuklara Öğütlerim*, Mehmet Emin Yurdakul'un vatan sevgisi üzerine yazdığı çocuk şiirleri anılmaya değer yapıtlardır (Şimşek, 2014, s. 56-15).

Cumhuriyet Dönemi'nde çocuk edebiyatı ürünlerinin sayısında hızlı bir artış yaşanmış, çağdaşlaşma tohumlarının meyveleri toplanmaya başlanmıştır.

Cumhuriyet'in ilanından sonra da çocuklar için şiir yazma geleneği sürmektedir. Dönem içinde kaleme alınan şiirler çocuklara daha çok Anadolu'yu sevdirmeye ve onlara memleket sevgisini aşılamak amacıyla taşır. Bu sebeple şiirlerin konusu çocuğun bireyselliği üzerine değildir. Bu dönemde Ahmet Kutsi Tecer, Necmettin Halil Onan, Ömer Bedrettin Uşaklı, Kemalettin Kamu, Vasfî Mahir Kocatürk, Hasan Ali Yücel gibi değerli şairlerin şiirleri çocuklara uygun bulunmuş ve bu isimlerin eserleri çocuklar için yazılan yapıtlarda sıklıkla yer almıştır (Ciravoğlu, 2000, s. 24).

Tacettin Şimşek'e göre bu dönemde yazılan birçok eserin çocuklara milli duyguları aşılama amacı taşıdığı görülmektedir. Bu dönemde Orhan Veli Kanık, Sabahattin Eyüboğlu, Vasfî Mahir Kocatürk ve Siracettin Hasircioğlu daha önce Şinasi ve Rezaizade Mahmut Ekrem'in yaptığı gibi La Fontaine'in masallarının çevirisini yapmıştır. Ayrıca dönemin önemli şairlerinden Orhan Veli, Nasrettin Hoca'ya ait fıkraları manzume şeklinde düzenlemiştir. Çeviri faaliyetleri bu dönemde hız kesmeden sürmüştür. Eleanor Porter, Jules Verne ve Maurice Leblanc isimli yazarların birçok eseri, çevirisi yapılarak dilimize yine bu dönemde kazandırılmıştır. Reşat Nuri'nin yazdığı bazı eserler de çocuklar tarafından ilgi görmüştür. Cumhuriyet Dönemi'nde çocuk eğitime verilen önemden dolayı şiir türü çocuklara doğru yolu göstermek konusunda mühim bir araç olmuştur. Bu dönem çocuk şiiri yazan şairler, çocuklara öğüt veren yetişkin bakışıyla şiirlerini kaleme alırlar. Bu alanda öne çıkan isimlerinden biri Fazıl Hüsnü Dağlarca olmuştur. Yalvaç Ural da çocuklara dair şiirler yazmıştır. İdris Zengin, Cahit

Zarifoğlu, Ülkü Tamer ve Bestami Yazgan çocuklara dair şiir kaleme alan önemli isimlerdendir. (Şimşek, 2014, s. 61-66).

Cumhuriyet Sonrası verilen eserler de çocuk edebiyatının gelişmesinde son derece önemli rol oynamıştır. Farklı metin türleriyle kaleme alınan birçok eser çocuklara dil ve kitap sevgisi kazandırmış, onların okuduğunu anlayan ve anladığını doğru ifade eden bireyler olmalarında vazgeçilmez bir unsur olmuşlardır.

Muallim Cemal, Kemalettin Tuğcu, Gülten Dayıoğlu, Aziz Nesin, Fatih Erdoğan, Niyazi Birinci, Mustafa Ruhi Şirin, Üzeyir Gündüz, Gülçin Alpöge, Serpil Ural, Mavisel Yener, Aytül Akal, Ulviye Alpay, H. Salih Zengin, Orhan Asena, Ülker Köksal, Ünver Oral, Hasan Latif Sâriyüce, Refik Durbaş, Bilgin Adalı, Sevim Ak, Behiç Ak ve Ülkü Ayvaz bu dönemde eser veren önemli isimlerden bazılarıdır (Şimşek, 2014, s. 66-70).

Günümüzde de çocuk edebiyatının geldiği durum son derece takdir edilesidir. Birçok farklı ismin farklı konularda ve farklı türlerde kaleme aldığı eserlerin niteliği günden güne artmaktadır. Bu alan üzerine yapılan çalışmalar da bu niteliğin artmasına büyük katkı sağlamaktadır.

2.4 Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları

Dil insanlar arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla kullanılan en temel unsurdur. İnsanlar dil aracılığıyla iletişim kurar, duygu ve düşüncelerini dil ile anlatır, kültürünü gelecek nesillere dil sayesinde taşır.

Güncel Türkçe Sözlük'te dilin tanımı şu şekilde verilmiştir: *“İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan, zeban.”* (GTS, 2024).

Mustafa Özkan, dilin önemini vurgularken konuşmanın insana ait başlıca özelliklerden biri olduğunu ifade etmiş bu özelliği sebebiyle insanın insan dışındaki canlı varlıklardan ayrıldığını söylemiştir. Dil kabiliyetinin insanın doğuştan gelen bir özelliği olduğunu bunu zaman içinde öğrenip geliştirdiğini söylemiştir (Özkan, 2009, s. 13).

Mehmet Kaplan dili bir milletin kültürel değerlerinin başında gelen unsurlardan biri olduğunu belirtmiş bu yüzden dile gereken önemin verilmesinin önemini vurgulamıştır. İnsana duygu ve düşüncüyü aktarmada temel aracın dil olduğunu söyleyen Kaplan, bir arada yaşayan insanları da millet olma yolunda birleştiren unsurun da dil olduğunu aktarmıştır (Kaplan, 1982, s. 45).

Zeynep Korkmaz, dilin her toplumda o topluma ait özelliklerle oluştuğunu ve o toplumun insanları arasında önemli bir bağ kurduğunu ifade etmiştir. Korkmaz'a göre aynı dili konuşan insanlar arasında dil yönünden o topluma özgü bir anlaşma vardır. (Korkmaz, 1992, s. 61).

Mehmet Hengirmen, dil kavramını tanımlarken dili her türlü iletişimin temeline koymuştur. Duyguların ve düşüncelerin dille anlatıldığını, nesiller arasındaki köprüünün yine dille kurulduğunu söylemiştir. Bizlerden yüzyıllar önce yaşayanların düşüncelerini bize ulaştırmanın dil olduğunu dolayısıyla gelecek kuşaklara aktarmamızı sağlayanın da dil olacağını vurgulamıştır (Hengirmen, 2006, s. 15).

Muharrem Ergin dil hakkındaki görüşlerini açıklarken dilin bireylerin anlaşabilmesi için kendiliğinden oluşan bir araç olduğunu, bu aracın belli kuralları bulunduğunu ve zaman içinde söz konusu kuralların değişebileceğini ifade etmiştir. (Ergin, 2012, s. 3).

Berke Vardar ise Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü'nde dil terimini açıklarken dilin insanlara ait sesli semboller sistemi olduğundan bahsetmiştir (Vardar, 1980, s. 58).

Tahsin Banguoğlu ise dilin tanımını yaparken insanların isteklerini anlatmak için kullandıkları bir sistem olduğunu, vücut diliyle de iletişim kurabileceğimizi yine de en kusursuz anlatım aracının dil olduğunu ifade etmiştir (Banguoğlu, 1974, s. 9).

Ortaya konan tüm görüşler dilin iletişim aracı olarak vazgeçilmez bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. Aynı zamanda dilin bir milleti bir arada tutan, insanları aynı toprak parçasında yaşayan insanlar olmaktan da öte aynı kültürü yaşayan

insanlar kılan bir işlevi olduğunu da gözler önüne sermektedir. Bu yüzdendir ki tüm toplumlar için dil hayatın olağan akışında insanların en çok ihtiyaç duyduğu araçtır.

Dili oluşturan temel unsurlardan biri de kelimedir. Kelimeler hecelerden oluşan anlamlı ses birlikleridir. Bu anlamlı ses birlikleri sayesinde dilin imkânlarının farkına varabilir ve iletişim kurmayı sağlayabiliriz.

Güncel Türkçe Sözlük'te kelimenin tanımı şu şekilde verilmiştir: “*Bir veya birkaç heceden oluşan, anlamlı ses birliği; söz, sözcük, lügat.*” (GTS, 2024).

Berke Vardar, sözcüğü tanımlarken sözcüğün sayıca bir veya birden fazla sestten oluştuğunu, belli anlamlar ifade ettiğini, kendine özgü kuralları olduğunu, değişiklik gösteren ya da hiç göstermeye ses ya da ses birliği olduğunu aktarmıştır (Vardar, 1980, s. 133).

Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü* isimli eserinde kelimeyi tanımlarken heceli olan, ses gruplarından oluşan ve ait olduğu toplumun bireyleri arasında kullanıldığında bir kavramı işaret eden dil birimleri olduğunu belirtmiştir (Korkmaz, 1992, s. 100).

Mustafa Özkan & Veysi Sevinçli, kelimelerin tek başlarına sadece bazı hareketleri, kavramları ve nesneleri karşıladığını tam bir dilek, duygu ve düşünce bildirmediğini ifade etmiştir. Bir duygu veya düşünce anlatılmak istendiğinde bu kelimelerin belli bir düzende birleşmesi gerektiğini kelimelerin o zaman anlatım değeri kazanacağını belirtmiştir (Özkan & Sevinçli, 2009, s. 11).

Mehmet Hengirmen, manalı olan seslere ya da ses topluluklarına kelime demiştir (Hengirmen, 2006, s. 15). Hengirmen sözcükleri sahip olduğu özelliklere göre ad, sıfat, adıl, belirteç, ilgeç, bağlaç, ünlem ve eylem başlığı altında sekiz grup hâlinde incelemiştir.

Muharrem Ergin'e göre kelimelerin kendine göre belli görevleri vardır. Seslerin tek başına bir anlam ifade etmediğini söyleyen Ergin, sesleri dilin oluşmasında kullanılan malzeme olarak gördüğünü belirtmiştir (Ergin, 2012, s. 95).

Tahsin Banguoğlu, kelimelerin hece veya hecelerden oluştuğunu ve farklı dillerde türlü manalar taşıyan birlikler olduğunu söylemiştir (Banguoğlu, 1974, s. 144).

Yukarıda söz konusu olan görüşlere bakılırsa araştırmacıların kelimeler konusunda fikirleri genellikle ortaktır. Kelimeler bir dilin temel yapı taşı olsalar da anlatım özelliği gösterebilmeleri için belli bir düzen içinde bir araya gelmeleri gerekir. İfade derinliği yaratmak, anlatımı kuvvetlendirmek, okuyucunun ya da dinleyicinin ilgisini sabit tutmak amacıyla kullanılan kelime birlikleri ve onların bir araya gelerek oluşturduğu cümleler iletişim kurma ve düşündüğünü karşı tarafa anlatma açısından bir hayli önem taşır.

Kelimelerin belli kurallar dâhilinde birleşerek var olduğu durumlarda söz öbekleri ortaya çıkar. Söz öbekleri metnin ya da sözün anlatım gücünü değerli kılması bakımından önemlidir. Kelime grupları sayesinde bir duygu, bir düşünce ya da bir durum etkili bir şekilde anlatılabilir.

Feyza Hepçilingirler, kelime gruplarını tanımlarken sözcük öbekleri ifadesini kullanmıştır. İlgeç gruplarından başlayarak tamlamalar da dâhil olmak üzere iki sözcükten oluşmasına rağmen bir kelimeyi karşılayan tüm sözcüklerin gruba dâhil edildiğini söylemiştir (Hepçilingirler, 2005, s. 42).

Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü* isimli çalışmasında sözcük grubunun kelimeler arasında anlamsal bağıntılar oluşturmak amacıyla birden fazla kelimenin belirlenmiş kurallarla birleşmesinden oluştuğunu ve cümle içindeki bir nesne veya eylemi karşılayan kelimeler topluluğu olduğunu ifade etmiştir (Korkmaz, 1992, s. 100).

Mustafa Özkan ve Veysi Sevinçli, sözcük gruplarının tanımını yaparken kelimeleri tek tek kullanmadığımızı, bir isteğimizi anlatmak amacıyla belirlenmiş kuralları kullanarak grup oluşturduğumuzu söylemiştir. Bu bir araya getirme durumunun da kurallara bağlı olduğunu ifade ederken kelimelerin bu kurallarla bir araya gelmesinden dilin oluştuğunu belirtmiştir (Özkan & Sevinçli, 2009, s. 9).

Kelime gruplarını söz öbekleri olarak tanımlayan Günay Karaağaç, *Türkçenin Söz Dizimi* isimli çalışmasında söz öbeklerini cümle oluşturmayan söz

dizimi birimleri başlığıyla ele almış, kelime gruplarının sözcüklerin birlikte kullanılmasıyla oluştuğuna değinmiştir. Söz öbeğinin varlıklardan, niteliklerden, durumlardan, hareketlerden veya kavramlardan birini anlatmak amacıyla belli kurallarla bir araya gelen sözler topluluğu olduğunu söylemiştir (Karaağaç, 2012, s. 159).

Hacı İbrahim Delice, *Türkçe Sözdizimi* isimli çalışmasında kelime öbeği ifadesini kullanmayı tercih eder. Çalışmasında kelime öbeklerinin birden çok kelimededen oluştuğunu, yapı ve anlamsal olarak bir bütünlük taşıdığını, temel veya yan unsur hâlinde bulunan ve sözcük türü yerine kullanılan söz birlikleri olduğunu ifade etmiştir (Delice, 2003, s. 16-17).

Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi isimli çalışmasında Bilal Aktan, sözcük gruplarından bahsederken bu grubun tümcedeki çeşitli sözcükler arasında anlam ilişkisi kurmak amacıyla kurallı bir şekilde öbekleştirilen, cümle içindeki tek bir kavramı karşılayan ve herhangi bir yargısı olmayan gruplar olduğunu bildirmiştir (Aktan, 2009, s. 2-3).

Zuhal Kültürel, *Türkiye Türkçesi Cümle Bilgisi* adlı çalışmasında öbekleşmiş sözleri söz dizisi adıyla tanımlamayı tercih eder. Zuhal Kültürel'a göre kelime grubu, birden fazla sözcüğün biçimce ve anlamca bütünlük sağlayarak cümle içinde tek unsuru ifade etmesidir (Kültürel, 2009, s. 9).

2.5 Türkiye Türkçesinde Kelime Gruplarının Sınıflandırılması

Türkiye Türkçesi üzerine çalışan araştırmacılar kelime gruplarının tanımı üzerinde birbirinden farklı görüşler bildirmektedir. Bazı dilciler kelime grupların söz öbekleri, sözcük grupları söz dizisi, dil birlikleri vb. isimlerle adlandırmışlardır. Kelime gruplarının sınıflandırılması konusunda da araştırmacılar farklı tasnifler yapmışlardır. Bu konuda henüz bir birlik söz konusu değildir.

Leyla Karahan, *Türkçede Söz Dizimi* isimli çalışmasında sözcük gruplarını konu edinmiştir. Karahan, sözcük gruplarını 14 başlık altında sınıflandırmış ve bu sınıflandırmalara konu olan gruplarla ilgili kendi tanımlarını vermiştir. Karahan bu çalışmadaki 14 kelime grubunu isim tamlaması, sıfat tamlaması, sıfat-fiil grubu, isim-fiil grubu, zarf-fiil grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, ünvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu, birleşik fiil grubu ve kısaltma

grupları olarak belirlemiştir. Sözcük gruplarını da özelliklerine göre belirttiği başlık altında sınıflandırmıştır (Karahan, 2010, s. 39-84).

Vecihe Hatiboğlu, *Türkçenin Sözdizimi* adlı eserinde sözcük gruplarını tasniflerken yargısız anlatımlar başlığıyla tamlamalar, birleşik sözcükler ve ikilemeler olarak üç grupta incelemiştir (Hatiboğlu, 1972, s. 2).

Hacı İbrahim Delice, *Türkçe Sözdizimi* isimli çalışmasında sözcük gruplarına kelime öbekleri adını vermiş ve incelemelerini bu isim altında yapmıştır. Bu inceleme üzerine yapılan sınıflandırmada kelime öbeklerini ise kelimeyle kurulan öbekler, ekle kurulan öbekler ve diğer kelime öbekleri olarak üç temel başlık altında toplamıştır. Kelimeyle kurulan öbeklerin içine edat öbekleri, eksiz isim tamlaması, fiil öbeği, özel isim öbeği, sayı öbeği, sıfat tamlaması, tekrar öbeği, ünvan ve zarf öbeği gibi öbekleri almıştır. Ekle kurulan öbeklerde ise iki durumlu öbek, isim tamlaması, kısaltma öbekleri, sıfat yapım ekli öbek, yüklemsi öbekleri gibi öbeklerden söz etmektedir. Diğer kelime öbekleri tasnifi altında da iktibas öbeği ve saplama öbeğine yer vermiştir (Delice, 2003, s. 17-48).

Nurettin Demir & Emine Yılmaz, *Türk Dili El Kitabı* adlı çalışmasında söz öbeklerini tamlamalar ve aralarında tamlayan-tamlanan ilişkisi olmayan kelime grupları olmak üzere iki temel başlık altında değerlendirmiştir. Tamlamalar olarak sınıflandırdığı söz öbekleri arasında isim tamlamaları, iyelik grubu, ilgi grubu, sıfat tamlamaları, takısız ad tamlaması sorunu, ünlem grubu gibi gruplar vardır. Aralarında tamlayan-tamlanan ilişkisi olmayan kelime gruplarına ise ünvan grupları, edat gruplar, kısaltma grupları, çekim grubu, ikilemeler, sayı grubu, bağlama grubu, birleşik fiiller, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, birleşik kelimeler gibi grupları dâhil etmiştir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 228-243).

Alanın önemli kaynaklarından olan *Türk Dil Bilgisi* adlı çalışmada Muharrem Ergin kelime gruplarını sınıflandırırken tekrarlar, bağlama grubu, iyelik grubu ve isim tamlaması, sıfat tamlaması, aitlik grubu, birleşik isim, birleşik fiil, ünvan grubu, ünlem grubu, edat grubu, isnat grubu, genitif, datif, lokatif, ablatif grupları, fiil grubu, partisip grubu, gerundium grubu ve kısaltma grupları gibi başlıklar kullanarak sınıflandırmıştır (Ergin, 2012, s. 376-397).

Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri* isimli yapıtında söz öbeklerini belirtme öbekleri, ad takımları, sıfat takımları, zarf öbekleri, takı öbekleri, çekim öbekleri ve bağlam öbekleri şeklinde gruplara ayırmıştır (Banguoğlu, 1974, s. 496-531).

Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri, Şekil Bilgisi*'nde sözcük gruplarını ayrı başlıklarla incelemiştir. Kelime grupları adı altında bir başlığa eserinde yer vermemiştir (Korkmaz, 2009).

Mustafa Özkan & Veysi Sevinçli ise sözcük öbeklerini belirtme grupları başlığı altında isim tamlaması ve iyelik grubu, sıfat tamlaması, birleşik isim grubu, tekrar grubu, aitlik grubu, edat grubu, ünvan grubu, birleşik fiil grubu, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, sayı grubu, ünlem grubu, bağlama grubu, kısaltma grupları şeklinde alt başlıklara ayırarak inceler. Özkan ve Sevinçli bu kelime gruplarını yargı bildirmeyen kelime grupları olarak kabul ederken, yüklem, özne, nesne, zarf, yer tamlayıcısı ve cümle dışı unsurları yargı grubu özelliği taşıdığını belirtir (Özkan & Sevinçli, 2009, s. 15-21).

Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi isimli çalışmanın sahibi Bilal Aktan, söz öbeklerini isim tamlaması ve iyelik grubu, sıfat tamlaması, birleşik isim grubu, tekrar grubu, aitlik grubu, edat grubu, ünvan grubu, birleşik fiil, sayı grubu, ünlem grubu, bağlama grubu, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, kısaltma grupları adlarıyla sınıflandırmış ve bu başlıkları da kendi içinde ayırarak inceleme yapmıştır (Aktan, 2009, s. 9-81).

Çağdaş Türk Dili isimli yapıtında sözcük gruplarını 17 başlık altında sınıflandıran Süer Eker, Tamlamalar, aitlik grubu, ünvan grubu, tekrar grupları, birleşik sözcükler, sayı grubu, edat grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, birleşik eylem grubu, ünlem grubu, bağlama grubu, kısaltma grupları, dayanma grubu, deyimler ve atasözlerini bu grubu dâhil etmiştir (Eker, 2013, s. 349).

Mustafa Altun'a ait *Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri* isimli çalışmada sözcük grupları 4 ana başlık altında toplamıştır. Bunlar: bağımlı biçim birimlerle kurulu kelime grupları, bağımsız biçim birimlerle kurulu kelime grupları, Arapça ve Farsça biçim birimlerle kurulu kelime grupları ve önerilen kelime grupları başlıklarıdır. Bağımlı biçim birimlerle kurulu kelime gruplarını da kendi içinde isme gelen eklerle yapılan kelime grupları ve fiile gelen eklerle yapılan kelime

grupları olmak üzere ikiye ayırmıştır. İsme gelen eklerle yapılan kelime gruplarını aitlik grubu, iyelik grubu, belirtme grubu, yönelme grubu, bulunma grubu, ayrılma grubu, isnat grubu: iyelik eki olarak kendi içinde sınıflandırmıştır. Fiile gelen eklerle yapılan kelime gruplarını ise isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu ve zarf-fiil grubu olmak üzere üçe ayırmıştır. Bağımsız biçim birimlerle kurulu kelime gruplarını isim tamlaması, sıfat tamlaması, bağlama grubu, edat grubu, birleşik isim grubu, birleşik fiil grubu, ikileme, sayı grubu, ünvan grubu, kısaltma grubu olarak 10 başlık altında incelemiştir. Arapça ve Farsça biçim birimlerle kurulu kelime gruplarını Arapça isim tamlaması, Farsça isim tamlaması, Farsça sıfat tamlaması, Farsça birleşik isim ve Farsa birleşik sıfat olmak üzere 5 başlık altında incelemiştir. Son kelime grupları başlığı ise önerilen kelime gruplarıdır. Bu grup altında örtük iyelik grubu, ayrılma durum ekli belirtili isim tamlaması, zarf+sıfat grubu, zarf+zarf grubu ve zarf-fiil işlevli sıfat-fiil grubu başlıklarına yer vermiştir (Altun, 2011, s. 15-21).

Jean Deny, *Türk Dil Bilgisi – Osmanlı Türkçesi* isimli çalışmasında sözcük öbeklerini kelime öbekleri olarak adlandırmıştır. Kelime öbeklerini belirtici öbekler, beyanlı atıf öbekleri, cümle öbekleri başlıkları altında sınıflandırmıştır (Deny, 2009, s. 657-712).

Mustafa Durmuş, *Türk Dili El Kitabı* isimli yapıtta sözcük gruplarını isim tamlaması, sıfat tamlaması, ortaç grubu, isim eylem grubu, bağ eylem grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, ünvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu, birleşik eylem grubu ve kısaltma grubu olmak üzere 14 başlık altında sınıflandırmıştır (Durmuş, 2010, s. 216-217).

3. İNCELEME

3.1 İsim Tamlaması

Leyla Karahan’a göre isim tamlaması sahiplik eki almış bir ismin farklı bir isimle oluşturduğu gruptur (Karahan, 2010, s. 42) İsim tamlamalarında ilk kelime ilgi eki taşıyorsa o isim tamlamaması belirtili isim tamlaması adını taşıırken ilk kelimede ilgi eki bulunmayan isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması olarak adlandırılır.

Muharrem Ergin ise bu kelime grubunun iki isimden oluştuğunu belirtmiştir. İsmın sahiplik anlamı sağlayarak başka bir isimle grup oluşturması temeline dayanır. Bir varlığın diğer varlıkla ilgisi olduğunu, aralarında sahiplik ilişkisi bulunduğunu anlatmaya yarar. Kelime grubunu oluşturan iki isim unsuru vardır. Bu iki isim unsurundan ilki tamlayan ikincisi tamlanan olarak adlandırılır (Ergin, 2012, s. 381).

Ayrıca Ergin, isim tamlamalarını tamlayanı ekli olup olmamasına göre belirli ve belirsiz isim tamlaması olarak sınıflandırır.

3.1.1 Unsurları Tek Kelime Olan İsim Tamlamaları

Tamlayan ve tamlanan unsurlarının bir kelimeden oluştuğu tamlamalarıdır.

3.1.1.1 Unsurları Tek Kelime Olan Belirtili İsim Tamlamaları

“Ama *dedemin(ty.) horultusu(tn.)* bu hayalleri engelliyor.” /25.

“İçimden "Sana ne, *Akif'in(ty.) avukatı(tn.)* mısın?" diyordum, ama dışımdan sesim çıkmıyordu.” /95.

“Çok ciddi hocaydı, hep *camın(ty.) önünde(tn.)* oturuyor, gelene geçene bakıyordu.” /162.

“*Bebeğin(ty.) saçlarını(tn.)* ıslatmayı unutmuştum, belki de o yüzden olmamıştı.”/189.

“*Newton'un(ty.) kafasına(tn.)* elma ağacının altında otururken elma düşmüş ve yer çekimini bulmuş.” /191.

3.1.1.2 Unsurları Tek Kelime Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları

“*Cami(ty.) imamına(tn.)* acayip sinir oluyordum, o ayrı meseleydi.” /46.

“*Boğaz(ty.) ağrısına(tn.)* ne iyi gelir, *idrar(ty.) yanmasını(tn.)* nasıl anlıyorsunuz, bir insan iki gündür kusuyorsa bunu nasıl keseriz falan diye sordum.” /140.

“*Anne(ty.) yüreği(tn.)* dayanmadığı gibi, *babaanne(ty.) yüreği(tn.)* de dayanmıyordu.” /162.

“Bize bir sürü de *Almanya(ty.) çikolatası(tn.)* verdiler, onları da yedik.” /170.

“*Çamaşır(ty.) suyu(tn.)* için Akif Suyu diye inat eden kimse kalmadı.” /199.

3.1.1.3 Tamlayanı Zamir Olan Belirtili İsim Tamlaması

“*Başkasının(ty.) parasıyla(tn.)* hayır mı olur?” /51.

“Evladım *herkesin(ty.) evi(tn.)* bunlarla dolu, satılır mı bunlar burada?” /86.

“Kendi kafama göre değil, *onların(ty.) kafasına(tn.)* göre veriyorum.” /142.

“Henüz *onun(ty.) çırağı(tn.)* falan değildim, ama torunuydum, o yüzden dediğini yapmak zorundaydım.” /151.

“*Hepsinin(ty.) ağzı(tn.)* açık kalır.” /196.

3.1.1.4 Tamlananı Zamir Olan Belirtili İsim Tamlaması

“Yazın bu köyde *kadınların(ty.) hepsi(tn.)* kendilerine kışlık hazırlar.” /81.

3.1.1.5 Her İki Unsuru Zamir Olan Belirtili İsim Tamlaması

“Şimdi mesela o atarlı kadın bakkala gelse, *bunların(ty.) hepsine(tn.)* bayılırdı.” /83.

“*Herhangi(ty.) birini(tn.)* tutturursam kendime çikolata ısmarlayacağım.” /111.

3.1.2 En Az Bir Unsuru Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları

İsim tamlamasında tamlayan veya tamlanan kısmının sözcük gruplarından oluştuğu tamlamalarıdır.

3.1.2.1 Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

“Dedem koltukta oturduğu için ben de *şeker sandığının(ty.) üstünde(tn.)* oturuyorum.” /25.

“Söylemiştim, kışın *dondurma dolabının(ty.) yerinde(tn.)* soba kurulu olur ve tavana soba boruları bağlanır.” /58.

“*Bisküvi kutusunun(ty.) içinde(tn.)* bütün bisküviler oluyor, bir de kırık bisküviler.” /74.

“*Ekmek dolabının(ty.) içini (tn.)* temizlemek.” /89.

“Hayatımı kurtardı ama o sakatlandı, günlerce *hasta yatağının(ty.) başında(tn.)* bekledim.” /115.

“Newton un kafasına *elma ağacının(ty.) altında(tn.)* otururken elma düşmüş ve yer çekimini bulmuş.” /191.

3.1.2.2 Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

“*Hepsinin ağzının(ty.) suları(tn.)* aktı.” /85.

“Azıcık yumuşar gibi olan *dedemin tepesinin(ty.) tası(tn.)* yine atmıştı.” /143.

“Düşünsene *bütün bir köyün çocuklarının(ty.) çikolatayı yeme kaderi(tn.)* senin ellerinde.” /149.

“Her sabah abdestimi alıp, başımı örtüp, kapalı giyinip, boynuma Kur'an çantamı asıp *kadının evinin(ty.) yolunu(tn.)* tutuyordum.” /161.

“*Anneannemlerin mısır tarlasının(ty.) karşısında(tn.)* durdum.” /190.

3.1.2.3 Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

““Sen neden geldin ki bakkala?” dedim, *dedemin(ty.) bakkal koltuğundan(tn.)* yavaşça aşağıya kayarken...” /68.

“Kabul edelim, çocukların *olayların(ty.) önem sırasını(tn.)* mantıklı bir şekilde sıraya dizmeyle alakalı ciddi bir sorunu var.” /111.

“Evden *babaannemin(ty.) tansiyon aletini(tn.)* aşırıyordum her seferinde.” /139.

“*Hülya'nın(ty.) doğum gününü(tn.)* kutlayacaktık.” /171.

3.1.2.4 Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması

“Eğer tutarsa bundan sonra herkese *paralı doğum günü(ty.) kutlamaları(tn.)* yapacaktım.” /72.

“Su içtikten sonra yatağına dönerken sokakta *el lambası(ty.) yansımaları(tn.)* görmüş, kendi el fenerini alıp sokağa çıkmış.” /77.

“Eskiden, çok eskiden, Akif Suyu diye *bir çamaşır suyu(ty.) markası(tn.)* varmış.” /94.

“O sığır jelatiniyle *peynir altı(ty.) suyu(tn.)* nasıl iğrenç gelirdi bana anlatamam.” /168.

“Her yerde *doğum günü(ty.) organizasyonları(tn.)* yapılıyor çılgınca.” /199.

3.1.2.5 Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

“Sokaktan içeriye üç merdiven çıkarak giriyor ve girer *girmez yassıltılmış bir karton kutunun(ty.) üzerine(tn.)* basıyorsun.” /18-19.

“*Güldürmeyen aynaların(ty.) karşısına(tn.)* geçip “Aaa ne komik oldıuuurnmm!” deyip gülmem gerekiyordu.” /57.

“Hava zaten sıcak, *küçücük bakkalın(ty.) içinde(tn.)* on kişiyiz.” /64.

“Aynı şeyi kıyafet dükkânlarının önünde, *pamuk helvacının(ty.) başında(tn.)* da yapıyor.” /178.

“Hayatımın fikrini buldum! İşte şimdi tamamdı, *yeni mesleğimin(ty.) temellerini(tn.)* atabilirdim.” /191.

3.1.2.6 Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

“*Bu sandığın(ty.) ismi(tn.)* de şeker sandığı...” /24.

“Elektrik kesintisinin yaşandığı günlerde, mum, *bakkalın(ty.) en çok satan ürünü(tn.)* oluyordu.” /66.

“*Bakkalın(ty.) en ucuz ürünü(tn.)*, kiloluk bisküvi...” /74.

“*Fare meselesinin(ty.) tek iyi yönü(tn.)* vardı.” /152.

“*Bakkalın(ty.) ikinci katını(tn.)* kesin çıkmıştık.” /199.

3.1.2.7 Tamlayıcı Sıfat Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması

“*Turuncu zemin(ty.) üzerine(tn.)* krem rengi taneler...” /115.

“Bir keresinde hasta olmuşum, doktor *iki aspirin(ty.) arasına(tn.)* altı saat koymuştu.” /139.

“*Yanlış ilaç(ty.) kullanımı(tn.)* nelere sebep olabilirmiş onları anlattı.” /144.

“Ben zaten sabahtan bakkalda kendime *aşırı abur cubur(ty.) yüklemesi(tn.)* yapmışım.” /170.

“*Ciddi bir eğitim(ty.) süreci(tn.)* var ama benim o kadar vaktim yok.” /185.

3.1.2.8 Her İki Unsuru da Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

“*Bir köyün(ty.) en kalabalık mekânı(tn.)* köy kahvesidir.” /36.

“Ama her seferinde başka bir şampuanı açıyor, böylece *her şampuanın(ty.) azar azar azalmasını(tn.)* sağlıyordum.” /45.

“*En büyük korkularımdan(ty.) bir tanesi(tn.)* bakkala hırsız girmesiydi.” /71.

“*Köydeki oğlanlardan(ty.) iki tanesi(tn.)*, hafta sonları ilçeye karateye gidiyordu.” /71.

“Ben de *onun yazdığı mektubun(ty.) son sayfasını(tn.)* silip yerme şiir yazdım.” /104.

3.1.2.9 Tamlayıcı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

“Hırslandım ama *olay çıkartmanın(ty.) yeri(tn.)* değildi.” /37.

“Şu bakkal işi bir bitsin, *bu kızı sevdiğine kavuşturmanın(ty.) yollarını(tn.)* aramalıydım.” /84.

“Bir gün *bütün bu sevenleri buluşturmanın(ty.) yolunu(tn.)* bulacağım!” /102.

“*Bakkal çırağı olmanın(ty.) en havalı ve en güzel tarafı(tn.)* mal arabasının içine elini kolunu sallaya sallaya giriyor olmaktır.” /148

3.1.2.10 Tamlayanı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlaması

“Bu yetişkinlerin, *çocuklarla nasıl konuşulması gerektiğine dair(ty.) fikirleri(tn.)* yoktur.” /9.

“*Kapı önü süpürme(ty.) görevi(tn.)* verdi.” /17.

“İkincisi, her gün bir de *paspas temizleme(ty.) işin(tn.)* çıkar.” /19.

“Bundan sonraki tüm görevlerde *para bulma(ty.) ümidiyle(tn.)* işi sıkılmadan yapsın!” /20.

3.1.2.11 Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

“Ambalajının üstüne “*Maden suyu ile vişne suyunun(ty.) mükemmel uyumu(tn.)!*” yazardık.” /35.

“*Afrika’daki çocuklara yardım götüren ve yiyecek dağıtan arabaların(ty.) resmi(tn.)* vardı.” /121.

“Tam da *bütün yetişkinlerin(ty.) biz çocuklardan beklediği(tn.)* gibi...” /197.

3.1.2.12 Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

“*Hatice teyzenin(ty.) dünyaca ünlü tarhana ve makarnalarını(tn.)* geri vermeye bile tenezzül etmedim, kapının önüne bıraktım kaçtım.” /87.

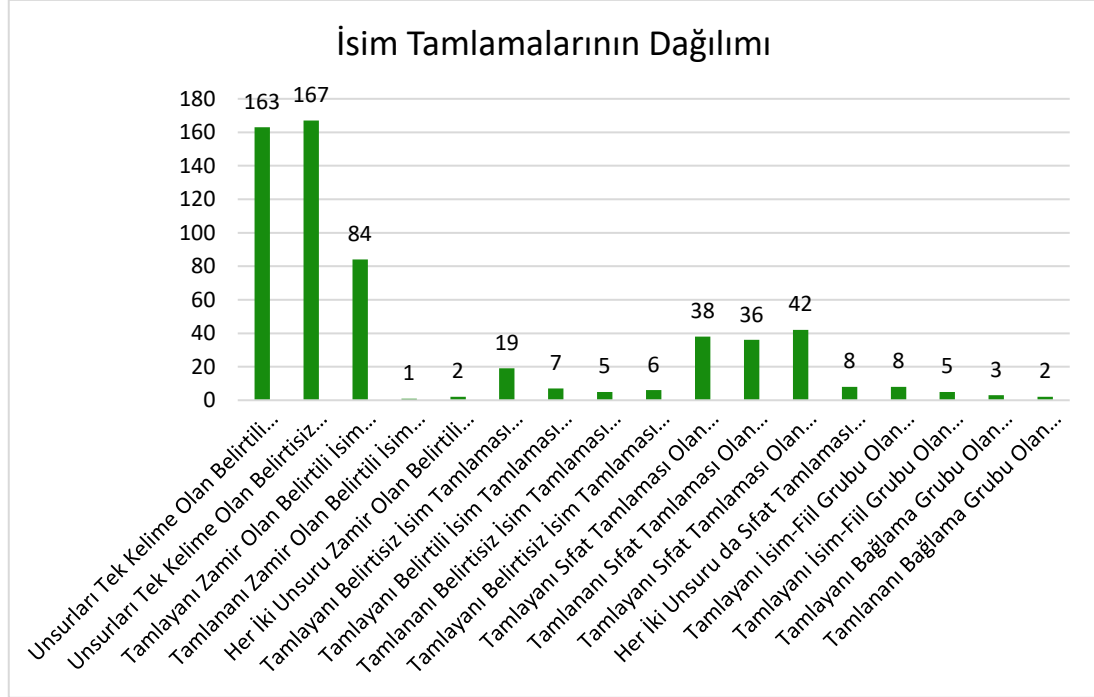
“*Bakkal çırağı olmanın(ty.) en havalı ve en güzel tarafı(tn.)* mal arabasının içine elini kolunu sallaya sallaya giriyor olmaktır.” /148

Sonuç

1. Eserde kullanılan isim tamlamalarının yapısal incelemesi göz önüne alındığında,

içerikte en fazla kullanılan tamlamanın, unsurları tek kelime olan belirtisiz isim tamlaması olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 3.1: İsim Tamlamalarının Dağılımı

Toplam: 596

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.2 Sıfat Tamlaması

Muharrem Ergin’e göre sıfat tamlaması sıfat türünde olan bir sözcükle başka bir ismin birleşmesinden oluşmaktadır. (Ergin, 2012, s. 380).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz ise sıfat tamlamalarını açıklarken isim tamlaması gibi yardımcı unsurun önce asıl unsurun sonra geldiği kelime gruplarından olduğunu söylemiştir. Demir ve Yılmaz’a göre iki unsur da çekim eki almaz, ilk unsur ikinci unsurun bir özelliğini belirtir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 233).

3.2.1 Belirtme Sıfatıyla Kurulan Sıfat Tamlaması

“Eğer *bu / kapakları* açtıklarında küçük notlarla karşılaşırlarsa daha da mutlu olurlar, mutlulukları ikiye katlanır diye düşündüm.” /41.

“Ama *o / gün*, çekirdek olayında, en son gelmesi gereken müşteriydi Gıcır Şükriye.” /97.

“Kel Hasan’a *bazı / ürünleri iki / katı* fiyatına satıyorum, zam yapıyorum.” /102.

“Dönerken *bütün / çocuklar*, "Keşke bizim de böyle doğum günümüz olsa..." dedi.” /170.

“Dönüşte, kitapçıdan *beş / kitap* da dedem aldı.” /180.

3.2.2 Niteleme Sıfatıyla Kurulan Sıfat Tamlaması

“Eğer bu kapakları açtıklarında *küçük / notlarla* karşılaşırlarsa daha da mutlu olurlar, mutlulukları ikiye katlanır diye düşündüm.” /41.

“Adam külahı uzatıyor, alıyorsun, ama boş külahı alıyorsun, *dolu / külah* adamda kalıyor.” /56.

“Şimdi mesela *o atarlı / kadın* bakkala gelse, bunların hepsine bayılırdı.” /83.

“*Bedava / ilaç* baldan tatildir ninem için.” /139.

“*Çok değişik / çocuklar* vardı, okuduğunu kesin yanlış anlayan ve bir daha bakkaldan sadece kitap alıp gıda almayan olabilirdi.” /181.

3.2.3 Birden Fazla Sıfatla Kurulan Sıfat Tamlaması

“*O kadar anlayışlı / bir / dede* ki onun gibi bir dedem olduğu için çok şanslıyım.” /21.

“Sonunda kadın çocuğa *bir / tane / küçücük / şekersiz / sakız* aldı ve çıktılar.” /81.

“Dedemin olmadığı zamanlarda kolonya dolum şişesinden *bir / avuç / kolonya* alıp sobanın üstüne atıyordum.” /110.

“*Bembeyaz sakallı, / boncuk gözlü, / çok yaşlı / bir / dede* Çeşmeci Dede.” /163.

“*Gariban / bir / çocuk* var, doğum günü çocuğun, yazık çok özeniyor. Ben sana malzeme getireyim, sen bize bir pasta yap. Götürelim sevinsin. Allah sevdiğine kavuşturur.” /171.

3.2.4 Sıfatı +ki Aitlik Ekini Alan Sıfat Tamlaması

“*Elimdeki / dondurmayı* bırakmam gerekiyordu ama nereye bırakacağımı bilemedim.” /62.

“Dedem dondurmaları arabaya yükleyip *ilçedeki / dondurmacıya* gitti.” /67.

“Dedem bazen öyle değişik yerlere sokuyor ki *bakkaldaki / ürünleri*, yerini sadece kendisi biliyor.” /94.

“*Önceki / yıl* bütün kartları satamadığımız için eskilerini de çıkartıyorduk.” /113.

“*Etrafımdaki / bütün / yetişkin / erkeklere* askerlik anılarını sorarsam bu meseleyi çözerdim.” /114.

3.2.5 Sıfatı Gibi Edatıyla Kurulan Sıfat Tamlaması

“Oturduğumuz yerden satarız çekirdekleri, *mis gibi paketli / çekirdek*.” /92.

“Gelip geçerken avucuma dolduruyor, üstüme başıma *mis gibi / kolonya* döküyordum.” /107.

“Biz çocuklar hep bir ağızdan konuşunca *hindi gibi / ses* çıkartırız.” /158.

“Ben biliyorum hepsini, dedim ya, *abur cubur ambalajlarını okumak gibi / gereksiz bir huyum* var diye.” /168.

““*Seninse* senin. Deli misin evladım? Niye böylesin sen? Böyle mi oynanır bebekle? N'apcaz bu saçları şimdi? Şu rezilliğe bakar mısın? Annen nerede?” diye *taramalı tüfek gibi / soru* taramaya başladı.” /188.

3.2.6 Sıfat Unsuru Zarfla Derecelendirilmiş Olan Sıfat Tamlaması

“Tüm bu özelliklerinin yanında *çok acayip gürlük / kaşları ve bıyıkları* var.” /22.

“Böylece daha çok mutlu olmak için *daha çok / çikolata* alırlar ve biz de köşeyi döneriz.” /41.

“Elektrik kesilince dondurma kutularını dolaptan çıkartıp arabaya atıyor, *en yakın / ilçeye* gidip orada bir dondurma dolabına koyuyordu.” /55.

“*Çok büyük / bir iyilik* yaptıklarını, *çok büyük / sevap* işlediklerini anlattım.” /126.

“*Çok ciddi / hocaydı*, hep camın önünde oturuyor, gelene geçene bakıyordu.” /162.

3.2.7 İsim Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlaması

“*İyi bir / bakkal çırağı* olman için tartım işini iyi biliyor olman lazım.” /45.

““Onlar bir de benim ev makarnamı yesinler, tadına doyamazlar!” dedi ve *bir poşet de / ev makarnası* verdi.” /82

“Aslında köyde *bir / sağlık ocağı*, bir doktor, bir de hemşire var.” /135.

“Görselliğe önem veren anneler kat kat yapıp üstüne de *renkli / pasta süsleri* döküyorlar, yerken ktır daha güzel oluyordu.” /170.

“*Ciddi bir / eğitim süreci* var ama benim o kadar vaktim yok.” /185.

3.2.8 Sıfat Unsuru Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlaması

“Şahsen benim başımda “*Hadi yat da uyu artık!*” diye her gece söylenen / *bir annem* olmasa, hayatta uyumam.” /26.

“Gerçekte *bakkaldaki müşterilere daha iyi hizmet vermek için pantolonunu feda etmiş / bir kahramandım.*” /64.

“*İçinde 50 tane içi çekirdek dolu külah olan / kutuyu* gösterip, “Bunlar ne?” diye sordu.” /91.

“Sadece *dedeme çok kızdığım / zamanlarda*, kahveci dedeme gidip her şeyi takır takır anlatıyorum.” /100.

“Kış aylarında, sobalı bir bakkal demek, *müşteriler için daha fazla oyalanabilecek, daha yavaş alışveriş yapılacak / sıcak bir mekân* demek.” /111.

3.2.9 Sıfat Unsuru İkileme Olan Sıfat Tamlaması

“Çabuk git ver onları, bir daha da *saçma sapan / işler* yapma böyle.” /86.

“Akşama *bardak bardak / çekirdek* doldurup müşteriyi bekletmek yerine, çekirdekleri önceden paketlersem daha hızlı hizmet verebilirdik.” /91.

“Yağlı yağlı, / yumuşacık, / pufidik pufidik / hamur.” /124.

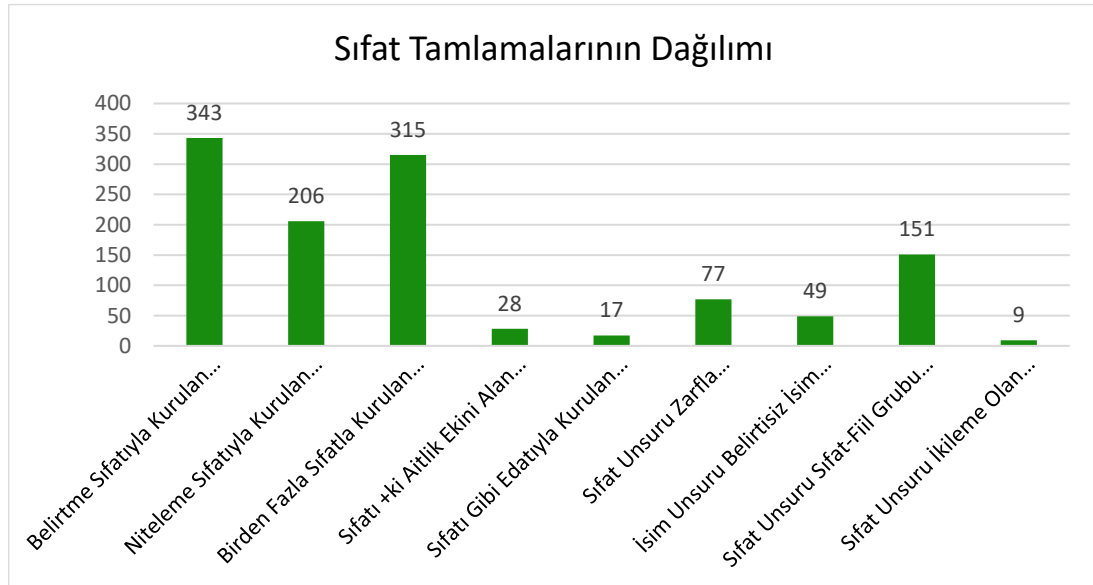
“Gelen müşterilere *koli koli / bisküvi, çikolata, meyve suyu* sattım.” /125.

““Ben doooooo günü kutlaycaaaaam, siz de gelceeeniz miiiii?” diye *yayık yayık/ bir / Türkçe* ile davet etti bizi.” /168.

Sonuç

1. Eserde incelenen sıfat tamlamaları sonucunda en çok kullanılan sıfat tamlamasının belirtme sıfatıyla kurulan sıfat tamlaması olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 3.2: Sıfat Tamlamalarının Dağılımı

Toplam: 1195

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.3 Sıfat-Fiil Grubu

Leyla Karahan’a göre sıfat-fiil grubu, sıfat-fiil türünde bir sözcük ve bu sözcüğe bağlı olan yardımcı unsurların oluşturduğu bir sözcük öbeğidir (Karahan, 2010, s. 53).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz’a göre sıfat-fiil grubu bağımlı cümle kurma araçlarından biridir. Eylem sıfat-fiil eki almışsa ve bu eyleme bağlı yardımcı unsurlar varsa bu birleşimden sıfat-fiil grubu oluşmaktadır. Demir ve Yılmaz, asıl unsurun sıfat-fiil eki almış olan eylem olduğunu ifade etmiştir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 242).

Sıfat-fiil grupları tümcede sıfat görevinde kullanılabilecekleri gibi grup hâlinde olmayan sıfatlar gibi isim görevinde de kullanılabilirler. İsim-fiil grubu nasıl bağımlı cümle kurabiliyorsa sıfat-fiiller de bağımlı cümleler kurabilirler. Grubu oluşturan unsurlar cümleyi ögelerine ayırmak suretiyle belirlenir. Ortaçlar bazen kurdukları sözcük gruplarında grupta bulunan ismi eksilterek isim gibi kullanılabilirler. Bu durumda birçok araştırmacı bu sözcük türü için adlaşmış sıfat dese de Erdoğan Boz’a göre bu durum *adillaşmış sıfat* ya da *adılısı* olarak açıklanmaktadır. Erdoğan Boz, sıfat-fiil grubundaki sıfat-fiilin grubun sonunda bulunduğunu ve yüklem görevi gördüğünü söylemiştir. Sıfat-fiil grubu cümleden kısaltmış bir biçim özelliği gösterebilir ve bir isim gibi cümle içinde farklı görevler üstelenebilir (Boz, 2013, s. 43). Muharrem Ergin ise bu grubu *partisip grubu* olarak adlandırmıştır.

Türkiye Türkçesinde ortaç grubu oluşturmak için *-An*, *-AsI*, *-mEz*, *-Ar*, *-Dik*, *-EcEK*, *-mİş* ekleri kullanılır.

3.3.1 -(y)An Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu

Sıfat-fiil grubu kurmada en çok kullanılan eklerden olan *-(y)An* eki geniş zaman bildiren bir ektir.

“Bizler de işte *hiçbir şeyden anlamayan* zavallı insan yavrularıyız.” /10.

“Adam külâhı uzatıyor ve *tepede asılı duran* bir çana vuruyor.” /56.

““Yöresel ürün salça, reçel, turşu, tarhana gibi, burada yapılan ürün demek.”” /85.

““Senin için ya, senin için. *Elinde bir poşet abur cuburu olan* çocuk gelir mi bir daha bakkala? Bir hafta müşterin olmayacaktı. Tarihi mi geçsin bütün malların? Bunu mu istiyorsun?” diye çıkıştım.” /127-128.

“Çok değişik çocuklar vardı, *okuduğunu kesin yanlış anlayan ve bir daha bakkaldan sadece kitap alıp gıda almayan* olabilirdi.” /181.

3.3.2 -DİK Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu

Sıkça kullanılan diğer bir sıfat-fiil grubu eki ise -*DİK* ekidir. Bu ek geçmiş zaman bildirir.

“*Yetişkinlerin çocuklara yaptıkları haksızlıkları, hataları* görebilirsin.” /21.

“*Elektrik kesintisinin yaşandığı* günlerde, mum, bakkalın en çok satan ürünü oluyordu.” /66.

““Haberin var mı senin? N'apmış *Afrikalılara topladığım* yardımları, sana söyledi mi?" dedim.” /131.

“Ama tabii *çocukların içtikleri* her şeyi babalarının hesabına yazdım.” /172.

““Ama nasıl olurum bilmiyorum, bir tane bile kitabım yok. Almıyorlar. Her gün kaptan dayılara gidip gidip kitap okuyorum, artık ezberledim." dedim ve *Ayşegül serisinin bir kitabından hatırladığım* cümleleri saydurdım.” /179.

3.3.2 -AcAK Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu

Sıkça kullanılan diğer bir sıfat-fiil grubu kuran ek ise -*EcEK* ekidir. Bu ek gelecek zaman bildirir.

“Bir köy bakkalında her şey, *ihtiyaç duyabileceğin* her şey olmak zorundadır.” /29.

“Çeşitler arttı ve *onları sergileyecek* kocaman bir dolaba ihtiyacımız oldu.” /30.

“Kış aylarında, sobalı bir bakkal demek, *müşteriler için daha fazla oyalanabilecek, daha yavaş alışveriş yapılacak* sıcak bir mekân demek.” /111.

“Akrabalara *gönderilecek* kartların üzerine çiçekler, ağaçlar çizdim.” /114.

“Köyde *insanların ihtiyaçlarını karşılayacak* başka dükkânlar açabilirim.” /185.

“*Kadınların saçını kesecek* kimse yok!” /186.

3.3.3 -mİş Ekiyle Kurulan Sıfat-Fiil Grubu

Geçmiş zaman bildiren eklerden biri de -mİş ekidir.

“O koliler *arka bahçede duvara asılmış* bir büyük çuvalın içinde birikir.” /19.

“Hayalimde; *bir ağaç altına tek başına oturmuş, yere gazetesini sermiş, üstüne 100'er gram zeytin ve peynirini açmış, karnım doyuran* bir Mustafa abi canlanıyordu.” /47-48.

“Gerçekte *bakkaldaki müşterilere daha iyi hizmet vermek için pantolonunu feda etmiş* bir kahramandım.” /64.

“Bu beddua sayılmaz, *hak edilmiş* bir kötü dilek diyelim.” /79.

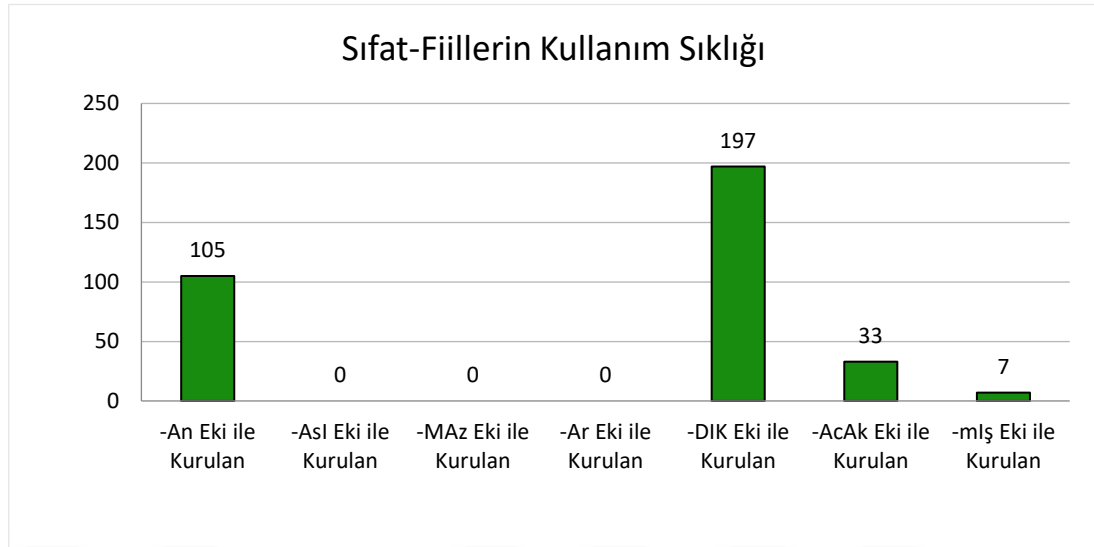
“*Sözlüye kalkmış ve çalışmadığı yerden soru gelmiş* tembel öğrenci gibi baktım dedeme.” /164.

Sonuç

1. Eserde incelenen sıfat-fiil grupları arasında en sık kullanılan sıfat-fiil grubunun -DİK ekiyle kurulan sıfat-fiil grubu olduğu görülmüştür.

2. Eserin incelenen bölümlerinde -AsI, -mEz, -Ar ekleriyle kurulan sıfat-fiil grubuna rastlanmamıştır.

Grafik 3.3: Sıfat-Fiillerin Kullanım Sıklığı

Toplam: 342

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.4 İsim-Fiil Grubu

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz'a göre isim-fiil grubu *-mA*, *-mAk* ve *-(y)İş* ekleriyle birleşen adlaşmış eylem ve ona bağlı yan unsurlardan oluşmaktadır. Bu ekler Türkçe tipi bağımlı cümle kurma vasıtalarından biridir. Cümle içinde kullanılışları diğer isimlere benzese de diğer isimlerden farklı olarak sözcük grubunu oluşturan isim-fiil tam olarak eylem anlamını yitirmemiştir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 242).

Muharrem Ergin ise bu başlık altında incelenen fiil adlarının yapılan hareketin adını belirten sözcükler olduğunu söylemektedir.

İsim-fiil öbekleri *-mA*, *-(y)İş*, *-mAK* ekleri kullanılarak oluşturulmaktadır.

3.4.1 -mA Ekiyle Kurulan İsim-Fiil Grubu

Bu isim-fiil grupları genel olarak yapılan işin adını belirtir.

“O gittikten sonra *şeker sandığının üstüne oturup düşünmeye* başladım.” /34.

“*Annelerin en büyük korkusunun çocuklarının aç kalması* olduğuna emindim.” /72.

“Yabancılar bakkala geldiklerinde *değişik sorularla muhabbet etmeye* çalışırlar.” /78.

“*Afrikalı çocuklara yardım gönderilmesinin nesi günah yaaa?*” /128.

“*Kimin koyduğunu bilmedikleri kurallarla yaşamaya fena hâlde alışmış* zavallılar.” /187.

3.4.2 -(y)İş Ekiyle Kurulan İsim-Fiil Grubu

Bu isim-fiil grupları genel olarak fiilin hareket ve tarz adlarını belirtir.

“Dedem *aşırı sert bakışlarından* birini attı.” /43.

““Bir köpek alalım, besleyelim.” desem kesin *o sert bakışlarından* birini atardı.” /74.

“*Bu çocuk kime çekti böyle bakışını* attı dedem.” /92.

“Sıkıntılıyım çünkü sonraki hafta *daha az satış* yapacağım, bu meseleyi henüz çözemedim.” /119.

“Beni *camiye gidişleri* değil, *camiden çıkışları* ilgilendiriyor daha çok.” /158.

3.4.3 -mAk Ekiyle Kurulan İsim-Fiil Grubu

Bu isim-fiil eki tüm fiillere getirilebilir. Yapılan eylemin adını belirtir.

Erdoğan Boz, -mAk biçimbirimli isim-fiil öbeklerindeki ad eylemin grubun sonunda bulunduğunu ve bir yüklem görevi gördüğünü söylemiştir. Bu grubun cümleden kısalmış bir yapı olduğunu belirten Boz, bu kullanımın cümlede özne, tümleç ve yüklem olarak görev yapabileceğini ifade etmiştir (Boz, 2013, s. 40).

“*Gidin dondurma alın, öpün dedemin elini, teşekkür edin*” diye söylenmek geliyordu.” /55.

“İçimden *"Yahu ne yiyecek bu çocuk be kadın!"* diye bağırarak geldi ama yapamadım.” /80.

“Akşama bardak bardak çekirdek doldurup *müşteriyi bekletmek* yerine, çekirdekleri önceden paketlersem daha hızlı hizmet verebilirdik.” /91.

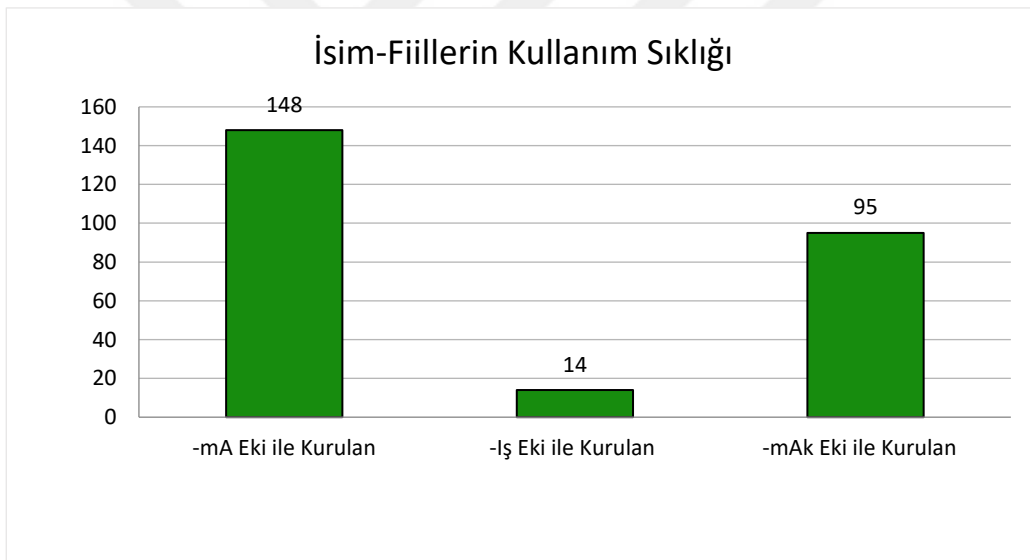
“Bakkalımız *size hizmet vermekten* mutluluk duymaktadır.” /153.

“Ben biliyorum hepsini, dedim ya, *abur cubur ambalajlarını okumak* gibi gereksiz bir huyum var diye.” /168.

Sonuç

1. Eserde en çok -mA ekiyle kurulan isim-fiil grubuna rastlanmıştır.
2. Diğer isim-fiil gruplarına da yer verilmiştir.

Grafik 3.4: İsim-Fiillerin Kullanım Sıklığı

Toplam: 255

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.5 Zarf-Fiil Grubu

Leyla Karahan’a göre zarf-fiil grubu, bir zarf-fiil unsuruyla bu unsura bağlı yan öğelerin oluşturduğu söz grubudur (Karahan, 2010, s. 57).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz, zarf-fiil grubunu tanımlarken zarf-fiillerin bağımlı tümce oluşturma aracı olduğunu, zarf-fiil eki alan eylem ve ona bağlı

destekleyici unsurlardan oluşan bir sözcük grubu olduğunu belirtmiştir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 242).

Erdoğan Boz, zarf-fiil grubu için ulaç öbekleri terimini kullanmıştır. Bu öbeklerin yardımcı cümleyi yükleme bağladığını hem de bu yüklemi nitelediğini söylemiştir (Boz, 2013, s. 47).

Zarf-fiil grupları eylemin nasıl ve ne zaman yapıldığı hakkında bilgi verir.

Türkiye Türkçesinde zarf-fiil grubu yapmak için *-Ip/-Up*, *-ArAK*, *-IncA*, *-All*, *-mAdAn*, *-DIKÇA*, *-DIĞIndA*, *-cAsInA*, *-AsIyA*, *-mAKsIzIn*, *-kEn*, *-A...-A*, *-r/mAz* ekleri kullanılır.

3.5.1 -Ip Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Bu eki alan zarf-fiil grupları hem yardımcı cümleyi yükleme bağlar hem de temel yargıyı niteler.

Eskiden beri Türkçede en sık kullanılan eklerden biridir. Kullanılan çoğu zarf bu eki içermektedir.

“Arada *cebinden bir tarak çıkartıp* bıyıklarını ve kaşlarını tarıyor, o zaman ona çok gülüyorum ama belli etmiyorum.” /22.

“Bakkalın kapısını açık, *tezgâhı da boş bırakıp* çıkmıştım ve kahvede dedelerimi ticaretten anlamamakla suçluyordum.” /39.

“*Babaanneme gidip* "Babaanne, anneannem dedi ki, senin salçan çok güzel oluyormuş, bir kavanoz versin de ben yapınca ona veririm. Şöyle ağız tadıyla bir salça yiyeyim" dedim.” /82.

“Bunları sattığımda *kendi payımı düşüp, parasını götürüp* onlara vermeyi ve durumu açıklamayı düşünüyordum.” /83.

““Güneşe çıkmadan önce saçma kolonya sürersen saçının rengi açılır" dedikleri için bir keresinde *kafamı kolonya şişesinin altına tutup* kolonyayla yıkamıştım.” /107.

3.5.2 -ArAK Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Günümüzde kullanım açısından en sık tercih edilen eklerdendir.

“Sokaktan içeriye *üç merdiven çıkararak* giriyor ve girer girmez yassıltılmış bir karton kutunun üzerine basıyorsun.” /18.

“Kahvehane ile bakkalın arası *koşarak 90, yürüyerek 120 adım*.” /22.

““O zaman olmaz, o zaman kendini kötü hisseder, bir daha gelmez, bırak parasıyla alsın.” diyerek kafamı allak bullak etmişti.” /47.

“Dedem haftada bir kez postaneye gidip bütün mektupları *toplu olarak* gönderiyor.” /104.

“İlk iki defter zaten tozdan görünmüyordu, *onları uygun bir zamanda yakarak* ortadan kaldırırm diye sakladım.” /151.

3.5.3 -IncA Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Muharrem Ergin’e göre dilimizde uzun zamandır kullanılan bir ektir. Ergin, bu ekte bir hareketten ziyade o hareketin ortaya çıktığı zamanı belirtme ifadesi olduğunu söylemiştir (Ergin, 2012, s. 341).

Bu ek bazı durumlarda zaman zarfı bazı durumlarda da durum zarfı olarak kullanılmaktadır.

“*Mustafa abinin geldiğini görünce*, yerin dibine batıyordum resmen.” /47.

“*Elektrik kesilince* dondurma kutularını dolaptan çıkartıp arabaya atıyor, en yakın ilçeye gidip orada bir dondurma dolabına koyuyordu.” /55.

“*Son müşteri gidince* önceden hazırladığım kutuyla çocukların yanına gittim.” /125.

“*Sofrada yemek yemeyince*, Afrika’da çocuklar aç, yemek bulamıyorlar diyorlar. *Hadi yemek gönderelim deyince* evladım sen niye böylesin...” /129.

“Tam onlara açıklama yapacakken, *kahveci dedem de "İyi ticaret öğretmişsin buna, bak kitapları bana aldırdı sende satıyor" deyince* bakkal dedemin nevre döndü.” /182.

3.5.4 -Ali Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Bu ek daha çok zaman ve devamlılık ifadesi olarak kullanılmaktadır.

“*Bunu öğreneli çok olmuştu.*” /51.

“*Kahveci dedem kahveyi devredeli çok oldu.*” /199.

3.5.5 -mAdAn Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Eski Türkçede -mAdIn, -mEdĪn hâliyle kullanımda olsa da Batı Türkçesine -mAdAn, -mEdEn olarak geçmiştir. Bu zarf-fiil eki eyleme durum anlamı katmaktadır.

““Evladım sen üçkâğıtçı mısın? Müşteri mı kazıklıyorsun sen? *Cin olmadan* adam mı çarpıyorsun?”” /69.

““Zam yaptım. Nasıl olsa insanların ihtiyacı var, böyle alsınlar, daha çok para kazanırız.” dedim ama dedem *daha cümlemi bitirmeden* atak yaptı.” /69.

“*Tuz ruhunu almadan* gitti ya, yarım saat sonra toraman torununu bir daha yolladı.” /95.

“*Hiç ses çıkartmadan* bakkala girip, beni en zayıf anımda enseleyebiliyordu.” /117.

“*Gazeteyi indirmeden* "Bana da biraz leblebi ver!" dedi.” /132.

3.5.6 -DİkçA Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Eyleme devamlılık ve tekrar anlamları katmaktadır.

“*Aaaa! Eeee? Hiiihhhh! Tühhhhhf diye şaşırdıkça şaşırdı* telefona.” /75.

“*Ama defterleri elime aldıkça şoktan şoka* giriyordum.” /151.

“*Dedem ezan okundukça* camiye gidiyor.” /158.

3.5.7 -DIğIndA Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Cümledeki eylemin yapıldığı zamanı ifade eden bir ektir.

“Yirmi gün sonra peynir ve zeytin almak için geldiğinde yine aynı numarayı yaptım.” /49.

“Bir hırsız girdiğinde ne yapmam gerektiğini bilmiyordum, dedem bu konuda bilgi vermemişti.” /71.

“Bakkala her geldiğinde "Temizlesene sen buraları!" diyor bana.” /92.

“İlk seferde iyiydi, güzel güzel konuştular ama ikinci defa fazladan jeton verdiğimde, fazla jetonlarla kavga ettiler.” /103.

“Bana sıra geldiğinde hızlıca Elham, Kulhuallah, Subhaneke’yi okuyor sonra bir köşede Çokomel kâğıdından ayraç yapıyordum.” /160.

3.5.8 -ken Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Eylemin yapıldığı anı işaret eden bir ektir. Bu ek zaman zaman durum zarfı zaman zaman ise zaman zarfı olarak görev yapmaktadır.

“Su içtikten sonra yatağına dönerken sokakta el lambası yansımaları görmüş, kendi el fenerini alıp sokağa çıkmış.” /77.

“Tüm bunları yaparken çocukların ayak altında dolaşmasını asla istemezler.” /81.

“Doldurmak çok keyifli geliyordu bana, o yüzden meslek hayatımda ilk kez, kolonya satarken insanları ucuzuna yönlendiriyordum.” /106.

“Herkes güzel kaplı defter kullanırken ben yırtık defterle mi gitseydim okula?” /157.

“Newton’un kafasına elma ağacının altında otururken elma düşmüş ve yer çekimini bulmuş.” /191.

3.5.9 -A...A Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

Cümle içinde kullanıldığında durum anlamı taşıyan sözcük görevi görür. Türkçede eskiden beri kullanılan bir ektir. Zamanla tek kullanımı yerini ikili kullanıma bırakmıştır.

“Gözlerini *patlata patlata* bana nasıl *baktığından*, olur olmaz her şeyde hemen "Evladım sen niye böylesin, sen kime çektin?" diye bağırmasından, ben konuşurken sürekli kaşını gözünü oynatıp beni susturmaya çalışmasından hiç söz etmedim.” /21.

““Yöresel ürün tabii. Kurabiyelere bak. Senin bisküvilerine on basar. Yıllardır zehirledik milleti... Çocukların dişleri çürüdü. Cips mi yenir? Cips sattık biz yaaa, cips sattık! Nasıl yapıldığı belli olmayan şeyler sattık!" diye diye atarlı kadının bütün atarlarını dedeme saldım.” /86.

“Gıcır Şükriye'ye *sinir ola ola* boşalttım külahları.” /97.

“Yağlı *parmaklarını yalaya yalaya* yediler.” /124.

“Hem kutunun ağzını kapatmayacaksın, *hem farelerin olduğunu bile bile* defterleri depoya yollayacaksın, hem de ben yırtık defterle okula gideceğim.” /153.

3.5.10 -r/-mAz Ekiyle Kurulan Zarf-Fiil Grubu

“Bu hayalle yaşadığım için *dedem bakkaldan çıkar çıkmaz* yiyeceklere saldırıyorum.” /27.

“Ve *yeni ürün bakkala gelir gelmez* ilk kutusu o gün tükendi.” /150.

“Çünkü *camiden çıkar çıkmaz* bakkala geliyorlar.” /158.

“*Aklıma gelir gelmez* babaanneme koştum.” /186.

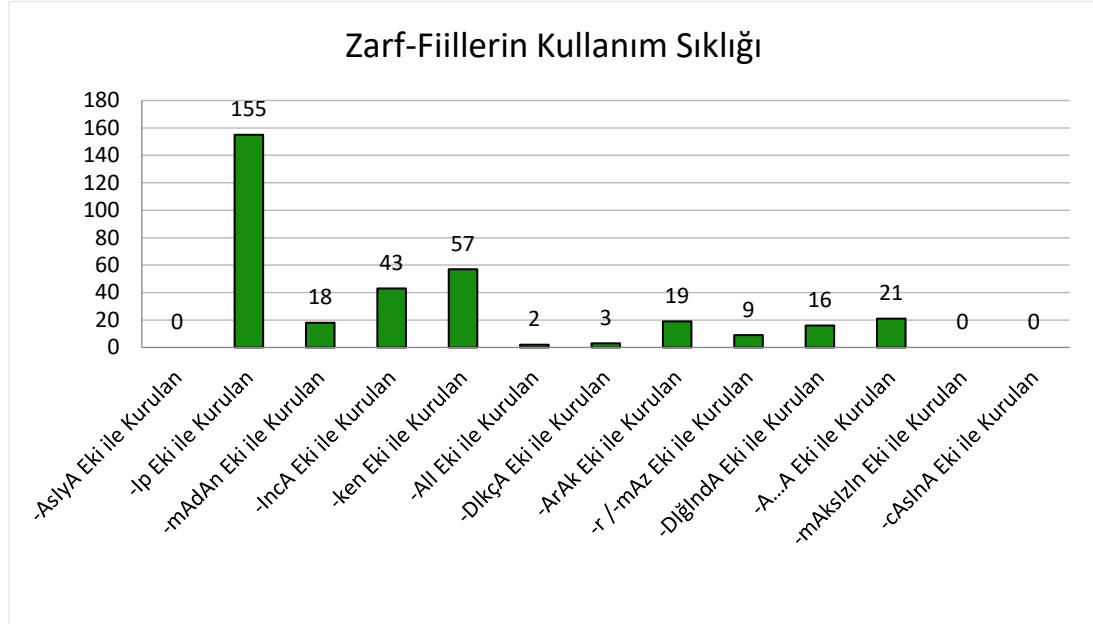
“*Telefonu açar açmaz...*"Kapatıyorum dükkânı." dedi.” /199.

Sonuç

1. Eserin tamamı incelendiğinde en çok kullanılan zarf-fiil grubunun Türkiye Türkçesinde sıkça kullanılan -Ip/-Up ekiyle kurulduğu görülmüştür.

2. -cAsInA, -AsIyA, -mAksIzIn ekleriyle herhangi bir zarf-fiil grubu kurulmadığı saptanmıştır.

Grafik 3.5: Zarf-Fiillerin Kullanım Sıklığı

Toplam: 343

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.6 Tekrar Grubu

Leyla Karahan'a göre tekrar grubu bir varlığı, özelliği ya da eylemi anlatmak amacıyla aynı göreve sahip iki sözcüğün birlikte kullanılmasıyla oluşan sözcük grubudur (Karahan, 2010, s. 60).

Muharrem Ergin ise göre aynı türden iki sözcüğün art arda kullanılmasıyla oluştuğunu söylemektedir (Ergin, 2012, s. 377).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz, ikilemelerin aynı anlama gelen ya da birbirine benzer anlamlar içeren veya birbiriyle çelişen sözcüklerin tekrar edilmesiyle oluştuğunu belirtir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 239). Türkçede çoğu kelimeden tekrar yapılması mümkündür. İsimler, sıfatlar ve zarflar tekrar grubu oluşturmak için sıkça kullanılır. Tekrar grupları anlamı güçlendirmeye, pekiştirmeye, çokluk anlamı katmaya ve devamlılık bildirmeye yarar.

Doğan Aksan’a göre ikilemelerin kullanılması son derece önemlidir. Aksan, bu kullanımın dilimizin her döneminde, her lehçesinde sıkça kullanıldığını söylemiştir. Yine Doğan Aksan, ikilemelerin Türkiye Türkçesinde de hem yapı hem de sözcük türlerinin kullanımı açısından çok çeşitli örneklerle karşımıza çıktığını, güçlü bir anlatımı sağlayan başlıca unsurlardan olduğunu ifade etmiştir (Aksan, 2021, s. 67).

Tekrar grupları kelimelerin aynen tekrarıyla kurulan, yakın anlamlı kelimelerin bir araya gelmesiyle kurulan ve zıt anlamlı kelimelerin bir araya gelmesiyle kurulan kelime grupları olarak ayrı başlıklar altında değerlendirilmektedir.

3.6.1 Kelimelerin Aynen Tekrarıyla Kurulan Tekrar Grubu

“Her zamanki gamsız tavırlarıyla elini cebine sokup “İkisini *ayrı ayrı* satarsam daha zengin olurum.” dedi.” /38.

“Evlendiklerinde, bana bu iyiliğimin bedeli olarak *tepsi tepsi* kurabiye yapardı.” /84.

“Zaten *ara ara* kahveye gidiyor, dedemin yanında oraletimi içerken “Var ya, benim bir kızım olsa kesin sevdiğine verirdim, hiç ikiletmezdim. Aşka saygım sonsuz olurdu.” falan diyordum.” /84.

“Derken Almanya'dan gelen çocuklardan bir tanesi *koşa koşa* bakkalın önüne geldi.” /168.

“Bebegi orada bıraktım, makası aldım, *koşa koşa* evden çıktım.” /188.

3.6.2 Yakın Anlamlı Kelimelerin Bir Araya Gelmesiyle Kurulan Tekrar Grubu

“Bütün gün kendi kahvehanesinde çayını içer, tespah çeker, *gelene geçene* laf atar ve güler.” /22.

““O zaman olmaz, o zaman kendini kötü hisseder, bir daha gelmez, bırak parasıyla alsın.” diyerek kafamı *allak bullak* etmişti.” /47.

“Çabuk git ver onları, bir daha da *saçma sapan* işler yapma böyle.” /86.

“Aslında çok yaşlı, gözlerinin bile *doğru dürüst* görmemesi lazım ama o görüyor.” /92.

“Ben biliyorum hepsini, dedim ya, *abur cubur* ambalajlarını okumak gibi gereksiz bir huyum var diye.” /168.

3.6.3 Zıt Anlamlı Kelimelerin Bir Araya Gelmesiyle Kurulan Tekrar Grubu

“İşte, *sağa sola* bahçe işlerine gidiyormuş, oradan biraz kazanıyormuş.” /46.

“Kaşlarını çatıp *baştan aşağı* süzdü beni.” /64.

“Trafolarda bakım varmış, elektrikler *gidip gelecekmiş*.” /69.

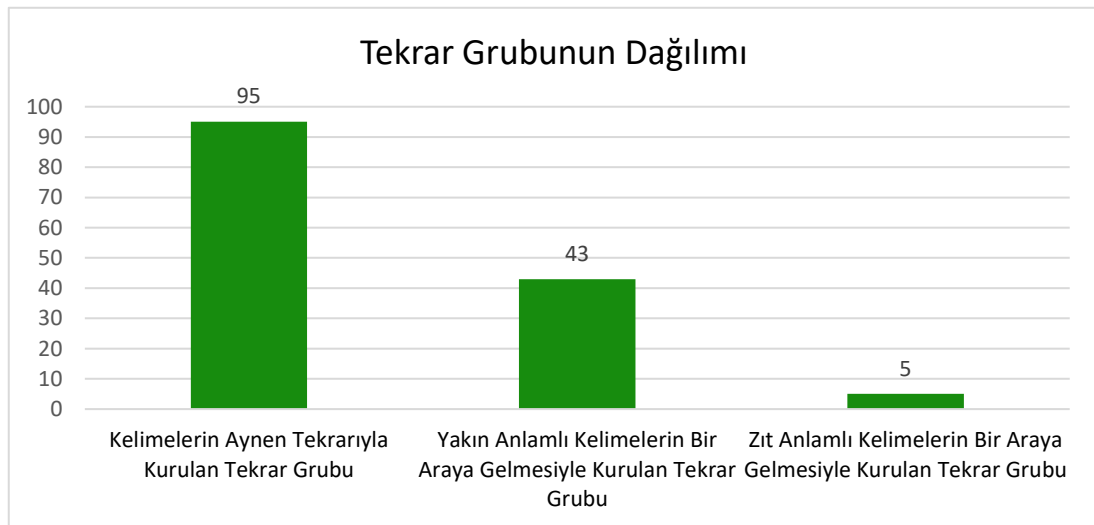
“*Sağdan soldan* topladığım yöresel ürünlerimi bir rafa yerleştirdim.” /84.

“Her zaman o kadar çok *gelen giden* olmuyor sonuçta.” /120.

Sonuç

1. Eserde en sık kullanılan tekrar grubu kelimelerin aynen kullanılmasıyla oluşan tekrar grubudur. Tekrar grupları anlamı güçlendirdiği ve ifadeye zenginlik kattığı için sıkça kullanılmıştır. Bununla birlikte çocuk edebiyatı eserlerinde akılda kalıcılığı artırmak ve öğretimi kolaylaştırmak amacıyla da tekrar gruplarına başvurulmaktadır.

Grafik 3.6: Tekrar Grubunun Dağılımı

Toplam: 143

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.7 Edat Grubu

Bir ismin yanına gelen edatla kurulan sözcük grubudur. Edatlar tek başlarına bir anlam ifade etmezler. Cümle içinde diğer kelimelerle anlam ilişkisi kurarak anlamlı hâle gelirler.

Muharrem Ergin'e göre edatların tek başına anlamı yoktur. Cümle içinde anlam taşıyan diğer kelimelerle birlikte kullanılırken bir noktaya kadar anlam kazanır ve bir göreve sahip olur. İçlerinden bazıları tek başına bir anlam taşıyor gibi gözükse de bu anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için başka kelimelere, kelime gruplarına ya da cümlelere bağlanması gerekir. Bazıları da tamamen bağlandığı cümleyle anlam kazanır ve tek başına anlamı yoktur (Ergin, 2012, s. 348).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz ise edat grubunun isim soylu bir kelime ve onunla birlikte kullanılan bir edattan oluştuğunu ifade etmiştir. Ayrıca edatların tek başlarına cümlede öge olamadıklarını ve çekim eki alamayacaklarını buna karşılık kendilerinden önceki ismin yalın durumda olmasını veya çekim eklerinden birini almasını gerektirdiğini söylemişlerdir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 237).

Mustafa Altun, edat grubu için sözcük ya da sözcük gruplarının sonuna gelen edatlarla edat grubu oluştuğunu ve bu edat gruplarının genellikle cümlede zarf tümleci görevinde kullanıldığını ifade etmiştir (Altun, 2011, s. 19).

3.7.1 “İle” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“Eğer etrafında, *kendinden küçüklerle nasıl konuşması gerektiğini bilmeyen yetişkinlerden* fazlaca varsa, bu ve bunun gibi sorulara alışsan iyi edersin.” /9.

“Bizimle sohbeta, “*Bugün acayip soğuk var ha, kış geldi.*” gibi bir cümleyle başlamazlar.” /10.

“Söz vermiştim, bu akşam *siparişleriyle beraber* ona mide hapi götürecektim.” /145.

“Dedem içeriden “Hadi yavrum getirsene defterleri!” diye sesleniyordu ama ben *olayın etkisiyle* yerimden kımıldayamıyordum.” /151.

“*Işıklı tabela uygulamasıyla* satışa sunduğum mumlar dedemin bakışlarıyla söndü.” /183.

3.7.2 “İçin” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“Önce şekerli şeyler yiyorum, sonra midem bulanıyor, *midemi bastırması için* tuzlu şeyler yiyorum, sonra susuyorum, gazoz içiyorum, sonra tekrar şekerli şeyler ve tekrar tuzlu, sonra tekrar gazoz...” /27.

““*Güneşe çıkmadan önce saçma kolonya sürersen saçının rengi açılır*” dedikleri için bir keresinde kafamı kolonya şişesinin altına tutup kolonyayla yıkamıştım.” /107.

“*Kuru fasulye olduğu çok anlaşılmadığı için* üstüne de “Kuru fasulye” yazdım. Parantez içine de (eski günlerdeki gibi) diye not düştüm.” /115.

“*Vakitlerinin büyük kısmını, bakkal önünde oturarak geçiren çocuklar için* bu ciddi ve önemli bir yenilikti.” /150.

““Bakkalımız size hizmet vermekten mutluluk duymaktadır. *Daha iyi hizmet verebilmemiz için* lütfen bakkalda görmek istediğiniz ürünleri buraya yazın. Şikâyetlerinizi ve önerilerinizi yazın. Görüşleriniz *bizim için* değerlidir.” /153.

3.7.3 “Gibi” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“Eğer etrafında, kendinden küçüklerle nasıl konuşması gerektiğini bilmeyen yetişkinlerden fazlaca varsa, *bu ve bunun gibi* sorulara alışsan iyi edersin.” /9.

“*Hatta ileri gidip "Midem suyu mu? Maden suyu-midem suyu... Ne hoş bir kelime oyunu Salih amcacığım, hahahaha!" gibi gurur okşayıcı sözler de* söyleyebilirsin.” /31.

““*Düşman askerleri geldi, savaştık. Kurşun bana isabet edecekti, asker arkadaşım önüme atladı, kurşun ona geldi. Hayatımı kurtardı ama o sakatlandı, günlerce hasta yatağının başında bekledim. O sırada orada bir hemşire vardı. Çok güzel kızdı, ona aşık oldum. Evlendik, nikah şahidimiz asker arkadaşımız oldu.*” *falan gibi hikâyeler* canlandırmıştım.” /115.

“Mal arabaları, arkası kapalı kamyonettir ve *içerisi seyyar bir bakkal dükkânı gibidir.*” /149.

“Ben de üstümü başımı yırtar gibi çıkartıp, "Böyle öğreneceksem hiç öğrenmeyeyim!" diye karşı atar yapıp soluğu anneannemde alıyordum.” /162.

3.7.4 “Göre” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

““Öldüm bütün gün iş yerinde! " dediğine göre işini sevmiyor.” /15.

““Ağladığına göre suçlu!" ne demek ya?" Ağladığına göre çaresiz demek ki ağladığına göre üzgün demek ki ağladığına göre bir derdi var demek ki!" demek varken "Ağladığına göre suçlu!" nedir ya?" /65.

“Gizlice almak bana göre olmadığından, ödünç almak en güzeliydi...” /82.

“Kuponlara da zarar vermediğime göre sorun yok.” /123.

““Kendi kafama göre değil, onların kafasına göre veriyorum. ”” /142.

3.7.5 “Kadar” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“Zaten saat altıda uyandın, sekize kadar da bakkalda uyudun, kalk git 12'de de evde uyu!” /26.

“Sakin ol, hepsi senin, istediğin kadar yiyebilirsin, önünden almıyorlar." diyorum ama yine de olmuyor.” /27.

“İçimden "Ödü patlıyor kolonya bitecek diye yaaa, bu kadar mı cimri olunur" diye söyleniyordum.” /110.

“Üstlerini dışarda silkeleyip geldikleri sürece bakkalda istedikleri kadar oyalanabilirlerdi.” /111.

“İnsanın karşısına sadece rüyalarda çıkacak kadar sevimli bir ak sakallı dede.” /163.

3.7.6 “Sonra” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“Yarım saat sonra müşteriler nihayet bitti ve son müşteriden sonra içeriye dedem girdi.” /64.

“*Bundan sonra her sabah Saddam'a bakkaldaki en pahalı bisküvilerden bir tane ikram edecektim.*” /88.

“Poşet işini çabuk kavramıştım ama *o dondurma olayından sonra* sırf dedemi sinirlendirmek için her şeyi beş kiloluk poşetlere koyuyordum.” /90.

“*Üçüncü jetondan sonra* heyecanlı bölüm başlıyor. "Seni seviyorum!" diyor Şükran abla. "Çok seviyorum..." diyor. Yemin ediyor.” /102.

“*Olay kapandıktan sonra* bir süre uzak durdum müdürden, kolonya şişesinden yani...” /109.

3.7.7 “Önce” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“Eskiden, *yani henüz cipsler üretilmeden ve satışa sunulmadan önce* burada bir bank vardı ve gelen müşteriler bu bankın üzerine oturup bizimle sohbet edebiliyorlardı.” /29.

““*Güneşe çıkmadan önce* saçıma kolonya sürersen saçının rengi açılır" dedikleri için bir keresinde kafamı kolonya şişesinin altına tutup kolonyayla yıkamıştım.” /107.

“Dedem durumu *doktordan önce* kavradı.” /142.

3.7.8 “Berî” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“*Ben ona çırak olduğumdan beri* iyice serdi işleri.” /119.

““Güzel!" dedim. "Bağırıyoruz ya *deminden beri.*” /193.

3.7.9 “Diye” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“*Bıyık altından "Heheheheh! Nasıl da yutturdum numarayı, para bulurum diye nasıl ayıklıyor bak kutuları hehhehe!" diye baktığını biliyordum.*” /20.

““*Offfff dede yaaa, senin aklına şaşayım ben! Defterler hiç buraya konur mu? Beğendin mi yaptığını, fare yemiş hepsini, Cık Cık Cık!*" diye öterken dedemle göz göze geldim.” /152.

““*Bana bir sürprizi var da arkasında mı saklıyor ki?*" diye düşündüm ama hiç dedeme göre hareketler değildi.” /154.

““Evladım bu defterleri niye dağıttın sen insanlara? Deli misin sen? Niye saçma sapan işler yapıyorsun böyle? Neler yazmışlar. *Müşteriye 'Ne istiyorsun?' diye sorulur mu?*” /157.

““*Seninse senin. Deli misin evladım? Niye böylesin sen? Böyle mi oynanır bebekle? N'apcaz bu saçları şimdi? Şu rezilliğe bakar mısın? Annen nerede?*” diye taramalı tüfek gibi soru taramaya başladı. /188.

3.7.10 “Üzere” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“*Ve akşam olmak üzereydi.*” /67.

“*Müşterileri gıcık, çok gıcık, aşırı gıcık ve normal olmak üzere dörde ayırıyorum.*” /134.

“*Sıkıntıdan patlamak üzereydim!*” /165.

3.7.11 “Karşı” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“*Babaannemlerde kaldığımız bir gece, sabaha karşı, ev telefonu çaldı.*” /75.

3.7.12 “Dair” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“*Bu yetişkinlerin, çocuklarla nasıl konuşulması gerektiğine dair fikirleri yoktur.*” /9.

“*Ben de "Herkes Tok Günlerinde şeker sandığının üzerine oturup geleceğe dair planlar yapıyordum.*” /70.

3.7.13 “Doğru” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“*Dondurmamdan bir kere yaladım, dedemin bana doğru geldiğim görüyordum.*” /62.

“*Gazeteler sabahtan gelir bakkala ama biz öğleye doğru dağıtırız.*” /120.

3.7.14 “Dolayı” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“*Ve bu dâhiyane fikrimden dolayı beni tebrik edecekti.*” /172.

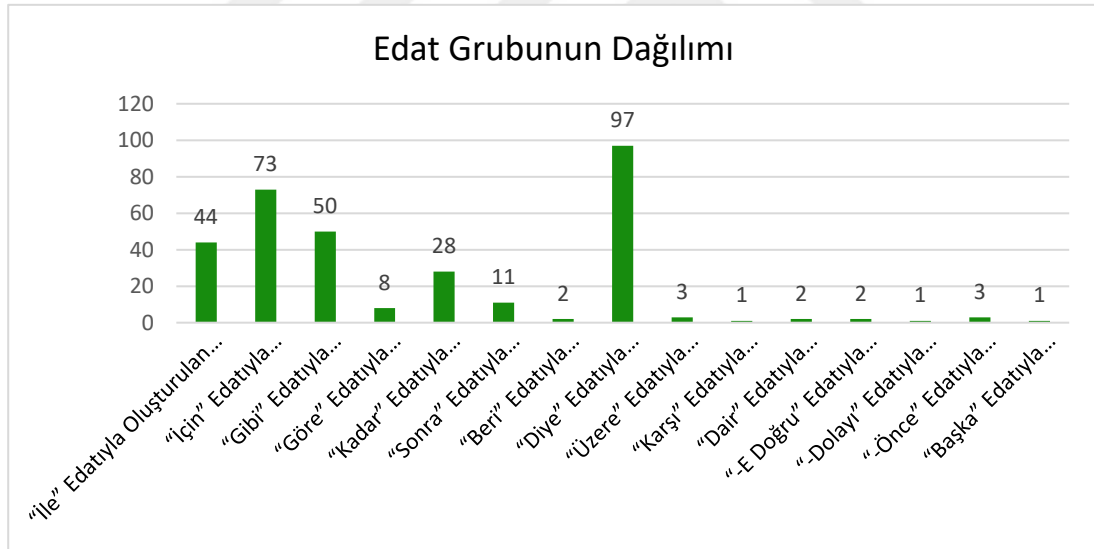
3.7.15 “Başka” Edatıyla Oluşturulan Edat Grupları

“Yetişkinlerin suyuna gitmemiz gerektiğini öğreneli çok olduğundan, biz de *içimizden başka, dışımızdan başka* cevaplar veririz.” /10.

Sonuç

1. Eser üzerinde yapılan edat grupları incelemesinde en çok kullanılan edat grubunun “diye” edatıyla kurulan grup olduğu tespit edilmiştir.
2. Yine yapılan bu incelemelerde en az kullanılan edat gruplarının “karşı”, “başka” ve “dolayı” edatlarıyla kurulan edat grupları olduğu görülmüştür.
3. Bununla birlikte “dair”, “doğru”, “üzere”, “önce” ve “beri” edatlarının oluşturduğu grupların da sayıca çok az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Grafik 3.7: Edat Grubunun Dağılımı

Toplam: 326

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.8 Bağlama Grubu

Leyla Karahan’a göre en az iki ismin bağlama edatlarıyla bağlanmasından oluşan sözcük grubudur (Karahan, 2010, s. 65).

Tahsin Banguoğlu ise bağlama grubunun cümle içinde kelimeleri, cümleleri veya iki paragrafı birbirine bağlamaya yarayan sözcük grubu olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Banguoğlu, bazı sözcüklerin bağlandıkları kelime veya yargıdan önce ve sonra tekrarlandığını belirtir (Banguoğlu, 1974, s. 390).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz ise bağlama grubunu açıklarken eş görevli ögeleri birbirine bağlayan bağlaçlardan oluştuğuna dikkat çekmiştir. Demir ve Yılmaz'a göre her bağlaç bağladıkları unsurların arasında yer almaz. Bazı bağlaçlar ögelerden önce bazı bağlaçlar ise ögelerden sonra kullanılır (Demir & Yılmaz, 2012, s. 241).

3.8.1 “Ve” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“Hayalimde; bir ağaç altına tek başına oturmuş, yere gazetesini sermiş, *üstüne 100'er gram zeytin ve peynirini açmış*, karnım doyuran bir Mustafa abi canlanıyordu.” /48.

“Kandil demek, küçüklerin, *büyüklerin ellerini öpmesi ve hayırlı kandiller dilemesi* demektir.” /118.

“Vakitlerinin büyük kısmını, bakkal önünde oturarak geçiren çocuklar için *bu ciddi ve önemli bir yenilikti.*” /150.

“O kadar ihtiyar ki, *kendi çocukluğunu hatırlıyor sadece ve çok güzel anlatıyor.*” /163.

“Son iki hafta kaptan dayının gazetesinden çıkan Ayşegül kitaplarını da vermemiştim, *gelip sorarsa ve satılmamışsa verirdim...*” /180.

3.8.2 “Ama” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“Arada cebinden bir tarak çıkartıp bıyıklarını ve kaşlarını tarıyor, *o zaman ona çok gülüyorum ama belli etmiyorum.*” /22.

““*Koku da karanlık da dayanılmazdı ama çan çok lazımdı.*” /58.

“*Ticaret hayatına erken yaşta atılmış ve gününün büyük bölümünü çalışarak geçiriyor olabilirim ama sonuçta bir sürü de boş vaktim var.*” /175.

3.8.3 “Ya Da” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“Mesela bu yaptıkları ürünlerden birazını yanlışlıkla döksen ya da ziyan etsen kıyamet kopar.” /81.

“Onların hakkında iyi ya da kötü konuşmaz.” /134.

“Mal arabaları haftada ya da on beş günde bir kez gelir.” /148.

3.8.4 “Yoksa” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“Şansım mı yaver gitmiyordu yoksa dikkatsiz mi davranıyordum?” /20.

“Annem, “Sofrada yedin yedin yoksa aç kalırsın.” dedi.” /72.

3.8.5 “Değil” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“Müşterilere değil kimseye söyleme! dedi.” /96.

3.8.6 “İle” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“Ambalajının üstüne “Maden suyu ile vişne suyunun mükemmel uyumu!” yazardık.” /35.

“Mürüvvet ablayla Ferit abi de öyle deli gibi aşıktı.” /103.

“Ben sorular sorup doktoru güldürürken kapıdan içeriye enseden ağrılı Lütfiye’yle romatizmalı Melahat girdi.” /141.

“Sığır jelatiniyle peynir altı suyu nasıl iğrenç gelirdi bana anlatamam.” /168.

““Kahveci dedem dedi ki, ‘Hep bakkal dedenle İbrahim amcan gidiyorlar yürüyüşe, beni de çağırırlar. Ben de gideyim, bacaklarım açılır’ dedi. Yazık onu da çağırın.” dedim.” /171.

3.8.7 “Ne... Ne...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“Ne kasketi evladım, ne yeleği?” /59.

“Ne ara gelmiş, ne ara görmüş anlamadım.” /110.

“Hepsini ne sever, ne de sevmez.” /134.

3.8.8 “Hem... Hem...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“*Hem üreticiye hizmet, hem tüketiciye...*” /36.

“*Hem aspirin hem gazoz satmıştım.*” /139.

“*Böylece hem elini öper, elinde ne olduğunu görür, hem de bakkala giriş izni alabilirdim.*” /155.

“*Hem kitap hem çikolata alsınlar, birini satacağım diye diğerinden olmayayım.*” /181.

“*Hem çuvalı hem bisikleti taşıyamazdım.*” /191.

3.8.9 “...Da ...Da” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“*Koku da karanlık da dayanılmazdı ama çan çok lazımdı.*” /58.

“*Sözümde durduğumu görünce yumuşuyor, dönüşte oyuncak da alıyor, pamuk helva da!*” /179.

“*Artık canım sıkılmayacaktı ve Ayşegül’den de kaptan dayımdan da kurtulmuştum.*” /180.

3.8.10 “Bir... Bir...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“*Bu yüzden priz, fiş, lamba, kablo gibi bir bakkalda değil de bir elektrikçide bulunması gereken tüm teçhizatı satıyorduk.*” /66.

3.8.11 “İster... İster...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“*İsterse farelere yedirir defterleri, isterse kendi yer.*” /152.

3.8.12 “Ya... Ya...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“*Ya kaybolmuş yolu bulamamışlardır ve yol sormak için bakkala uğramışlardır ya da birine birkaç günlüğüne ziyarete gelmişlerdir.*” /78.

3.8.13 “Mi... Mi...” Bağlacıyla Kurulan Bağlama Grubu

“*“Şeftali mi, vişne mi, kayısı mı?” dedim.*” /31.

“*Afiyet mi olacak, boğazlarına mı duracak kendileri bilir.*” /44.

“İçimden de *"Bakkal mıyız, dondurmacı mıyız? Dondurmacı mıyız, anne miyiz? Niye tembihliyoruz bunları böyle?"* diye söyleniyordum.” /54.

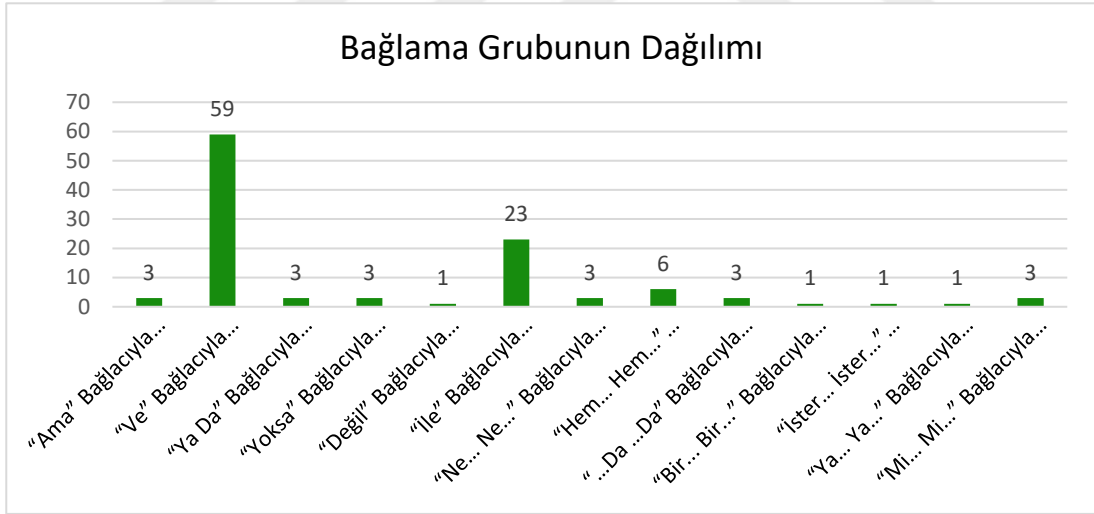
“Gereksiz kararsızlıklar yok, ürünü eline alıp bakıp bakıp incelemek yok, o *var mı bu var mı soruları* yok.” /134.

Sonuç

1. Eserde en çok kullanılan bağlama grubu “ve” bağlacıyla kurulan bağlama grubudur.

2. İncelenen bölümlerde en az kullanılan bağlama grupları ise “değil”, “ya... ya...”, “ister... ister...” bağlaçlarıyla kurulan bağlama gruplarıdır. Bu bağlama gruplarının kullanılmamasında başlıca sebep okur kitlesinin çocuklardan oluşmasıdır. Çocuk edebiyatı alanında eser veren yazarlar, çocukların dikkatinin dağılmasına ve ilgisini kaybetmesine sebep olacak uzun cümleleri kullanmaktan kaçınırlar.

Grafik 3.8: Bağlama Grubunun Dağılımı

Toplam: 110

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.9 Ünvan grubu

Karahan'a göre ünvan grubu kişi ismiyle birlikte kullanılan ünvan veya akrabalık bildiren isimden oluşmaktadır (Karahan, 2010, s. 68). Ünvan grubunda

önce kişi ismi sonra akrabalık veya ünvan gelir. Ünvan grubundan eksiz birleşim söz konusudur.

Nurettin Demir & Emine Yılmaz, ünvan grubunu açıklarken bir isim veya isim öbeğinin eksiz olarak birleştiğinden bahseder. Ayrıca bu grupta yardımcı ögenin önce geldiğini söyler (Demir & Yılmaz, 2012, s. 237).

Muharrem Ergin de ünvan grubunun ek almadan birleştiğini söyleyen araştırmacılardandır. Ergin'e göre önce isim ardından da akrabalık ismi veya ünvan gelmektedir. (Ergin, 2012, s. 389).

Bilal Aktan, ünvan grubu için kişi ismi ve buna bağlı ünvan veya akrabalık adının oluşturduğu niteleme grubudur demiştir (Aktan, 2009, s. 41-42).

Ünvan gruplarının vurgusu başta bulunmaktadır.

“Müşterilerin iğrenç esprilerine "Bu ne iğrenç espri *Salih amca*, bir daha duymayayım!" denmez, mecburen gülünür. Hatta ileri gidip "Midem suyu mu? Maden suyu-midem suyu... Ne hoş bir kelime oyunu Salih amcacığım, hahahaha!" gibi gurur okşayıcı sözler de söyleyebilirsiniz.” /31.

“*Remzi Hoca* zaten aşırı zengin, bir kilo peyniri, bir kilo zeytini yazsam bunun veresiye defterine, hayatta anlaşılmazdı.” /49.

““Neden dinleyeyim *Şükran abla*? Bu bakkalda neler oluyor, sen bir bilsen! Ne fakirlere para dağıtıyor dedem, ne küsleri barıştırıyor. Ne kavgalar çıkıyor bu bakkalda, ne hesaplar siliniyor... Benim hepsinden haberim var, ama kimseye anlatmıyorum." diyorum.” /100.

“*Osman dayı* bazen bakkala geliyor, bir tabure istiyor ve saatlerce bakkalın önündeki taburede oturuyor.” /122.

“Tam karşımda kocaman bir armut ağacı vardı, tarla bizim değil, *Vedat amcaların* tarlası.” /185.

Sonuç

1. İnceleme sonucunda tam 111 adet ünvan grubuna rastlanmıştır.

2. Eserde kullanılan ünvan grupları daha çok akrabalık isimlerinden oluşmaktadır.

3. Ünvan isimlerinden oluşan ünvan grupları akrabalık isimlerinden oluşturulanlara göre daha az sayıdadır.

3.10 Birleşik İsim Grubu

Kişi ismi olma özelliği taşıyan iki isim türünde sözcüğün birleşmesiyle ortaya çıkar.

Tamlananı özel isimden oluşan sıfat tamlamaları zamanla o şahsın ismi hâline gelerek grubu oluşturabilir. Ünvan grupları birleşik isim grubuna dönüşebilir.

Mustafa Altun birleşik isim grubunun iki sözcüğün birleşmesiyle oluştuğunu ve genellikle bir varlığın ya da bir mekanın adını ifade eden söz öbekleri olduğunu belirtmiştir (Altun, 2011, s. 19).

Leyla Karahan birleşik isim grubunun bir kişiye ait özel isim olmak üzere birlikte kullanılan kelime grubu olduğunu ifade etmiştir (Karahan, 2010, s. 69).

Ergin'in ifadesine göre ise birleşik isim grupları, yalnızca has isimlerden meydana gelen bir gruptur. Ergin'e göre tür isimlerinden oluşan birleşik isim yapımının sayısı çok azdır. Birleşik isim oluşturmak amacıyla kullanılan tür isimleri de zamanla has isim hâline gelmişlerdir (Ergin, 2012, s. 385).

Ergin, açıklamalarında konu edilen şahıs isimlerinden oluşmayan yer adları sebebiyle Leyla Karahan'dan görüş olarak ayrılmaktadır.

Bu yolla oluşturulmuş gruplarda vurgu son sözcük üzerindedir.

“*Robin Hood* zenginden alıp fakire veriyorsa ben de pekala bunu yapabilirdim.” /48.

“*Garip Mustafa* yok mu, 50 gram 50 gram, canım çıkıyor tartarken, verdim birer kilo yolladım.” /51.

“Dur bir de toruna anlatayım, belki o *Gıcır Şükriye*’ye anlatır diye düşündüm.” /95.

“*Sütçü Nurettin*’e, "Süte su katıyormuş!" diye söyleniyordu.” /108.

“*Hülya Avşar*’ın kartpostallarıyla yarışamayabilirdim ama kar manzarasından çok daha iyiydiler.” /116.

Sonuç

1. Hikâyelerde toplam 97 adet birleşik isim grubu kullanılmıştır.

2. Bu isimlerin çok büyük bir kısmı iki kelimedenden oluşan birleşik isim grubudur.

3. Eserde kullanılan birleşik isimlerin çoğu günlük yaşamda karşımıza pek çıkmayan isimlerden oluşmuştur. Bu kullanımın temel sebeplerinden biri de çocukların ilgisini çekmek ve eserde geçen karakter isimlerinin akılda kalıcılığını artırmaktır.

3.11 Ünlem Grubu

Karahan, ünlem grubunu açıklarken ünlem ile isim unsurunun birleşmesinden meydana geldiğini ifade etmiştir. Ünlem grubunda önce ünlem sonra isim gelmektedir. Her iki unsur da ek almadan birleşir. Leyla Karahan, ünlem grubunu cümle dışı unsur olarak belirlemiş ve hitaplarda kullanıldığını söylemiştir. Cümlelerin herhangi bir yerinde cümle dışı unsur olarak kullanılabileceğini belirtmiştir (Karahan, 2010, s. 70).

Hacı İbrahim Delice, ünlem grubunu edat öbeklerini açıklarken “ünlem edatı öbeği” başlığı altında ele almış olup ayrı bir kelime grubu olarak ele almamıştır. Kendisi bu grubun yani ünlem edatı öbeğinin ünlem edatıyla isim unsurunun birleşmesinden oluşan sözcük grubu olduğunu ifade etmiştir (Delice, 2003, s. 23-24).

Muharrem Ergin, ünlem grubunu tanımlarken bu grubun seslenme bildiren edat ve isimden oluştuğunu söylemiştir. Seslenme edatının önce geldiğini hemen sonrasında isim unsurunun geldiğini ve eksiz bir birleşme olduğunu söylemiştir.

Tek kelime hâlinde bulunan edatın bir isimle ya da isim görevinde kullanılan kelime grubuyla da oluşabileceğini eklemiştir (Ergin, 2012, s. 370).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz ise ünlem grubunu açıklarken bir ünlemin bir isim veya isim öbeğiyle birleşmesinden oluştuğunu söylemiştir. Demir ve Yılmaz'a göre bu grupta yardımcı öge önce gelmektedir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 233).

Ünlem grubunda vurgu ünlemin üzerindedir.

““Dondurma!" dedi çocuk. "Aaaaa açık dondurma, hayatta almam!" dedi.” /80.

“Birbirlerine "Ay benim salçam bu sene çok güzel olduuuu!", "Reçellerimi bir gör, bakmaya doyamazsın!" gibi garip şeyler söylerler”. /81.

“Babaannemle annem, “Ah yavrum, bak nasıl da seviyor kandilleri, maşallah maşallah! falan diye seviniyorlardı.” /118.

“Dedem içeriden "Hadi yavrum getirsene defterleri!" diye sesleniyordu ama ben olayın etkisiyle yerimden kımıldayamıyordum.” /151.

““Offff dede yaaa, senin aklına şaşayım ben! Defterler hiç buraya konur mu? Beğendin mi yaptığını, fare yemiş hepsini, Cık Cık Cık! " diye öterken dedemle göz göze geldim.” /152.

Sonuç

1. Eserin incelenmesi sonucunda 24 ünlem grubu kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

2. Grubun kullanım sıklığı diğer gruplara göre daha azdır.

3.12 Sayı Grubu

Leyla Karahan, grubun sıralanmış sayı isimlerinden oluştuğunu belirtmiştir (Karahan, 2010, s. 72).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz sayı grubunu açıklarken iki sayının ek almadan birleştiğini ifade etmiştir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 240).

Sayı gruplarında iki unsur da birden çok sayı isminden oluşabilir. Sayı grubunu oluşturan unsurlar ayrı ayrı sayı grubu veya sıfat tamlaması oluşturabilir.

Muharrem Ergin ise sayı grubunun büyük ve küçük sayı olmak üzere iki ögeyle oluştuğunu belirtmiştir. Önce büyük sayının ardından küçük sayının geldiğini ifade eden Ergin, sayıların direkt olarak birleştiğini aktarmıştır (Ergin, 2012, s. 390).

Bilal Aktan, sayı grubunu basamak sistemine göre sıralanan sayı adlarından oluşan topluluk olarak açıklamıştır (Aktan, 2009, s. 53).

Sayı grubunda vurgu sonda bulunmaktadır.

Dedemin Bakkalı adlı eserde sayılar yazıyla değil rakamla yazılmıştır. Bu sebeple eserde sayı grubuna rastlanmamıştır.

3.13 Birleşik Fiil Grubu

Bir eylemi, durumu, işi veya oluşu karşılamak amacıyla birden fazla kelimenin birleşmesiyle oluşan gruplara birleşik fiil grubu denmektedir. Araştırmacılar bu konu üzerinden farklı görüşlere ve tasniflere sahiptir.

Leyla Karahan, eserinde birleşik fiil grubunu tanımlarken bu grubun bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek amacıyla yan yana gelen kelimeler topluluğu olduğunu söylemiştir. Araştırmacı çalışmasında birleşik fiilleri “bir hareketi karşılayan birleşik fiiller” ve “bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” olarak iki temel başlıkta incelemiştir (Karahan, 2010, s. 73).

Muharrem Ergin’e göre birleşik eylem, yardımcı fiil ve adın veya bir eylem biçiminin oluşturduğu sözcük grubudur. Ergin, önce ad ya da eylem unsurunun sonra yardımcı eylemin geldiğini söylemiştir. Yardımcı eylemin başına getirilen ögenin ad veya eylem olmasına göre birleşik fiiller farklı isimlerle anılmaktadır. Bu birleşik fiillerin yardımcı fiilleri de birbirinden ayrıdır. Ergin, birleşik fiilleri isimle birleşik fiil yapan yardımcı fiiller ve fiille birleşik fiil yapan yardımcı fiiller olarak ikiye ayırmıştır (Ergin, 2012, s. 386).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz’a göre birleşik fiil grupları bir adın ve bir yardımcı eylemden ya da iki eylemin birleşiminden meydana gelir. İlk ögenin ad

olduğu birleşik fiillerde yardımcı eylem ilk kelimeyi yüklem yapar. Unsurlarından ikisi de eylem olan birleşik fiillerde ise birincisi bazı zarf-fiil ekleri alır. Birleşik fiiller söz dizimi bakımından ilk fiilin içeriğini tekrar, süreklilik, beklenmezlik ve birdenbirelik gibi anlamlarla zenginleştirir (Demir & Yılmaz, 2012, s. 240).

Bilal Aktan, ad ve yardımcı eylemin ya da iki farklı eylem biçiminin veya ad görevinde kullanılan kelime ya da kelimelerin esas eylemle birleşmesinden meydana gelen ve tek bir hareketi karşılayan sözcük türünün birleşik eylem olduğunu aktarmıştır (Aktan, 2016, s. 43).

Bu çalışmada incelenen birleşik fiiller Leyla Karahan'ın tasnifi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Birleşik fiiller “bir hareketi karşılayan” ve “bir hareketi tasvir eden” şeklinde iki temel başlıkta incelenmiştir.

3.13.1 İsim + Yardımcı Fiil Yapısındaki Birleşik Fiil Grubu

Leyla Karahan bu özelliklere sahip birleşik fiillerde *et-*, *ol-*, *yap-*, *eyle-*, *kıl-*, *bulun-* eylemlerinin kullanıldığını söylemiştir. Bu birleşik fiil grubunda temel unsur olan isim önce gelirken yardımcı unsur olan eylem ise sonra gelir. Yardımcı eylem, manayı üstüne alan ad görevinde kullanılan sözcüğü eylemleştirir (Karahan, 2010, s. 73).

3.13.1.1 “et-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu

“Gözlerini patlata patlata bana nasıl baktığından, olur olmaz her şeyde hemen "Evladım sen niye böylesin, sen kime çektin?" diye bağırmasından, ben konuşurken sürekli kaşını gözünü oynatıp beni susturmaya çalışmasından hiç *söz etmedim.*” /22.

“Eskiden, yani henüz cipsler üretilmeden ve satışa sunulmadan önce burada bir bank vardı ve gelen müşteriler bu bankın üzerine oturup bizimle *sohbet edebiliyorlardı.*”/29.

“Dedem birkaç kere "Amma alıştı bu hayvan da bakkala, bir şeyler mi veriyorsun sen buna?" falan diye sordu ama *inkâr ettim.*” /74.

“Arkalarından "*Merak etmeyin*, ben buradayım, her şey yolunda, ikisini de idare ederim, bol bol yürüyün, İyi gezin!" dedim.” /172.

“Hakkı’nın yaptığına bak yaaa? Sana daha iyi hizmet vereceğim diyorum, beni dedeme *şikâyet ediyor.*” /183.

3.13.1.2 “ol-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu

“Her zamanki gamsız tavırlarıyla elini cebine sokup “İkisini ayrı ayrı satarsam daha *zengin olurum.*” dedi.” /38.

“Bu duruma *gıcık oluyorum* ama dedem kızar diye kimseye söylemiyorum.” /99.

“Bunun için bahçeye çıkmam ve üşümem gerektiğinden o müşterilere *sinir oluyordum.*” /112.

““Yav ben okumadan *doktor olmuşum.* Seni sollayıp geçmişim, senin hastalar bana geliyor. Bak Lütfiye’yle Melahat’a! Dimdik ayağa kaldırdım” diyemedim tabii.” /145.

“Görselliğe önem veren anneler kat kat yapıp üstüne de renkli pasta süsleri döküyorlar, yerken kıtır kıtır daha *güzel oluyordu.*” /170.

3.13.1.3 “kıl-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu

“Buldu benim gibi çırağı, aheste aheste *namaz kılsın*, kahveye gitsin, gazete okusun, ohhhh!” /37.

3.13.1.4 “yap-” Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiil Grubu

“Çünkü orada insanlar ne kadar çok içecek görürlerse o kadar çok içmek isterler ve bu da daha çok *satış yapmak* demektir.” /30.

“Kel Hasan'a da *indirim yaptım.*” /104.

“Çok büyük bir *iyilik yaptıklarını*, çok büyük sevap işlediklerini anlattım.” /126.

“Ben bu kadar zeki çocuk görmedim, biz yıllardır *yanlış yapıyormuşuz.*” /146.

“Eğer dedemden önce *atak yaparsam* fare yenikli defter meselesinden alnımın akıyla çıkabilirdim.”/152.

3.13.1.5 Diğer Fillerle Kurulan Birleşik Fiil Grubu (Deyimler)

“Fakirler ağaç altında 50 gram zeytin yerken, zenginler para, para, para diye birbirlerini yesinler.” /52.

“Dışarıda dondurmamla bir *tur atarım*, başka çocukların da *canı ister*, onlar da gelir bakkala, dondurma satarız diye düşündüm.” /62.

“Mesela bu yaptıkları ürünlerden birazım yanlışlıkla döksen ya da ziyan etsen *kıyamet kopar*.” /81.

“Mürüvvet "Kaçarım!" dedi, babası "Vermem!" dedi, kız inat etti, Ferit kızın babasına *kafa tuttu*, *araya birileri girdi...*” /103.

“Kendime zarar vermemden, kendimi yakmamdan korkabileceği, bunun için kızmış olabileceği *aklının ucundan bile geçmiyordu*.” /111.

3.13.2 Zarf-Fiil + Tasviri Fiil Yapısındaki Birleşik Fiil Grubu

Grubu oluşturan birleşik eylemler, zarf-fiil eki almış eylem ve tasvir eyleminin birleşmesiyle ortaya çıkmıştır. Tasvir eylemi, esas eyleme yeterlik yani yetebilme, olasılık, hızlilik, yaklaşıma vb. manalar katmaktadır.

Leyla Karahan’a göre birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan eylem ve tasvir eyleminden oluşur. Önce temel unsur ardından tasvir eylemi gelir. Bu yapıdaki birleşik fiil grubu -A, -I, -Ip zarf-fiil eklerini taşır (Karahan, 2010, s. 177).

3.13.2.1 “(y) a +bil-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

“Gazete okurken gazeteyi indirmediği hâlde benim ne yaptığımı, bakkala kimin girdiğini, kimin çıktığını *bilebiliyor*.” /22.

““Bence ben piyano falan çalamam ama belki org *çalabilirim*, değil mi anne?”” /72.

“Hırsız içeriye girerse "Hoş geldiniz! Burası küçücük bir köy bakkalı. Günde en fazla şu kadar para kazanıyoruz. O kadarcık para için kendinizi yormanıza, adınızı kirletmenize gerek yok. Buyurun bir gazoz açayım, dinlenin, gidin." falan *diyebilirdim*.” /73.

“Bahçeden “Neredesin sen yinee? Eve gel çabuuuuuk! diye bağırınca bir dakika içinde evde *olabiliyorum*.” /178.

“Çok değişik çocuklar vardı, okuduğunu kesin yanlış unlayan ve bir daha bakkaldan sadece kitap alıp gıda almayan *olabilirdi*.” /181.

3.13.2.2 “(y) ı + ver-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

“Oraletimi içerken sinirim *geçiveriyor*.” /23.

“Gazoz şişesi kasasının üstüne çıkıp şıp diye *bağlayıverdi*.” /58.

“Mektubu yukarıdan aşağıya *okuyuver*.” /105.

““Şunu *yapıver!*”” /176.

““Şuraya şunu *götürüver!*” diye arka arkaya işleri sıralar.” /176.

3.13.2.3 “(y) a + kal-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

“Anlatıyor anlatıyor, sonra *uyuyakalıyordu*.” /163.

3.13.2.4 “-mAyA başla-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

“Süper fikir, dedim ve külahları *doldurmaya başladım*.” /91.

“Doktor “Başka neyin var?” falan diye *sormaya başladı* ama Lütfiye teyze ona değil bana anlatıyordu.” /141.

““Sorulur. Anket yaptım ben. Yapmak zorunda kaldım. Kakaladın bana fare yenikli defterleri. Herkes güzel kaplı defter kullanırken ben yırtık defterle mi gitseydim okula? 'Kıza bak yırtık defterle okula geliyor' mu deselerdi? Benim suçum mu fare yediyse, ben mi yolladım fareleri? Hep bana kızılıyorsunuz, hep ben suçluyum, hep bana yırtık defteöeöeeer!” diye *ağlamaya başladım*.” /157.

““Seninse senin. Deli misin evladım? Niye böylesin sen? Böyle mi oynanır bebekle? N'apcaz bu saçları şimdi? Şu rezilliğe bakar mısın? Annen nerede?” diye taramalı tüfek gibi soru *taramaya başladı*.” /188.

“Aynaya bakınca deli gibi *ağlamaya başladı*.” /189.

3.13.2.5 “-mAk iste-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

“Sorunlarını, hayallerini, sıkıntılarını, *yapmak istediklerini*, başardıklarını anlatmazlar.” /10.

“Çünkü orada insanlar ne kadar çok içecek görürlerse o kadar çok *içmek isterler* ve bu da daha çok satış yapmak demektir.” /30.

“Madem en fazla üç tane oyuncağa binebiliyordum, birini bıraktım. Kendimce ben sizden daha bonkörüm *demek istiyordum*.” /56.

“Dedem tezgâhın altına her elim attığında külah *bulmak ister*.” /90.

“Babam yanıma gelmek, *susturmak istiyordu* ama annem "Şımartma şunu, ağlar ağlar susar." diyordu.” /190.

3.13.2.6 “-mAyA çalış-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

“Gözlerini patlata patlata bana nasıl baktığından, olur olmaz her şeyde hemen "Evladım sen niye böylesin, sen kime çektin?" diye bağırmasından, ben konuşurken sürekli kaşını gözünü oynatıp beni *susturmaya çalışmasından* hiç söz etmedim.” /22.

“Onlara gerçeği *anlatmaya çalışma*, anlamazlar.” /66.

Sonuç

1. Eserde incelenen bir hareketi karşılayan birleşik fiillere bakıldığında en sık kullanılan anlamca kaynaşmış yani deyimleşmiş olan birleşik fiiller olmuştur.

2. Bununla birlikte isim + yardımcı fiil yapısındaki birleşik fiillerde en sık kullanılanlar *ol-* ve *et-* yardımcı eylemleriyle kurulanlardır. Ayrıca *kıl-* yardımcı eylemiyle kurulan birleşik fiil ise 1 adettir.

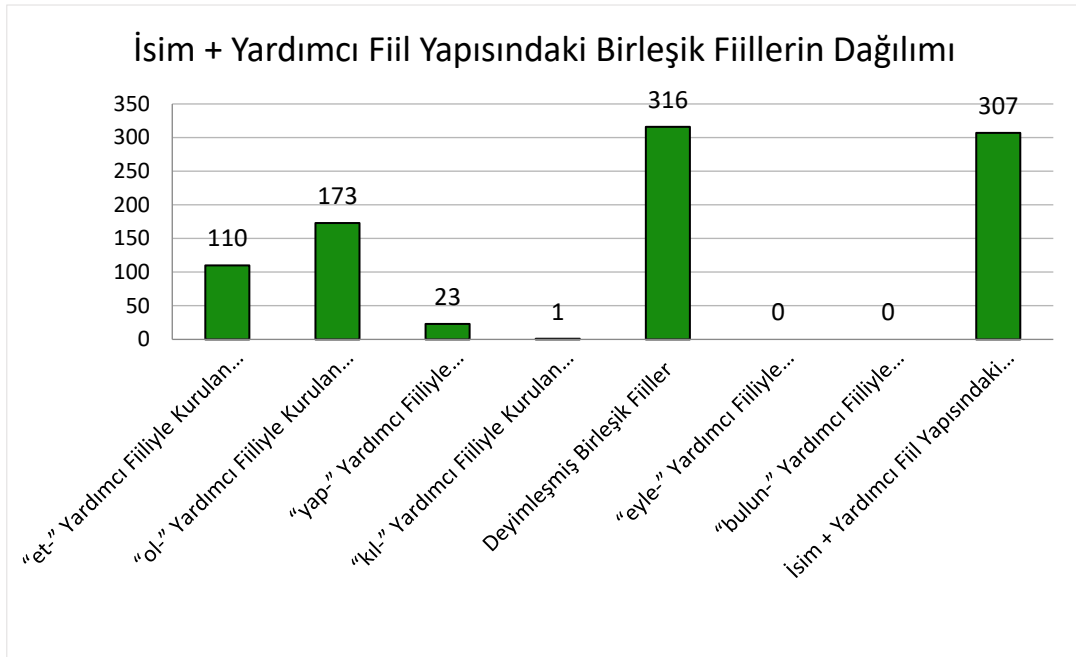
3. İnceleme sonucunda *yap-* yardımcı eylemiyle kurulan birleşik fiilin 24 adet olduğu tespit edilmiştir.

4. Eserde *eyle-* ve *bulun-* yardımcı eylemleriyle kurulan birleşik fiillere rastlanmamıştır.

5. Zarf-fiil ve tasviri fiilin birlikte kullanıldığı birleşik eylemlerde (y) *a + bil-* ile kurulan birleşik fiillerin en fazla kullanılan birleşik fiil olduğu görülmüştür. (y) *a + kal-* ile kurulan birleşik fiil ise en az kullanılan birleşik fiildir.

6. İncelenen eserde (y) *a + dur-*, (y) *e + gel-*, (y) *e + git-*, (y) *a + gör-*, (y) *e + yaz-* ile kurulan birleşik fiillere rastlanmamıştır.

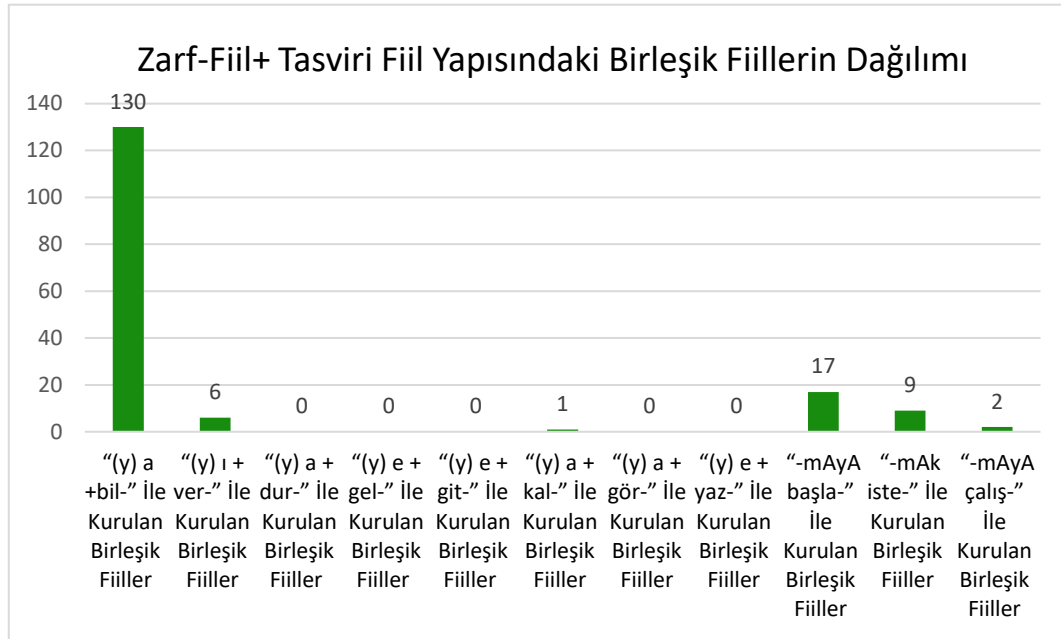
Grafik 3.9: İsim+Yardımcı Fiil Yapısındaki Birleşik Fiillerin Dağılımı

Toplam: 931

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 3.10: Zarf-Fiil+ Tasviri Fiil Yapısındaki Birleşik Fiillerin Dağılımı

Toplam: 165

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.14 Kısaltma Grubu

Leyla Karahan’a göre bahsi geçen kelime grubu, cümlelerde kalıplaşma ya da zaman içinde kullanımdan düşme gibi bir durumla oluşmuş söz öbekleridir. Leyla Karahan kısaltma grubunu tanımlarken bu grupların genellikle fiilimsilerden kısaltmış olduğunu veya kalıplaşma yoluyla oluştuklarını söylemiştir. Ayrıca Karahan, kısaltma gruplarında birinci unsurun genellikle nitelik belirten bir isim olduğunu ikinci unsurun nitelik ismi olmayabileceğini ifade etmiştir. Kısaltma gruplarının unsurlarının sözcük öbeği olabileceğini söyleyen Karahan, grubun tümce içinde ön ad, ad ve ulaç görevi yaptığını eklemiştir (Karahan, 2010, s. 79-80).

Bilal Aktan kısaltma gruplarını açıklarken kuralsız olarak oluşturulan kısaltma gruplarının bulunduğu gibi kurala bağlı kalınarak oluşturulan kısaltma gruplarının da bulunabileceğini aktarmıştır (Aktan, 2009, s. 71-79).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz ise kısaltma gruplarını tanımlarken farklı görüşler olduğunu altını çizmiştir. Nurettin Demir ve Emine Yılmaz’a göre kısaltma grubu üzerine araştırmacıların farklı görüşleri bulunmaktadır. Nurettin

Demir ve Emine Yılmaz kısaltma gruplarını ilk unsurun sahip olduğu eke göre farklı başlıklar altında incelemiştir. (Demir & Yılmaz, 2012, s. 238).

Muharrem Ergin için kısaltma grupları, sözcük öbeklerinin ve tümcelerin kısalmasından meydana gelmiştir. Bu gruplar kurala bağlı değildir. Ergin'e göre sayıca az rastlanan bir grup olarak gösterilen kısaltma gruplarında vurgu baştır (Ergin, 2012, s. 397).

Ergin kısaltma gruplarını kendi içinde isnat, genitif, datif, lokatif ve ablatif grupları olarak farklı gruplara ayırmıştır.

Hacı İbrahim Delice ise söz konusu grupları ayrılma öbeği, belirtme öbeği, ilgi öbeği, isnat öbeği, kalma öbeği ve yönelme öbeği olmak üzere kendi içinde farklı alt gruplara ayırmıştır (Delice, 2003, s. 40-42).

3.14.1 İsnat Grubu

Leyla Karahan'a göre bu grup çekim eki almayan ya da sadece ilk kelimesinde sahiplik ekinin bulunduğu gruptur. (Karahan, 2010, s. 80-81).

“*Aksiyonu bol, can güvenliği yok.*” /14.

“*Aklı kıt olduğu için çalışamıyormuş da...*” /46.

“*Soru tekrar ediyorsa, durum ciddi demektir. İtiraf ettim.*” /142.

“*Başında kaşı gözü ayrı oynayan dedesi yok, "Yemek ye!" diyen annesi yok, doktor yok, Melahat yok, Lütfiye yok...*” /147.

“*Hepsinin ağzı açık kalır.*” /196.

3.14.2 Yükleme Grubu

Grubu oluşturan ilk unsurun yükleme hâli taşıdığı gruptur.

“*Her zamanki gamsız tavırlarıyla elini cebine sokup "İkisini ayrı ayrı satarsam daha zengin olurum." dedi.*” /38.

“*Bakkalın kapısını açık, tezgâhı da boş bırakıp çıkmıştım ve kahvede dedelerimi ticaretten anlamamakla suçluyordum.*” /39.

“*Bakkalı açık bırakıp gitmek büyük hataydı.*” /39.

“*Bunları tek tek yazayım, zamanın nasıl geçtiği hakkında fikir verir.*” /89.

““O, enseden giren baş ağrısı ilacı. Sana olmaz. *Bacak ağrısının ilacı başka.* Ona başka ilaç veriyorum.” dedim.” /138.

3.14.3 Yönelme Grubu

İlk unsurun yönelme eki taşıdığı gruptur.

“Hem *üreticiye hizmet*, hem *tüketiciye...*” /36.

“Hayalimde; bir ağaç altında *tek başına oturmuş*, yere gazetesini sermiş, üstüne 100’er gram zeytin ve peynirini açmış, karnını doyuran bir Mustafa abi canlanıyordu.” /47-48.

“Babaannemlerde kaldığımız bir gece, *sabaha karşı*, ev telefonu çaldı.” /75.

“Beni de *telefon kulübesine bekçi* diyor.” /100.

“*Buna benzer* bir metni köftecide okumuştum.” /154.

3.14.4 Bulunma Grubu

İlk unsurun bulunma eki taşıdığı gruptur.

“Ama insanın *aklında derin bir iz* bırakıyor bu son soru.” /11.

“Adam külahlı uzatıyor ve *tepede asılı* duran bir çana vuruyor.” /56.

“Dedim ya, dedem camiye giderken beni *bakkalda yalnız* bırakırdı.” /61.

“Mal arabaları haftada ya da *on beş günde bir* kez gelir.” /148.

“Onun okuduğu gazete *haftada bir* gün kitap veriyor, o da onları vitrine diziyo.” /176.

3.14.5 Uzaklaşma Grubu

İlk unsurun uzaklaşma eki taşıdığı gruptur.

“*Kendisinden daha büyük* bir Rukiye daha yoktu yani.” /58.

“Yeni yıla tam on gün kala, dedem *depodan kocaman* bir demir raf getiriyordu.” /112.

“Osman abi gittikten sonra *müdürden bir avuç* kolonya aldım ve sobanın üstüne attım.” /117.

“Ben sorular sorup doktoru güldürürken kapıdan içeriye *enseden ağırlı* Lütfiye’yle romatizmalı Melahat girdi.” /141.

“Orada tulumba var, *tulumbadan su* çektim, biraz su içtim.” /190.

3.14.6 Vasıta Grubu

Birinci unsurun vasıta hâli eki aldığı kısaltma gruplarına vasıta grubu denir.

“Yedikçe büyüyeceğim, büyümek sadece *yemekle orantılı* çünkü.” /11.

“Her zaman *zekâsıyla övünen* yetişkin milleti, aslında kafasını pek çalıştırmaz.” /66.

“Kabul edelim, çocukların olayların önem sırasını mantıklı bir şekilde sıraya *dizmeyle alakalı* ciddi bir sorunu var.” /111.

““Altı saat *arayla iki tane iç!*” dedim.” /139.

“O *sığır jelatiniyle peynir altı suyu* nasıl iğrenç gelirdi bana anlatamam.” /168.

3.14.7 Eşitlik Grubu

İlk unsurun uzaklaşma, diğer unsurun yönelme eki taşıdığı gruptur.

“*Gizlice almak* bana göre olmadığından, ödünç almak en güzeliydi...” /82.

“Hatice teyzenin *dünyaca ünlü* tarhana ve makarnalarını geri vermeye bile tenezzül etmedim, kapının önüne bıraktım kaçtım.” /87.

“Ve elimizde *bolca defter* vardı.” /150.

“Bana sıra geldiğinde *hızlıca Elham*, Kulhuvallah, Subhaneke’yi okuyor sonra bir köşede Çokomel kâğıdından ayraç yapıyordum.” /160.

“20 yıl boyunca her yaz dedeme ıraklık yaptım.” /198.

3.14.8 İlk Unsuru Uzaklaşma Hâli, İkinci Unsuru Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları

Birinci unsurunun uzaklaşma ikincisinin ise yönelme eki aldığı gruptur.

“Buradan öteye gidemezler.” /11.

“Dedim ki "Senin tarhanan *dilden dile* dolaşıyor. Tarifim istemeye de utanıyorlar. Bir pişirimlik verecekmişsin, kendileri bulacaklarmış içine neler koyduğunu!"” /82.

“Bizim köyden postalanan kartlar *dilden dile* dolaşacaktı, ertesı sene daha çok yapacaktım.” /113.

“Ben sorular sorup doktoru güldürürken *kapıdan içeriye* enseden ağrılı Lütfiye’yle romatizmalı Melahat girdi.” /141.

“Ama defterleri elime aldıkça *şoktan şoka* giriyordum.” /151.

3.14.9 İkinci Unsurun Yönelme Hâli Eki Taşıdığı Kısaltma Grupları

İkinci unsurı yönelme hâli eki taşıyan kısaltma gruplarıdır.

“Hepsi *yan yana* çok güzel durdular.” /84.

““Bir de parayla mı satıyorsun? Evladım sen niye böylesin? Kime çektin sen? Yavrum sen niye böylesin?” diye *arka arkaya* sayarken kapıdan ninem girdi.” /143.

““Offfff dede yaaa, senin aklına şaşayım ben! Defterler hiç buraya konur mu? Beğendin mi yaptığını, fare yemiş hepsini, Clk Clk Clk!” diye öterken dedemle *göze* geldim.” /152.

““Şuraya şunu götürüver! " diye *arka arkaya* işleri sıralar.” /176.

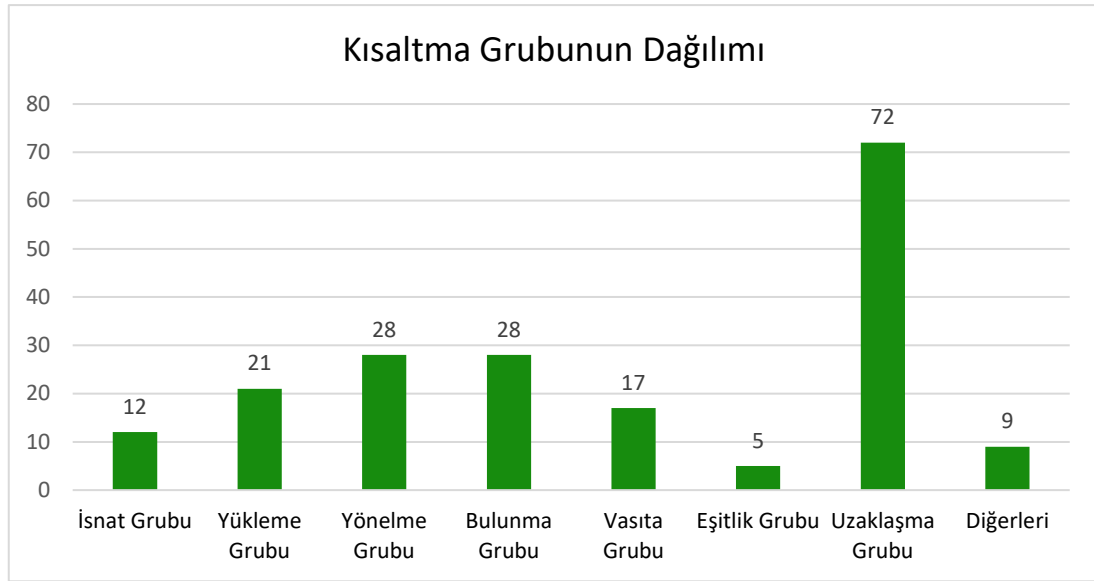
Sonuç

1. En sık kullanılan kısaltma grubu uzaklaşma grubudur. Bulunma ve yönelme grubu diğer kısaltma gruplarına nazaran sık kullanılan diğer kısaltma gruplarındandır.

2. En az kullanılan kısaltma grubu ise ikinci unsuru yönelme eki taşıyan gruptur. Birinci unsuru uzaklaşma, ikincisi yönelme eki taşıyan kısaltma grubu ve eşitlik grubu da diğer kısaltma gruplarına göre az sayıda kullanılmıştır.

3. Eserde kullanılan kısaltma gruplarının amacı kısa ve öz cümleler kurarak okur kitlesi olan çocuğun dikkatinin dağılmaması, konudan kopmaması, eserdeki olayları daha kolay anlamasıdır.

Grafik 3.11: Kısaltma Grubunun Dağılımı

Toplam: 192

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

SONUÇ

Çocuk, içinde bulunduğu toplumun vazgeçilmez parçalarından biridir. Çocuklar yaşadıkları toplumu geleceğe taşıyacak, gerektiğinde onu yeniden inşa edip dönüştürecek, yeni nesillere de bu dönüşümü anlatacak bireylerdir. Çocuk kavramının öneminin anlaşılmasıyla birlikte çocuk eğitimi de aynı derecede önem kazanmaktadır. Çocuk gelişiminin ne kadar elzem olduğunu anlayabilen toplumlar, çocuğa bu gelişim yolculuğunda eşlik edecek çocuk edebiyatı eserlerine de o ölçüde kıymet verirler. Çocuklarda hayal gücünün gelişmesi, yaratıcı düşüncenin ortaya çıkması, dil gelişiminin sağlanması çocuğu kendi dünyasına çeken ve onu maceralardan maceraya sürükleyen çocuk kitaplarıyla gerçekleşir. Bu kitapların içeriği de beklenen eğitim unsurlarını içermesi ve nitelikli olması açısından son derece önemlidir. Çocuk kavramının ve çocuk eğitiminin dünyanın her yerinde önem kazanmasıyla birlikte çocuk edebiyatı ürünlerinin de niteliği inceleme konusu olmuştur. Yapılan çalışmalarla birlikte çocuk kitaplarının niteliği artırılmaya çalışılmış, bu çalışmalar çocuk dünyasına hitap edecek yeni eserlere de yol gösterici olmuştur.

Şermin Yaşar, son yıllarda çocuk edebiyatına çok okunan eserler kazandırmış, çocuklar tarafından çok sevilen ve kitapları ilgiyle takip edilen isimlerden biri hâline gelmiştir. Yazar eserlerinde çocukların anlayabileceği, yalın ve içten bir anlatım tercih eder. Eserlerinin içeriğinde çocukların ilgisini çekecek ve onları kitabın iç dünyasına alacak çizimlere fazlasıyla yer verir. Kitaplarının içeriğinde günlük konuşma dilinde yazmak amacıyla ölçünlü dilin dışına çıktığı, ünlülerin ve ünsüzlerin normalden farklı kullanıldığı, günlük konuşma diline ait görüntüler sunduğu görülebilir.

Dedemin Bakkalı adlı eserinde de yukarıda bahsedilen durumların yansımaları görülmektedir. Anılan eserde çocukların anlayabileceği, sade ve içten bir anlatım yakalayabilmek adına uzun cümlelere, betimlemelere ve karmaşık kelime gruplarına yer verilmemiştir. İsim tamlamaları grubunda en sık kullanılan tamlama çeşitlerinin “unsurları tek kelime olan belirtili isim tamlaması” ve “unsurları tek kelime olan belirtisiz isim tamlaması” olması Şermin Yaşar’ın çocukların anlayabileceği dilde yazdığına kanıt niteliğindedir.

Şermin Yaşar, eserinde çocukların gözünden yetişkinlerin çocuklara ve olaylara yaklaşımlarını anlatmayı hedeflemiştir. Bu anlatımın üzerinden yetişkinlerin çocukları anlamadığı, haksız oldukları durumlarda bile haklıymış gibi davrandıkları ve çocukların fikirlerine ciddiyetle yaklaşmadıkları sonuçları çıkarılabilmektedir. Eser kahramanı bu durumu kendi bakışıyla eleştirirken okuyucuya bu tarz durumlarda yapılabilecekler hususunda yönlendirmelerde de bulunmaktadır. Eser, yazarın akıcı anlatımı ve çocukların ilgisini çekecek olaylara değinmesi, çocuklara okuma alışkanlığı kazandırması açısından değer taşımaktadır.

Olayların anlatımında giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşma gibi bir durum yoktur. Eser belli bir anlatım planına göre yazılmak yerine farklı zamanlarda gerçekleşen olay örnekleri üzerinden yetişkin eleştirisi yapmayı hedeflemektedir. Bu anlam bütünlüğü oluşturma konusunda okur kitlesini zorlayabilse de olaydan olaya geçerek okurun merakını diri tutma konusunda büyük bir etki sağlamaktadır.

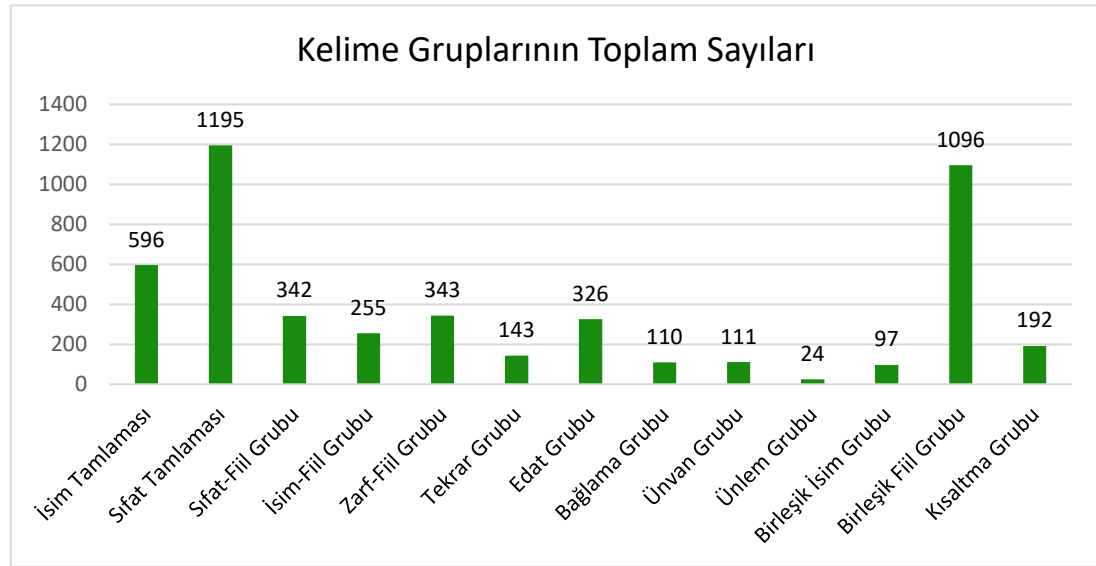
Eserde dil zenginliğini oluşturan unsurlardan biri de deyimlerdir. Eserde toplam 316 adet deyim kullanılmıştır. Yazar, olayların anlatımında sıkça deyimlere başvurmuştur. Günlük konuşma dilinde sıkça kullanılan çocukların da anlamsal açıdan hakim olduğu ve kolayca yorumlayabileceği deyimler anlatıma zenginlik katmıştır. *Yüreği dayanmamak, konuyu kapatmak, gözleri yuvalarından fırlamak, kendi kazdığı kuyuya kendi düşmek, ortadan kaldırmak, tepesinin taşı atmak, başını belaya sokmak, canı sıkılmak ve canı çekmek* gibi birçok bilinen deyme yer verilmiştir. Atasözü kullanımı ise deyim kullanımına göre çok azdır. Buradan da yazarın okur kitlesine göre yazmak istediği, uzun cümleli ve karmaşık dil birliklerine yer vermediği anlaşılmaktadır. Eser çocuklara yönelik yazıldığından argo kelimeler de sayıca çok azdır.

Eserde kullanılan alıntı sözcüklerin çoğu dilimize yerleşmiş olan Arapça ve Farsça alıntı kelimelerden oluşmaktadır. Bu kelimelerin kullanımı da çocuklar tarafından yadırganmamaktadır çünkü çoğu günlük hayatlarında karşılına sıkça çıkan kelimelerden seçilmiştir.

Eser kelime grupları açısından çeşitlilik göstermektedir. İnceleme sırasında Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* isimli çalışması (2010) temel kaynak olarak belirlenmiştir. İncelemeler bu eserde yer alan sınıflandırmalara göre yapılmıştır.

Çalışmanın genel çerçevesi belirlenirken diğer kelime grupları üzerine yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemler incelenmiştir. İnceleme sonucunda Arda Karadavut'un *Kuseyin Esenkocoyev'in Hikâyelerinde Kelime Grupları (Metin-İnceleme-Türkiye Türkçesine Aktarım)* isimli yüksek lisans tez çalışmasında (2016) kullandığı yöntem çalışmanın oluşum aşamasında yol gösterici olmuştur. Eserde toplam 4830 adet kelime grubu kullanılmıştır.

Grafik 3.12: Kelime Gruplarının Dağılımı

Toplam: 4830

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Eser üzerine yapılan incelemenin sonuçlarını sıralarsak:

1. Eserin okur kitlesi çocuklar olduğu için yazar iç içe karmaşık kelime grupları yerine sade ve anlaşılır bir dil yakalamak adına kısa kelime grupları tercih etmiştir. Eserde en sık rastlanan kelime grubu sıfat tamlamalarıdır. Bu tamlamalar içinde ise en çok kullanılanı belirtme sıfatıyla kurulan sıfat tamlamalarıdır. Bu kullanımın en önemli sebebi de eserin çocuklara yönelik yazılmasıdır. Çocukların daha kolay anlaması açısından karmaşık kelime grupları yerine kısa gruplar tercih edilmiştir.
2. İsim tamlamalarında ise en çok kullanılan tamlama çeşidi unsurları tek kelime olan isim tamlamalarından belirtisiz isim tamlamasıdır.

3. Fiilimsi grupları içinde en yoğun kullanılanı ise sıfat-fiil gruplarıdır. Bunun da anlatılanları daha açık tasvir etmek ve okuyucunun gözünde daha açık görüntüler canlandırmak amacıyla kullanıldığı görülmektedir.

4. Tekrar grupları içinde en sık kullanılan grup kelimelerin aynen tekrarıyla kurulan tekrar grubudur. Bu grubun sayıca fazla olmasının sebebi yazarın bir kavramı, bir durumu veya bir olayı akılda kalıcı şekilde anlatmak istemesidir.

5. Edat grubu içinde ise en sık kullanım “diye” edatıyla oluşturulan edat grubudur. Okur kitlesinin olayların sebep ve sonuçlarını daha kolay anlaması için “diye” edatıyla oluşturulan edat grubuna sıkça başvurulmuştur.

6. Bağlama grubu yine diğer gruplar içinde sayıca az kullanıma sahip bir diğer gruptur. Bu kullanımın az olmasının temel sebebi de okuyucu kitlenin 9-12 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmasıdır. Uzun cümleler kurarak çocukların dikkatini dağıtmamak için özellikle *hem.....hem, ya.....ya, da.....da, mi.....mi, ne.....ne* gibi bağlaçlarla kurulan bağlama grupları nadiren kullanılmıştır. Bağlama grubu içinde en sık kullanım “ve” bağlacıyla kurulan bağlama grubudur.

7. Birleşik isim grubu ise 97, ünvan grubuna ait kelime grubu sayısı 111, ünlem grubu ise 114 adet tespit edilmiştir.

8. Eserde sayı grubu incelendiğinde sayıların yazı yerine rakamla yazıldığı görülmüştür. Bu sebeple eserde sayı grubuna rastlanmamıştır.

9. Birleşik fiil grubu içinde ise en sık kullanılan birleşik fiiller bir hareketi karşılayan birleşik fiillerdir. Bunların içinde de deyimler önemli bir yer tutar. Bu deyimler, günlük hayatta sıkça kullanılan *peşine takmak, uyku tutmamak, bakış atmak, fikir vermek, aklına yatmak, öne atılmak, canı çıkmak, köşeyi dönmek, eli ayağına dolanmak* gibi deyimlerdir. Seçilen deyimler çocukların deyimlere ve onların anlamlarına uygun kullanımına aşina olması amacıyla eserde kendine yer bulmuştur. Bir yandan da çocukların dil gelişimine olan katkıları açısından deyimlere sıkça yer verilmesi dikkate değerdir.

10. Kısaltma grubu da eserde geçen diğer kelime gruplarına göre daha az kullanılmıştır. Bunun en önemli sebebi çocukların anlayabileceği dilde yazılan

eserde çocuklara olayların açıkça anlatılmak istenmesidir. Bu grup içinde en çok kullanılanı da uzaklaşma grubudur.

Literatür taraması esnasında incelenen benzer çalışmalara bakıldığında da Şermin Yaşar'ın diğer çocuk edebiyatı alanında eser veren yazarlarla benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Sibel Yavuzkılıç'ın *Gülten Dayıoğlu'nun "Ölümsüz Ece" Adlı Romanının Söz Varlığı İncelemesi ve Türkçe Öğretimine Katkısı* adlı yüksek lisans tezi çalışmasında Gülten Dayıoğlu'nun deyimlerden sıkça yararlandığını atasözlerinin ise deyimlere nazaran daha az kullanıldığını belirtmiştir (Yavuzkılıç, 2019, s. 277). Şermin Yaşar'ın *Dedemin Bakkalı* adlı eserinde de benzer durumlar söz konusudur. Yavuzkılıç ayrıca *Ölümsüz Ece* adlı eserde yabancı kelime kullanımının az olduğunu, kullanılan yabancı kelimelerin de dilimize yerleşmiş olan ve çocukların günlük konuşma dilinde kullandığı kelimelerden seçildiğini aktarmıştır (Yavuzkılıç, 2019, s. 280). Şermin Yaşar da eserinde yabancı kelime kullanımı konusunda seçici davranmış, daha çok dilimize yerleşmiş olan ve çocukların anlamını bildiği yabancı kelimelere eserinde yer vermiştir. Zehra Anaz, *Mavisel Yener'in Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Dil Özellikleri, Söz Varlığı, Anlatım Teknikleri ve Dış Yapı Özellikleri Bakımından İncelenmesi* adlı doktora tezi çalışmasında Yener'in üslubunda sıfat tamlamalarının yoğunlukta olduğunu aktarmıştır (Anaz, 2018, s. 276). Şermin Yaşar da *Dedemin Bakkalı* isimli eserinde kelime gruplarından en çok sıfat tamlamalarını kullanmıştır. İki yazar da okuyucu kitlesine uygun olarak anlatılanların daha anlaşılır tasvir edilmesi için sıfat tamlamalarını sıklıkla kullanmıştır. Adil Acemoğlu, *Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Kelime Gruplarının Türkçe Eğitimi Bakımından İncelenmesi* isimli yüksek lisans tezi çalışmasında Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde isim tamlamalarının yoğunlukta olduğunu aktarmıştır (Acemoğlu, 2018, s. 359). Şermin Yaşar da eserinde isim tamlamalarından diğer kelime gruplarına göre daha fazla yararlanmıştır. Bu durum anlatılanların kısa kelime gruplarıyla ifade edildiğine işaret etmektedir. Çocuk edebiyatı alanında yapılan diğer kelime grubu ya da söz varlığı çalışmaları incelendiğinde Şermin Yaşar'ın diğer yazarlar gibi anlaşılır bir dil kullanmaya özen gösterdiği, okuyucu kitlesinin zihninde daha açık görüntüler canlandırmak amacıyla sıfat tamlamalarından bolca yararlandığı, kısa kelime grupları aracılığıyla okuyucunun dikkatini metin üzerinde tutarak yazdığı anlaşılmaktadır.

Şermin Yaşar, günümüzde çocuk edebiyatı alanında önemli eserler veren ve çocuklar tarafından da sevilerek takip edilen bir isimdir. Eserleri üzerine yapılan incelemeler araştırıldığında bu incelemelerin daha çok çocuk eğitimi alanında yapıldı görülmüştür. Yazara ait eserlerin diliyle ilgili detaylı çalışmalara literatürde henüz yer verilmemiştir. Bu sebeple bu tezde de okur kitlesi tarafından ilgiyle okunan Şermin Yaşar'ın *Dedemin Bakkalı* adlı eserinde kelime gruplarının incelenmesiyle yazarın üslubu hakkında fikir edinilmesine katkıda bulunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, A. (2018). *Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Kelime Gruplarının Türkçe Eğitimi Bakımından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aksan, D. (2021). *Türkçenin Söz Varlığı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aktan, B. (2009). *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Altun, M. (2011). *Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri*. İstanbul: MVT Yayıncılık.
- Anaz, Z. (2018). *Mavisel Yener'in Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Dil Özellikleri, Söz Varlığı, Anlatım Teknikleri ve Dış Yapı Özellikleri Bakımından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hatay: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Banguoğlu, T. (1974). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Berk, S. A. (2020). Çağdaş Türkçede Kelime Grupları, A. N. Baskakov, 1974. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (10), 195-200.
- Boz, E. (2013). *Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Buzunoğlu, O. (2022). *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Ankara" İsimli Romanında Kelime Grupları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aksaray: Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Can, T. D. (2014). *Çocuk Edebiyatı Kuramsal Yaklaşım*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çakır, S. (2020). *Peyami Safa'nın Matmazel Noraliya'nın Koltuğu Romanında Yükleme ve Yükleme Oluşturan Kelime Grupları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ordu: Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çal, G. Y. (2016). *Osmanzâde Tâ'ib Ahmed'in Münşeatı "Gevher-İ Yektâ" (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme Ve Türkçe Kelime Grupları)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiçek, Ş. (2015). *İhsan Oktay Anar'ın "Puslu Kıtalar Atlası" Adlı Romanında Kelime Grupları, Kelime Sayısı ve Kelimelerin Kullanım Sıklığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Delice, H. İ. (2003). *Türkçe Sözdizimi*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Demir, N., & Yılmaz, E. (2012). *Türk Dili El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Deny, J. (2009). *Türk Dil Bilgisi - Osmanlı Türkçesi*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Dinçer, B. Ş., & Karaca, İ. (2023). Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları Hakkında Yapılmış Çalışmalar Üzerine Bibliyografya Denemesi (2002-2023). *International Journal of Filologia* (10), 63-88.

Durmuş, M. (Ed.). (2010). *Türk Dili El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Eker, S. (2013). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Ergin, M. (2012). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.

Eyi, E. (2021). *Mehmet Rauf'un Eylül Adlı Romanında Sözcük Grupları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kars: Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gece, K. M. (2014). Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Hikâyelerinde Kelime Grupları ve Sözdizimindeki Fonksiyonları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 49-61.

Gönen, M. (Ed.). (2015). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Eğiten Kitap.

Hatiboğlu, V. (1972). *Türkçenin Sözdizimi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Hatiboğlu, V. (1988). Kelime Grupları Ve Kuralları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1964 (1963), 203-244.

Hengirmen, M. (2006). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi.

Hepçilingirler, F. (2005). *Türkçe Dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ismaylova, K. (2017). Anar'ın Hikâyelerinde Kelime Grupları. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 496-510.

İpek, Z. (2004). *Reşat Nuri Güntekin'in "Acımak" İsimli Eserindeki Kelime Gruplarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaplan, M. (1982). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.

Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin Söz Dizimi*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Karadavut, A. (2016). *Kuseyin Esenkocoyev'in Hikâyelerinde Kelime Grupları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Karahan, L. (2012). Türkçede “-Dan biri” Yapılı Kelime Grupları Üzerine. *Dil Araştırmaları*, 11(11), 9-15.

Karaörs, M. (1999). Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi'nin Kelime Grupları, Cümle ve Cümle Çeşitleri Bakımından Karşılaştırılması. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten*, 44(1996), 129-144.

- Kazancı, S. (2023). Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8(1), 173-180.
- Kerimoğlu, C. (2006). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller Üzerine I (Kelime Grupları). *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 45-57.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri, Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küçük, S., & Kandemir, S. M. (2021). Edat Gruplarında İsim Unsurunu Oluşturan Kelime Grupları. *Asya Studies*, 5(15), 1-10.
- Kültürel, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Cümle Bilgisi*. Konya: Palet Yayınları.
- Mehmedoğlu, A. (2006). Türkiye Türkçesinde Bazı Gramer Terim ve Anlayışları Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten*, 50(2002/2), 105-126.
- Örtlek, U. (2019). *Gönül Hanım Romanında Kelime Grupları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Osmaniye: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, A., Toker, M., & Aşçı, U. D. (2016). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. Konya: Palet Yayınları.
- Özkan, M. (2009). *İnsan, İletişim ve Dil*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Özkan, M., & Sevinçli, V. (2009). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Sev, G. (2006). Dede Korkut Hikâyelerinde Unvan Grupları. *İlmi Araştırmalar*, (21), 167-182.
- Şimşek, T. (2014). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Terzi, R. (2021). *Halide Edip Adivar'ın "Handan" Adlı Romanında Kelime Grupları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vardar, B. (1980). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2014). *Başlarım Şimdi Anneliğe*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2015). *Çok Hayal Kuran Çocuk*. Ankara: Elma Çocuk.
- Yaşar, Ş. (2015). *Oyuncu Anne*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2016). *Dedemin Bakkalı*. Ankara: Taze Kitap.

- Yaşar, Ş. (2016). *Ev Yapımı Sihirli Değnek*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2016). *Kötü Alışkanlıklara İyi Öneriler*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2017). *Cesaret Sandığı*. Ankara: Elma Çocuk.
- Yaşar, Ş. (2017). *Dedemin Bakkalı - Çıracık*. Ankara: Taze Kitap.
- Yaşar, Ş. (2017). *Garip Bir Kuyruk*. Ankara: Elma Çocuk.
- Yaşar, Ş. (2017). *Oyun Takvimi*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2017). *Tarihi Hoşça Kal Lokantası*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yaşar, Ş. (2017). *Uyuyor musun?*. Ankara: Elma Çocuk.
- Yaşar, Ş. (2018). *Cingo*. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2018). *Kuş Masalları*. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2019). *Abartma Tozu*. Ankara: Taze Kitap.
- Yaşar, Ş. (2019). *Bizimki*. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2019). *Gelirken Ekmek Al*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yaşar, Ş. (2019). *Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yaşar, Ş. (2020). *Cebimdeki Mandalina Ağaçları*. İstanbul: Doğan Çocuk.
- Yaşar, Ş. (2020). *Deli Tarla*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yaşar, Ş. (2020). *Oh Ne Âlâ Memleket*. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2021). *Babaannem Geri Döndü*. Ankara: Taze Kitap.
- Yaşar, Ş. (2021). *Dahacık*. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2021). *Hıhıcık*. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2021). *Kalk Yerine Yat*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yaşar, Ş. (2021). *Pekicik*. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2022). *Lo*. İstanbul: Doğan Çocuk.
- Yaşar, Ş. (2022). *Para Ağacı*. Ankara: Taze Kitap.
- Yaşar, Ş. (2023). *Söyleme Bilmesinler*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Yaşar, Ş., & Ortaylı, İ. (2023). *Cumhuriyet'in İlk Sabahı*. İstanbul: Kronik Kitap.

Yavuzkılıç, S. (2019). *Gülten Dayıoğlu'nun "Ölümsüz Ece" Adlı Romanının Söz Varlığı İncelemesi ve Türkçe Öğretimine Katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yılmaz, K. (2022). Türkçenin Söz Dizimi Matematiği. *Dil Araştırmaları*, 16(30), 157-167.

Zorba, C. Y. (2023). *Orhan Pamuk'un "Beyaz Kale" Romanında Kelime Grupları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Melis Zehra Karaca
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Uzmanlık Alanı : Türk Dili ve Edebiyatı

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2016
Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2024

Eserler :

A. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler:

- Şermin Yaşar'ın "Dedemin Bakkalı" Adlı Eserinde Tamlamalar. Sözlü bildiri, Karadeniz İnsan ve Toplum Bilimleri Sempozyumu. 16-18 Mayıs 2024, Zonguldak.